

งานวิจัย

เรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้ง
ในวรรณกรรมเรื่อง ‘สามก๊ก’ กับ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ”

โดย

นางสาว อักษรภักดิ์ กมลพัฒนะ

รหัสนักศึกษา 05550597

เสนอ

อาจารย์ กฤษดา ไพรวรรณ

งานวิจัยเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558

ชื่อหัวข้อการวิจัย	เรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้ง ในวรรณกรรมเรื่อง ‘สามก๊ก’ กับ 36 กลยุทธ์แห่งซัชชนะ”
ชื่อนักศึกษา	นางสาว อักษรารักษ์ กมลพัฒนะ
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์กฤษดา ไพรวรรณ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งซัชชนะ โดยเลือกวิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร และใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนา รวมทั้งอธิบายจากข้อมูลทฤษฎี ซึ่งจะอาศัยหลักฐานด้านเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ความหมายของกลยุทธ์และพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งซัชชนะ วรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” ประวัติความเป็นมาของขงเบ้งและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งซัชชนะ ผู้วิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่ขงเบ้งเลือกใช้นั้นมีความสอดคล้องกับ 36 กลยุทธ์จำนวนทั้งสิ้น 16 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์ล้อมเว่ยช่วยเจ้า กลยุทธ์ยืมดาบฆ่าคน กลยุทธ์รอซ้ายามเปลี่ยน กลยุทธ์มีในไม่มี กลยุทธ์ลี้ตายแทนถาว กลยุทธ์ล่อเสือออกจากถ้ำ กลยุทธ์แสวงปล่อยเพื่อจับ กลยุทธ์ถอนฟันใต้กระต๊อ กลยุทธ์กวนน้ำจับปลา กลยุทธ์จี้จั่นลอกคราบ กลยุทธ์ซัดหินเหมือนคำคั้นไหว กลยุทธ์ขึ้นบ้านซักบันได กลยุทธ์กลเปิดเมือง กลยุทธ์กลไล่ศึก กลยุทธ์กลลูกโซ่ และกลยุทธ์หนีคือยอดกลยุทธ์ โดยใน 36 กลยุทธ์แห่งซัชชนะ กลยุทธ์ที่ขงเบ้งนำมาใช้ในการศึกมากที่สุด คือกลยุทธ์ขึ้นบ้านซักบันไดและกลยุทธ์ลูกโซ่ เนื่องจากทั้งสองกลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมาก สามารถนำไปใช้ได้ในภาวะที่ต้องการรุกเพื่อโจมตีและกำจัดข้าศึกให้หมดสิ้น หรือจะใช้ในภาวะที่เราค้ำขันเข้าตาจนทั้งด้านกำลังพลและเสบียง จนต้องหาหนทางถอยหนีก็สามารถนำมาใช้ได้เช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

หนังสือวิจัยเรื่อง เรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง ‘สามก๊ก’ กับ 36 กลยุทธ์แห่งซันซัน” เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์กฤษดา ไพรวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาในการให้ คำปรึกษา คำแนะนำ ให้การดูแลตลอดจนตรวจสอบแก้ไขให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มดำเนินการหาข้อมูลและลง มือทำงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ บิดามารดาทั้งสองคนที่ให้ความรัก ความอบอุ่น คอยเป็นกำลังใจและดูแลเอาใจ ใส่ผู้วิจัยตลอดมา โดยเฉพาะมารดาที่จะคอยถามไถ่ถามและติดตามความคืบหน้าของงานวิจัยชิ้นนี้อยู่เสมอ

ขอบคุณเพื่อนๆที่คอยให้กำลังใจกันและกัน คอยช่วยเหลือในเรื่องที่ผู้วิจัยไม่ทราบและคอยเป็นที่ ปรึกษาในเรื่องต่างๆเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่มอบสิ่งที่มี ค่า มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งให้วิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มศึกษาจนจบหลักสูตร

นางสาวอักษรารักษ์ กมลพัฒนา

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 ทบทวนวรรณกรรม	4
ความหมายของกลยุทธ์และพิชัยสงคราม	5
36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	6
วรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก”	24
ประวัติความเป็นมาของขงเบ้ง	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

3	วิธีดำเนินการวิจัย	36
4	ผลการศึกษาวิจัย	37
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	95

บรรณานุกรม

ประวัติผู้ศึกษา

สารบัญรูปภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 เล่าปี่และขงเบ้ง	42
2 ขงเบ้งและจิวยี่จากซีรีส์จีน เรื่อง “สามก๊ก”	44
3 ขงเบ้งยกทัพตีแคว้นเว่ยครั้งที่ 4	46
4 ด่านเกียมโก๊ะ ด้านที่ขงเบ้งยกทัพผ่านเข้าสู่แคว้นเว่ย	48
5 โคยนต์	51
6 เบ็กเฮกก่อกบฏ	57
7 ภาพเขียนญี่ปุ่นของม้าเฉียว	63
8 เนินทุ่งอุ้งจิ้งหอยน สมรภูมিরบครั้งสุดท้ายของขงเบ้งในการนำทัพ	70
9 ขงเบ้งเผาทัพของสุมาอี้ในหุบเขาเสาโลกก๊ก จากจากซีรีส์จีน เรื่อง “สามก๊ก”	76
10 ขงเบ้งนั่งเล่นกระบี่ปี่อยู่บนเชิงเทียน	78
11 ด่านแฮ้งก้วน	80
12 เล่าปี่อำลาประชาชนเมืองซินเอี้ย	93
13 เล่าปี่ได้ครองเสฉวน	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับจำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกใช้ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	39
2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับการศึกที่ขงเบ้งมีส่วนร่วมในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก”	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ เป็นตำราพิชัยสงครามที่โด่งดังและมีชื่อเสียงมากในสมัยจีนโบราณ เพราะเป็นตำราที่ได้รวบรวมเอากลยุทธ์การสู้รบในลักษณะต่างๆและในสถานการณ์ทางการศึกในระยะเวลาต่างๆเอาไว้อย่างค่อนข้างครบถ้วน

36 กลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ 1.กลยุทธ์ชนะศึก 2.กลยุทธ์เผชิญศึก 3.กลยุทธ์เข้าตี 4.กลยุทธ์ติดพัน 5.กลยุทธ์ร่วมรบ 6.กลยุทธ์ยามพ่าย ซึ่งกลยุทธ์ 3 ส่วนแรกจะใช้ในสถานการณ์ที่มั่นใจว่าจะรบชนะ ส่วนกลยุทธ์ 3 ส่วนหลังจะใช้เมื่อไม่แน่ใจว่าจะรบชนะหรือมีสภาพที่ด้อยกว่าศัตรู

คำว่า “36 กลยุทธ์” นั้นได้ปรากฏครั้งแรกใน “ประวัติหวางจิ้งเจ้อ” ในหนังสือประวัติแคว้นฉินได้ว่า “หวางจิ้งเจ้อ (ค.ศ. 439 - 498) ซึ่งเป็นขุนพลของแคว้นฉินได้ หลังจากที่หมีงตี้ขึ้นครองอำนาจแล้วก็กลัวพวกขุนนางจะก่อกบฏ หมีงตี้จึงได้ประหารขุนนางเก่าไปคนแล้วคนเล่า หวางจิ้งเจ้อเห็นว่างมืองอเท้ารอความตายมีผู้ลงมือก่อน จึงเกิดการแข็งอำนาจขึ้น ในตอนนั้นหมีงตี้กำลังนอนป่วยอยู่บนเตียง ส่วนไท่จื่อตงสุนโฮวพอได้ข่าวว่า หวางจิ้งเจ้อแข็งอำนาจก็กลัวเตรียมหนี หวางจิ้งเจ้อซึ่งอยู่ในค่ายได้ข่าวดังนั้น ก็ปรารถนาขึ้นว่า ‘ก็เหมือนกับ 36 กลยุทธ์ของถานกง หนีคือยอดกลยุทธ์’ ” 36 กลยุทธ์จึงได้ปรากฏขึ้นมา นับตั้งแต่นั้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1941 ได้มีคนไปพบหนังสือ 36 กลยุทธ์ ซึ่งพิมพ์โดยโรงพิมพ์ชิงหว่า เมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน โดยต้นฉบับที่ค้นพบเป็นเพียงสำเนาซึ่งคัดด้วยลายมือเท่านั้น ภายหลังจึงค่อยมี 36 กลยุทธ์ฉบับภาษาจีนพิมพ์เพิ่มขึ้นมาเป็นอีกหลายสำนวน รวมถึงมีในภาษาเอเชียและภาษาเอเชียตะวันออกอื่นๆด้วย

สำหรับในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” ขงเบ้งหรือจูกัดเหลียงก็ถือเป็น 1 ในขุนศึกที่มีสติปัญญาล้ำเลิศและเป็นตัวละครที่สำคัญมาก โดยในเมืองไทย “โชติ แพร่พันธุ์” ก็ได้ตั้งฉายาให้แก่ขงเบ้งว่า “ผู้หยั่งรู้ดินฟ้ามหาสมุทร”

ขงเบ้ง เป็นผู้ที่รอบรู้สรรพวิชาอย่างแตกฉานทั้งวิทยาศาสตร์ โหราศาสตร์ การเมืองการปกครอง การทูตหรือแม้กระทั่งไสยศาสตร์ อีกทั้งยังมีอุปนิสัยใจคอเยือกเย็น มีเมตตา ชอบลองดีกับผู้ที่โอ้อวดและมีวาทีลึบเป็นเลิศ แต่กลับใช้ชีวิตอยู่อย่างสันโดษอยู่บนเขาโง่งม ต่อมาได้กลายมาเป็นที่ปรึกษาให้เล่าปี่ เพราะความอดทนและนอบน้อมของเล่าปี่ได้ทำให้ขงเบ้งใจอ่อนยอมทิ้งไร่นาของตนไปช่วยเหลือราชการอยู่กับเล่าปี่ ทำให้เล่าปี่สามารถขยายอำนาจของตนออกไปได้อย่างกว้างขวาง

ฉะนั้น จึงถือได้ว่าขงเบ้งเป็นยอดเสนาธิการอันชาญฉลาด เพราะมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ทางการทหารที่ซับซ้อนและรู้จักการเลือกใช้กลยุทธ์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์การศึกษาของขงเบ้งกับ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะว่ามันมีความสอดคล้องกันหรือไม่ รวมถึงมีความสอดคล้องกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะการศึกษาที่ขงเบ้งมีส่วนร่วมในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” เปรียบเทียบกับกลยุทธ์ในตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาเลือกวิธีการแบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนาและอธิบายจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งจะอาศัยหลักฐานด้านเอกสาร บทความและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างในการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

เพื่อที่จะศึกษา “วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของงบบั๊งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับ “36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ” ให้ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของกลยุทธ์และพิชัยสงคราม
2. 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ
3. วรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก”
4. ประวัติความเป็นมาของงบบั๊ง
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของกลยุทธ์และพิชัยสงคราม

ความหมายของคำว่า “กลยุทธ์” ได้มีผู้ให้ความหมายเอาไว้หลายท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “กลยุทธ์ หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม, วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆหรือเล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้”¹

วี เซโฮและเลน ลูจ ให้คำจำกัดความว่า “กลยุทธ์ คือกลยุทธ์ที่สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งหากสถานการณ์เปลี่ยนกลยุทธ์ก็ต้องเปลี่ยนตามไปด้วย”²

ไมเคิล อี พอร์เตอร์ มองว่า “กลยุทธ์ คือการค้นหาวิธีการในการสร้างคุณค่าภายใต้สภาวะการแข่งขัน และการหาวิธีการเก็บคุณค่าดังกล่าวไว้กับองค์กรเอง และกลยุทธ์ยังเป็นสิ่งอธิบายวิธีการที่องค์กรจะตอบสนองต่อการแข่งขันและสามารถมีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ”³

Cambridge dictionary online ได้ให้ความหมายไว้ว่า “กลยุทธ์ คือวิธีการที่ภาคธุรกิจ รัฐบาลหรือองค์กรต่างๆ ต้องวางเอาไว้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพื่อให้บรรลุผลในสิ่งที่คาดหวังไว้”⁴

จากความหมายของคำว่า “กลยุทธ์” ที่มีผู้ให้ความหมายเอาไว้หลายท่าน พอจะสรุปได้ว่า กลยุทธ์ คือ วิธีการหรือกลอุบายที่นำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เราบรรลุผลในสิ่งที่คาดหวังไว้ในแต่ละสถานการณ์

ส่วน “พิชัยสงคราม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายไว้ว่ามาจาก คำว่า “พิชย- หรือ พิชัย” ซึ่งหมายถึง ความชนะหรือชัยชนะ ดังนั้น “พิชัยสงคราม” จึงหมายถึง ตำราที่ว่าด้วยกลยุทธ์หรือตำราว่าด้วยวิธีการเอาชนะในสงคราม⁵

1 ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน), หน้า 73

2 วี เซโฮและเลน ลูจ, กลยุทธ์การลงทุนของนักธุรกิจจีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯ : ธรรมรักษ์การพิมพ์), หน้า 7

3 วิพุธ อ่องสกุล, กลยุทธ์คืออะไร, (กรุงเทพฯ : บัวเงิน), หน้า 7

4 Cambridge dictionary online. (2558). “Meaning of strategy in the English dictionary”. เข้าถึงเมื่อ 20

พฤศจิกายน 2558. เข้าถึงได้จาก <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/strategy>

5 ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน), หน้า 834

36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ

36 กลยุทธ์เป็นตำราพิชัยสงครามที่มีการคัดลอกถ่ายทอดกันมาในประเทศจีนตั้งแต่ในสมัยโบราณ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน กล่าวกันว่าเป็นตำราที่ประมวลเอากลยุทธ์ที่สำคัญต่างๆไว้ ซึ่ง 36 กลยุทธ์นั้นสามารถแบ่งออกได้ 6 ส่วน และแต่ละส่วนยังประกอบอีก 6 กลยุทธ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กลยุทธ์ชนะศึก กล่าวคือแม้ว่าเราจะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ก็ไม่ควรจะนอนใจ แม้จะเห็นว่าชัยชนะอยู่ในกำมือแล้ว เพราะความประมาทแม้เพียงชั่วขณะเดียวก็อาจจะได้รับความพ่ายแพ้อย่างยากที่จะกู้คืน ดังนั้น แม้จะได้เปรียบก็ยังคงควรดำเนินยุทธวิธีอย่างรอบคอบระมัดระวัง เพื่อให้ได้ชัยชนะมาอย่างสมบูรณ์ โดยส่วนที่ 1 นี้ประกอบด้วย⁶

กลยุทธ์ที่ 1 ปิดฟ้าข้ามทะเล

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือกลยุทธ์ที่อำพรางเพื่อหลอกลวงฝ่ายตรงข้ามและฉวยโอกาสช่วงชิงมาซึ่งชัยชนะ

ปิดฟ้าข้ามทะเล จะต้องดำเนินอุบายให้ศัตรูเข้าใจผิดคิดว่าเรามีแผนการและเตรียมพร้อมจะปฏิบัติการ ทำให้ศัตรูต้องเตรียมพร้อมและรับมือเราอย่างกวาดขัน แต่สุดท้ายฝ่ายเรากลับไม่เข้าจู่โจม หากเรากระทำเช่นนี้บ่อยเข้าศัตรูก็จะขาดความระมัดระวัง เราจึงฉวยโอกาสที่ศัตรูประมาทนี้เข้าโจมตีโดยลับ⁷

การที่จะใช้กลยุทธ์นี้ในการหลอกลวงศัตรูนั้น หากสามารถทำให้ศัตรูคิดว่าสิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น เป็นเหตุการณ์ปกติธรรมดาทั่วไป ศัตรูก็จะตายใจและทำให้กลยุทธ์นี้ประสบความสำเร็จได้ การลักลอบหรืออำพรางการกระทำบางอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ก็ถือได้ว่าเป็นการปิดฟ้าข้ามทะเลเช่นกัน⁸

⁶ บุญศักดิ์ แสงระวี, 36 กลยุทธ์สู่ชัยชนะ ภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ), หน้า 21.

⁷ เพิ่งอ้าง, หน้า 223.

⁸ สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย, 36 กลอุบาย, (กรุงเทพฯ : มติชน, 2556), หน้า 17 – 18.

กลยุทธ์ที่ 2 ล้อมเว่ยช่วยเจ้า

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือการต่อสู้กับข้าศึกที่มีกำลังมากและรวมกำลังอยู่ในที่เดียวกัน ควรจะหากลยุทธ์ทำให้ข้าศึกกระจายกำลังกันออกไป แล้วจึงเข้าโจมตีในแต่ละส่วน หลีกเลี่ยงการโจมตีกับข้าศึกอย่างซึ่งๆหน้า⁹

กลยุทธ์ที่ 3 ยึดดาบฆ่าคน

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อศัตรูได้ปรากฏตัวขึ้นแล้วอย่างแน่ชัด ทว่ากำลังของฝ่ายเรายังไม่กล้าแข็งพอ สิ่งที่เราควรทำ ก็คืออาศัยกำลังของมิตรไปโจมตีศัตรู หลีกเลี่ยงการสูญเสียของฝ่ายเรา นับเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่อาศัยกำลังคนอื่นในการกำจัดศัตรู แต่การอาศัยกำลังคนอื่นเช่นนี้ต้องทำให้แนบเนียนไม่เช่นนั้นแล้วก็ไม่อาจทำลายศัตรูได้และยังอาจถูกศัตรูย้อนรอยด้วย¹⁰

กลยุทธ์นี้เป็นการอาศัยคนอื่นในการกำจัดศัตรู ที่เห็นได้บ่อยก็คือ การทำให้ฝ่ายศัตรูแตกคอกันเอง เช่น ยุให้ฆ่าขุนนางหรือแม่ทัพที่ซื่อสัตย์และมีความสามารถ หรืออย่างน้อยก็ทำให้เกิดความระแวงสงสัยในตัวลูกน้องคนที่เป็นกำลังสำคัญของฝ่ายตรงกันข้าม กลยุทธ์นี้ถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่ชั่วร้าย เพราะสามารถฆ่าหรือทำลายคนที่เราไม่ชอบหรือคนที่เราอยากขจัดได้ โดยที่ตัวเราเองไม่ต้องรับผิดชอบ¹¹

กลยุทธ์ที่ 4 รอซ่ายามเปลี่ยน

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือการจะทำให้ข้าศึกตกอยู่ในที่ลำบาก ไม่จำเป็นต้องมุ่งโจมตีเสมอไป เพียงแต่ทำให้ข้าศึกเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าได้ ในขณะที่ฝ่ายตนมีความพร้อมและไม่เหน็ดเหนื่อย ก็สามารถทำให้เรากลับมาเป็นฝ่ายได้เปรียบได้

ในการสู้รบ หากฝ่ายเราไม่ต้องระหกระเหินเดินทางไกล ไม่ขาดแคลนเสบียงอาหาร มีการถนอมกำลังไว้พร้อมที่จะทำการต่อสู้ ในขณะที่ฝ่ายตรงข้ามต้องประสบกับความเหนื่อยยากและวุ่นวาย

⁹ เติ้งฮ้าง, หน้า 22.

¹⁰ บุญศักดิ์ แสงระวี, 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะในการสู้รบทุกปริมณฑล, (กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์), หน้า 35.

¹¹ สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, ฮ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 27 – 28.

นานาประการ เราก็จะเป็นฝ่ายได้เปรียบ ใช้กองกำลังที่มีความพร้อมที่จะสู้รบไปต่อสู้กับข้าศึกที่เหนื่อยล้า ย่อมประสบกับชัยชนะได้¹²

กลยุทธ์ที่ 5 ตีชิงตามไฟ

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อข้าศึกประสบกับความยากลำบาก ควรฉวยโอกาสอันดีนี้¹³ เข้าโจมตีและช่วงชิงผลประโยชน์จากข้าศึกมาให้ได้

อุบายนี้จริงๆ ก็คือการขโมยหรือปล้นสะดมตอนเกิดไฟไหม้ เมื่อมีไฟไหม้ก็จะเกิดความโกลาหล ทุกคนต่างพยายามขนข้าวของที่พอหยิบฉวยได้วิ่งหนีเอาตัวรอด ในช่วงที่ซุลมุนวุ่นวายเช่นนี้ การเข้าไปปล้นสะดมหรือขโมยสิ่งของย่อมทำได้ง่ายกว่าเวลาปกติ

การกระทำเช่นนี้ความจริงเป็นสิ่งที่ไร้คุณธรรม เพราะไปซ้ำเติมคนอื่นในช่วงที่เขาประสบกับความยากลำบาก แต่กลอุบายนี้ก็กลับถูกนำไปใช้อยู่บ่อยๆ เพราะการโจมตีผู้อื่นในช่วงที่เขาประสบความยากลำบาก ย่อมประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่า¹⁴

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสียงบุรพพาฬตีประจิม

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือจะบุกทางทิศตะวันตก แต่ทำให้ข้าศึกคิดว่าเรามุ่งไปทางทิศตะวันออก เมื่อข้าศึกเกิดความสับสน เราจะต้องถือโอกาสนี้บุกโจมตีโดยไม่ให้ข้าศึกรู้แน่นอนว่าจะเราจะบุกไปทางใด

กลอุบายข้อนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความสับสนให้แก่ข้าศึก ทำให้ข้าศึกไม่ทราบจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเรา โดยในการสู้รบ ทำที่ท่าว่าจะบุกทางทิศตะวันออก แต่แท้ตั้งใจจะไปโจมตีทางตะวันตก ความสำเร็จในการใช้กลอุบายข้อนี้ อยู่ที่การทำให้ฝ่ายตรงข้ามเชื่อในเรื่องหนึ่งอย่างฝังใจ แต่เรากลับไปทำอีกอย่างหนึ่งที่ข้าศึกไม่ระมัดระวังป้องกัน

กลอุบายนี้ยังสามารถใช้เพื่อป้องกันการถูกโจมตีได้เช่นกัน คือแสดงให้ข้าศึกเห็นว่า การป้องกันของเราในด้านหนึ่งมีความหละหลวมหรือไม่ได้ป้องกันการถูกโจมตี เพื่อหลอกให้ข้าศึกเข้ามาโจมตีในจุดนั้น โดยที่จริงในจุดนั้นฝ่ายเรากลับมีการเตรียมพร้อมเต็มกำลัง มีการวางแผนทำลายข้าศึกที่จะเข้าโจมตีเป็น

¹² สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 32 – 33.

¹³ บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10*, หน้า 67.

¹⁴ สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 35 – 36.

อย่างดี กลอุบายนี้ไม่มีอะไรซับซ้อนและพบได้บ่อยในการสู้รบ แต่ในการใช้กลอุบายนี้ต้องประเมินให้แน่ชัดว่าฝ่ายตรงข้ามจะถูกเราหลอกได้ตามที่เราคาดหมายไว้หรือไม่ เพราะหากเขารู้ทันกลอุบายนี้ก็จะใช้ไม่ได้¹⁵

ส่วนที่ 2 กลยุทธ์เผชิญศึก กล่าวคือในการรบ ไม่ควรให้ข้าศึกค้นพบจุดอ่อนของเรา ด้านหนึ่งต้องแสดงแสนยานุภาพให้ข้าศึกเห็น อีกด้านหนึ่งจะต้องหาจุดอ่อนของข้าศึกให้ได้ แล้ววางแผนให้สอดคล้องกัน เพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายเรา โดยส่วนที่ 2 นี้ประกอบด้วย¹⁶

กลยุทธ์ที่ 7 มีในไม่มี

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือให้ใช้สถานการณ์ที่ไม่เป็นจริงมาหลอกลวงข้าศึก แต่ไม่ใช่การหลอกลวงจนถึงที่สุด หากแต่มีเรื่องที่เป็นจริงปะปนอยู่บ้าง ทำให้ไม่สามารถจะแยกแยะความจริงออกจากความเท็จได้¹⁷

จุดประสงค์ของกลอุบายนี้ คือความจริงเราไม่มีแต่สร้างทำเป็นมี ให้ข้าศึกยากต่อการวินิจฉัย โดยจะต้องมีเงื่อนไขสำคัญล่วงหน้า 2 ประการ คือ

1). ผู้บัญชาการของข้าศึกเป็นคนคิดอะไรง่ายๆ หรือมีจะนั้นก็ชี้ระแวง คนสองประเภทนี้สามารถหลอกลได้โดยง่าย

2). แม้จะไม่มีก็ให้สร้างลวงว่ามี ทำให้ข้าศึกไม่อาจวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องทันที่ หลังจากนั้นก็ให้รีบแปลงภาวะ “ไม่มี” เป็น “มี” ในทางเป็นจริง แล้วทำลายล้างข้าศึกให้ข้าศึกให้เสร็จสิ้นในคราวเดียว¹⁸

กลยุทธ์ที่ 8 ลอบตีเงินซัง

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือให้ใช้โอกาสที่ข้าศึกตั้งใจจะรักษาพื้นที่นั้น แล้วสร้างทำเป็นโจมตีด้านหน้า แต่เรากลับไปเข้าจู่โจมในพื้นที่ที่ข้าศึกไม่สนใจอย่างมิได้คาดคิด¹⁹

15 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 38 – 39.

16 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 67.

17 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 42.

18 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 69.

19 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10*, หน้า 89.

ความจริงแล้วกลอุบายนี้มีส่วนคล้ายกับกลอุบายที่ 6 แต่มีข้อแตกต่างที่สำคัญ คือในกลอุบายที่ 8 จุดที่ฝ่ายเราจะบุกโจมตีนั้นเป็นจุดที่ฝ่ายข้าศึกไม่คาดคิดหรือคิดไม่ถึง

กลอุบายนี้ประกอบด้วยสองส่วน ส่วนแรกมีการกระทำบางอย่างที่ทำให้ฝ่ายข้าศึกมั่นใจว่าเราจะบุกมาในทางหนึ่ง และส่วนที่สอง คือการแอบซุ่มโจมตีในจุดที่ฝ่ายข้าศึกไม่คาดคิดว่าเราจะทำ จึงไม่ได้มีการป้องกันไว้แต่อย่างใด²⁰

กลอุบายที่ 9 คูไฟชายฝั่ง

ความหมายของกลอุบายนี้ คือเมื่อข้าศึกเกิดความปั่นป่วนภายใน ให้คอยรอดูการเปลี่ยนแปลงโดยสงบ ให้ข้าศึกเกิดความปั่นป่วนและก้าวไปสู่ความพินาศเอง คำว่า “ไฟ” ในกลอุบายนี้ ก็หมายถึง การบาดหมางภายในข้าศึก เช่น เกิดมีคนทรยศหรือไส้ศึก หรือเกิดความปั่นป่วน ในช่วงเวลานี้เอง การคอยสังเกตการณ์อยู่ความสงบ แล้วค่อยตักดวงเอาผลประโยชน์ในภายหลังจึงเป็นกลอุบายที่ดีที่สุด²¹

กลอุบายที่ 10 ซ่อนดาบในรอยยิ้ม

ความหมายของกลอุบายนี้ คือทำให้ข้าศึกเชื่อว่าฝ่ายเรา “มีไมตรีจิตด้วยความจริงใจ” จนเกิดความเชื่อใจ เราคอยฉวยโอกาสวางแผนการอย่างลับๆ ตระเตรียมกำลังอย่างเต็มที่ รอคอยปฏิบัติการ นี่คือนกลอุบายซ่อนเจตนาร้าย แต่แสดงความไมตรีอยู่ภายนอก²²

กลอุบายนี้อาจเริ่มต้นจากการทำตนเป็นมิตร แสดงตนชัดเจนว่าเข้าข้างหรือเป็นพวกเดียวกัน ขอมห่มเทหังเวลาและทรัพย์สินเงินทอง เพื่อให้อีกฝ่ายที่เป็นคู่ต่อสู้ของเขาตายใจและไว้ใจ จนเมื่อสบโอกาสก็เข้าโจมตีทำลายล้างคู่ต่อสู้โดยที่ไม่ทันได้ตั้งตัว²³

ในขณะที่ดำเนินการตามกลอุบายนี้ จะต้องรักษาอาการยิ้มแย้มไปให้ความสนิมสนมกับฝ่ายตรงข้ามตลอดเวลา ซึ่งก็เป็นที่น่าพอใจ มีจุดประสงค์อยู่ที่จะขจัดความระมัดระวังของฝ่ายตรงข้าม เพราะฉะนั้นยิ่งทำให้แนบเนียนเท่าใดก็ยิ่งเป็นผลดีมากยิ่งเท่านั้น

²⁰ สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 47 - 48.

²¹ บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 107.

²² บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 91.

²³ สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 56.

ในทางกลับกัน ผู้ซึ่งถูกวางตัวให้เป็นเป้าหมายของกลยุทธ์นี้จะต้องรีบอ่านให้ออกว่า “ขี้ม” ของอีกฝ่ายนั้น แฝงไว้ด้วยเลศนัยกลอุบายอะไร หลังจากนั้นจึงกำหนดยุทธวิธีรับมืออย่างทันท่วงที มิฉะนั้นแล้วก็จะหลงกลติดกับโดยไม่รู้ตัว²⁴

กลยุทธ์ที่ 11 หลีตายแทนถาว

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อในสถานการณ์รับจำเป็นต้องได้รับความสูญเสีย ก็ต้องยอมสละความเสียหายเฉพาะส่วน เพื่อแลกกับชัยชนะในส่วนทั้งหมด

หากเรานำไปประยุกต์กับการเล่นหมากล้อม นั่นก็คือ “หมากทิ้ง” หมายความว่า อย่าไปคิดเล็ดคิดน้อยกับความสูญเสียเฉพาะส่วน แต่ควรจะต้องนำ “หมากทิ้ง” ไปแลกกับผลประโยชน์ที่มากยิ่งขึ้นกว่า ความสูญเสียนั้นจึงไม่ใช่เรื่องเสียเปล่า แต่กลับเป็นผลตอบแทนที่ได้กลับมาอย่างคุ้มค่า²⁵

กลยุทธ์ที่ 12 จุงแพะติดมือ

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อฝ่ายตรงข้ามพลั้งเผลอ ฝ่ายเราควรฉวยโอกาส แม้ว่าจะเป็นการผลประโยชน์เพียงแค่น้อย แต่หากสามารถหยิบฉวยมาได้ ก็ต้องรีบฉกฉวย

จุงแพะติดมือ จึงหมายถึง ควรฉวยโอกาสที่เจ้าของแพะพลั้งเผลอ ขโมยแพะมาเป็นของตน เมื่อเห็นแล้วว่าไม่มีใครเฝ้าอยู่ ก็สามารถจุงแพะออกมาได้แล้วโดยที่ไม่มีใครรู้ ซึ่งวิธีการที่เราได้แพะตัวนั้นมาก็ไม่ใช่เรื่องยากเย็นอะไร เพียงแค่เราไปจุงแพะออกมาจากคอกในช่วงเวลาที่เหมาะสมเท่านั้นเอง²⁶

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์เข้าตี กล่าวคือแม้ว่าจะเปิดฉากสงครามด้วยกำลังที่เหนือกว่า ก็ควรที่จะหลีกเลี่ยงยุทธศาสตร์การเอาชนะด้วยกำลังแต่เพียงอย่างเดียว การรบโดยการใช้อำกำลังล้วนๆนั้น หาประโยชน์อะไรไม่ได้เลย ควรจะใคร่ครวญกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพที่ดีกว่านี้ เพื่อไม่ให้เกิดภาวะได้ไม่คุ้มเสีย โดยส่วนที่ 3 นี้ประกอบด้วย²⁷

²⁴ บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 91.

²⁵ เพิ่งอ้าง, หน้า 99.

²⁶ สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 66 - 67.

²⁷ บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 113.

กลยุทธที่ 13 ตีหญิงให้หึงขึ้น

ความหมายของกลยุทธนี้ คือเมื่อเรายังไม่รู้สภาพของข้าศึกอย่างแน่ชัด เราก็ไม่ควรจะปฏิบัติการอย่างลวกๆ ต้องหาหนทางสืบทราบสภาพของข้าศึกให้ถ่องแท้ เมื่อทราบถึงเจตนาของข้าศึกแล้ว ค่อยโจมตี เยี่ยงเดียวกับงูที่ซ่อนอยู่ในพงหญ้า ควรจะใช้ไม้ตีพงหญ้าไปรอบๆ เพื่อให้งูปรากฏให้เห็น แล้วจึงจับเอาในภายหลัง ไม่จำเป็นต้องบุกเข้าไปจับจนถึงรังงูให้เปลืองแรง²⁸

กลยุทธที่ 14 ยืมซากคินศพ

ความหมายของกลยุทธนี้ คือผู้ที่มีความสามารถ ก็มักจะควบคุมได้ยาก ไม่สามารถนำมาใช้ได้ แต่ผู้ที่ไร้ความสามารถ มักจะขึ้นอยู่กับผู้พึ่งพาอาศัยคนอื่น ซึ่งเขามักจะมาขอความช่วยเหลือแก่เรา ให้ใช้ผู้ที่ไร้ความสามารถแล้วฉวยโอกาสควบคุมเขา²⁹ การกระทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่เราจะเป็นฝ่ายได้ประโยชน์เท่านั้น ฝ่ายที่ถูกใช้ประโยชน์ก็ต้องอาศัยเรา และเขาก็ยังพลอยได้รับประโยชน์ไปด้วย³⁰

กลยุทธที่ 15 ล่อเสือออกจากถ้ำ

ความหมายของกลยุทธนี้ คือให้ใช้เงื่อนไขตามธรรมชาติ เช่น หนาว ร้อน ฝน เป็นต้น จงสิ่งใช้เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างและเพิ่มความยากลำบากให้กับข้าศึก ในขณะเดียวกันก็ใช้ภาพลวงที่เราจงใจสร้างขึ้น ล่อให้ข้าศึกออกแนวป้องกัน หลังจากนั้นก็เข้าโจมตีหรือทำลายเสีย³¹

“ล่อเสือออกจากถ้ำ” “เสือ” ในที่นี้ หมายถึง ข้าศึกที่เข้มแข็ง “ถ้ำ” หมายถึง ฐานที่มั่น ที่ตั้งหรือแนวป้องกัน

“เสือ” ที่พักพิงอยู่ในภูเขาซึ่งมีเงื่อนไขทางธรรมชาติเป็นเครื่องป้องกัน ย่อมยากแก่การรับมือ หากคิดจะกำจัดมัน ก่อนอื่นต้องล่อมันออกมาจากถ้ำที่ซ่อนตัว นี่คือนัยของกลยุทธ “ล่อเสือออกจากถ้ำ”

กล่าวในทางยุทธวิธีแล้ว มีวิธีการ “ล่อเสือออกจากถ้ำ” อยู่ 2 วิธี คือ

28 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 147.

29 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 123.

30 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 76.

31 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 159.

1). ถ้าข้าศึกตั้งอยู่ในป้อมค่ายที่มั่นคง ซึ่งมีการป้องกันรักษาเข้มแข็งก็จะต้องหาทางให้ฝ่ายตรงข้ามทิ้งป้อมค่ายหรือที่มั่นนั้นๆ ไปเสีย

2). เมื่อทั้งสองฝ่ายประจันหน้าจันหน้ากัน ควรทำให้ทิศทางแห่งการโจมตีของข้าศึกเปลี่ยนแปลงไปเป็นด้านอื่น เพื่อลดความกดดันที่มาจากด้านหน้า

ฉะนั้นแล้ว ความสำคัญของกลยุทธ์นี้ ก็คือจะต้องมีอุบายล่อให้ข้าศึกออกมา³²

กลยุทธ์ที่ 16 แสร้งปล่อยเพื่อจับ

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือการบีบข้าศึกให้จนตรอกนั้นอาจจะถูกแวงกัดในภายหลัง การปล่อยให้หนีกลับไปจึงจะสามารถบั่นทอนความฮึกเหิมของข้าศึกได้ เมื่อได้คิดตามก้อย่าปะทะ ให้ถือผลาญกำลังกาย สลายจิตใจสู้รบของข้าศึกเป็นสำคัญ รอเมื่อขวัญข้าศึกท้อแท้ แดกชานไม่เป็นกระบวน จึงค่อยไล่จับเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะสามารถหลีกเลี่ยงการหลังเลียดได้³³

จุดประสงค์ของกลยุทธ์นี้อยู่ที่ “จับ” “ปล่อย” เป็นเพียงวิธีการ “จับ” คือจับทางใจ ให้ยินยอมอ่อนน้อมทั้งกายและใจ ผู้ถูกจับทาง “ใจ” จะกลายเป็นข้าทาสบริวารของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไม่ลืมหูลืมตา กลยุทธ์นี้จึงเป็นกลยุทธ์อันชาญฉลาดในการบั่นทอนจิตใจสู้รบและขวัญของข้าศึก³⁴

กลยุทธ์ที่ 17 โยนกระเบื้องล่อหยก

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือนำสิ่งของที่คล้ายคลึงกันไปหลอกล่อ เพื่อสร้างความสับสนจงใจให้แก่ข้าศึก แล้วฉวยโอกาสที่ข้าศึกกำลังวุ่นวายหรือหลงกลจุ๋มโง๊ะ

ในกลยุทธ์นี้ การโยนกระเบื้องออกไปเพื่อชักจูงหยกออกมา คือการเอาสิ่งที่มีคุณค่าน้อยกว่าไปหลอกล่อเขา เพื่อให้เราได้สิ่งที่มีประโยชน์มากกว่ากลับมา ก็เสมือนหนึ่งให้กระเบื้องไป เพื่อหลอกเอาหยกกลับมาหรือเอาของปลอมไปแลกของจริง เช่น เมื่อเราเห็นว่าบนต้นไม้มีผลไม้ที่น่ากินอยู่ แต่กลับอยู่

32 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 131.

33 เพิ่งอ้าง, หน้า 139.

34 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 179.

สูงเกินกว่าที่เราจะเค็ดมากินได้ จึงใช้ก้อนหินโยนขึ้นไปเพื่อให้ผลไม้ร่วงลงมา แต่ถ้าบนต้นไม้มีลิงอยู่ที่ปาก้อนหินไล่ลิงเพื่อให้ลิงโกรธ จะได้เค็ดผลไม้มาป้าเรา เป็นต้น³⁵

กลยุทธ์ที่ 18 จับโจรเอาหัวโจก

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือให้โจมดีส่วนที่สำคัญที่สุดของข้าศึกเพื่อให้ได้รับชัยชนะอย่างแท้จริงในการรบอย่าได้ปล่อยโอกาสที่จะได้รับชัยชนะให้หลุดลอยไปเป็นอันขาด หากคิดงายๆแต่เพียงว่า จะโจมดีให้ข้าศึกถอยไปได้ก็พอใจแล้ว แต่ไม่ทำลายกำลังหลักของข้าศึก จับตัวผู้บัญชาการหรือทลายกองบัญชาการของข้าศึกให้ย่อยยับไป ก็เหมือนดั่งปล่อยเสือเข้าป่า จะเป็นอันตรายไม่สิ้นสุดภายหลัง³⁶

กลยุทธ์จับโจรต้องจับหัวหน้านี้เป็นสุภายิตจีนที่มีที่มาจากกวีของผู้ในสมัยราชวงศ์ถัง ซึ่งมีตอนหนึ่งเขียนไว้ว่า “ยิ่งคนควรยิ่งมาก่อน จับโจรควรจับหัวหน้า” เวลาต่อสู้กับศัตรู ต้องมุ่งทำลายฐานที่มั่นที่สำคัญ แม้คู่ต่อสู้จะมีกำลังเหนือกว่ามาก แต่ถ้าฝ่ายเราสามารถจับกุมหรือทำลายหัวหน้าได้ เราก็จะเป็นฝ่ายที่ชนะ ซึ่ง “หัวหน้า” ในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่มีความสำคัญหรือมีอำนาจสูง แต่ต้องเป็นคนที่มีความสำคัญและฝ่ายเราเกรงกลัว เพราะเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการรบ มีกลยุทธ์ที่ยอดเยี่ยมและเป็นอันตรายที่สุด³⁷

ส่วนที่ 4 กลยุทธ์คิดค้น กล่าวคือเมื่อกำลังระหว่างเรากับข้าศึกสองฝ่ายกำลังกัน ในภาวะเช่นนี้ก็ควรใช้กลยุทธ์ขั้นแตกหัก ด้วยการใช้อาวุธอันสู้กับแข็ง กดดันให้กำลังฝ่ายตรงข้ามพังทลาย โดยส่วนที่ 4 นี้ประกอบด้วย³⁸

กลยุทธ์ที่ 19 ถอนปืนใต้กระทะ

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อกองทัพทั้งสองฝ่ายประจันหน้ากัน เราจะ不要去ปะทะกับความแข็งแกร่งของข้าศึกโดยตรง ให้หาทางบั่นทอนพลังผู้รบของข้าศึกจากชั้นรากเหง้า สยบข้าศึกด้วยวิธีอ่อนชนะแข็ง

35 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 92 - 93.

36 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10*, หน้า 197.

37 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 99 - 100.

38 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 159.

จุดประสงค์ของ “ถอนฟันใต้กระโถ” หมายถึง เมื่อจะแก้ปัญหา ก็จะต้องลงมือจัดการจากชั้นรากฐานเลขที่เดียว มิฉะนั้นแล้วก็จะไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

กระโถที่กำลังต้มเดือด ย่อมจะร้อน ไม่มีทางจะจับต้องได้ แต่ถ้าถอนฟันใต้กระโถออกเสีย น้ำที่เดือดจะค่อยๆเย็นลง ในตอนนั้นจะจัดการอย่างไรก็ทำได้ง่าย เช่นเดียวกัน เมื่อข้าศึกต่อสู้กันอย่างเหนียวแน่น ถ้าเราสู้รบซึ่งหน้าก็ไม่มีทางที่จะได้รับชัยชนะ การจะเอาชนะข้าศึกเช่นนี้ จะต้องโจมตีจุดอ่อนที่ทำให้ข้าศึกถึงตาย ซึ่งพอจะมีอยู่ 2 วิธีการ คือ

1). จะต้องตัดการส่งบำรุงข้าศึก เมื่อการส่งกำลังบำรุงข้าศึกถูกตัดขาดออกไปแล้ว ข้าศึกไม่ว่าจะใหญ่โตแข็งแรงแค่ไหน ก็ไม่สามารถจะรบต่อไปได้

2). ทำลายขวัญข้าศึก เมื่อทหารเสียขวัญหมดกำลังใจที่จะสู้รบเสียแล้ว กำลังจะมากสักเท่าใด ก็ไม่สามารถจะบัญชาการให้เกิดผลได้³⁹

กลยุทธ์ที่ 20 กวนน้ำจับปลา

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือปลาไม่เห็นทิศทางเมื่อน้ำขุ่น คนเองก็ไม่สามารถแยกจริงหรือเท็จออกในยามที่ขุ่นมัว จึงเกิดช่องว่างมากมายที่จะเอาประโยชน์ได้⁴⁰

“กวนน้ำจับปลา” จึงเป็นกลยุทธ์ที่อาศัยความวุ่นวายภายในของข้าศึกช่วงชิงเอาชัยชนะมา ซึ่งถ้าฝ่ายตรงข้ามยังไม่เกิดความวุ่นวาย ก็หาทางทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้น หลังจากนั้นก็ฉวยโอกาสเข้าจัดการเสีย⁴¹

กลยุทธ์ที่ 21 จักจั่นลอกคราบ

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือรักษาไว้ซึ่งแนวรบเดิมเอาไว้ให้ดูน่าเกรงขามเหมือนเก่า ทำให้ฝ่ายพันธมิตรไม่สงสัย ฝ่ายข้าศึกก็ไม่กล้าบุกมาอย่างผลิผลาม ในขณะที่ข้าศึกเกิดความฉงนและไม่รู้ชัด จึงค่อยเคลื่อนกำลังหลักให้เลี้ยวออกไป⁴²

39 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 161-162.

40 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 217.

41 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 167.

42 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10, หน้า 219.

กลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่แสวงแสดงว่ายังอยู่ที่เดิมให้เห็น แต่ความจริงเราได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ดังเช่นข้าศึกที่เข้มแข็งใหญ่โตมาก เราไม่อาจจะตั้งมั่นกับข้าศึกต่อไปอีกได้ ขึ้นรบต่อไปก็จะได้รับความสูญเสียเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องถอยเสียก่อน ไว้ค้อยหาทางโจมตีในภายหลัง

แต่ในการถอยนั้น ถ้าถอยอย่างลुकี้ลुकอน ไม่มีแผนการเสียแล้ว ก็อาจจะถูกข้าศึกไล่ขยี้เอาได้ ฉะนั้นจึงควรแสดงว่า ยังยืนหยัดอยู่ที่เดิมโดยภายนอก ครึ่งข้าศึกไว้ ช่วงชิงเวลาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ก็จะสามรถถอยได้อย่างปลอดภัย นี่ก็คือกลยุทธ์ “จกจันลอกคราบ” เมื่อข้าศึกค้นพบความจริง เราก็ลอกคราบหนีไปแล้ว⁴³

กลยุทธ์ที่ 22 ปิดประตูจับโจร

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือข้าศึกที่เล็กและอ่อนแอ ควรล้อมแล้วทำลายเสีย เพราะถึงแม้จะมีกำลังไม่มาก แต่ก็เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ จึงยากแก่การป้องกัน รวมทั้งหากจะต้องไล่ติดตามเป็นระยะเวลานานๆหรือในระยะทางไกลๆก็อาจไม่เป็นผลดีต่อเรานัก⁴⁴

กลยุทธ์นี้ ก็คือกลยุทธ์ “ปิดประตูตีแมว” นั่นเอง ถ้ามีโจรเพียงคนเดียวหรือไม่กี่คน ในขณะที่ฝ่ายเรามีกำลังมากกว่า การปิดประตูทุกบานจะทำให้โจรไม่สามารถหนีรอดออกไปได้ แต่ถ้าฝ่ายโจรแม้จะมีกำลังน้อยกว่าแต่ก็อยู่ในสภาพที่จะต่อสู้ได้ หากเรารุกไล่จนเขาหลังจนฝา เขาก็อาจจะลุกขึ้นมาต่อสู้จนใจขาดคั้น ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อฝ่ายเรา วิธีหนึ่งที่ใช้ป้องกันก็คือปิดล้อมเขา โดยปิดทางออกต่างๆแต่เหลือทางหนีให้เขาเพียงทางเดียว ถ้าเขาถูกโจมตีแล้ววิ่งหนีก็ต้องวิ่งหนีออกไปทางนี้ ฝ่ายเราค่อยไปดักตีหรือดักจับตอนที่เขาหนีออกมาได้⁴⁵

กลยุทธ์ที่ 23 คบใกล้ตีไกล

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือถ้ามีสิ่งกีดขวางทางด้านภูมิศาสตร์อยู่ ก็ไม่ควรบุกโจมตี ควรโจมตีสถานที่ที่อยู่ใกล้และยึดครองได้ง่ายไว้ก่อน

43 บัญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 175.

44 เพิ่งอ้าง, หน้า 183.

45 สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 124-125.

ยุทธศาสตร์การผูกมิตรกับประเทศที่อยู่ห่างไกลและ โจมตีรัฐที่อยู่ใกล้ เป็นยุทธศาสตร์ที่ฟื้นฟูเสนอแก่นินจาเซียงหวัง กษัตริย์ของรัฐฉินในสมัยเสียดัก เพราะการบุกโจมตีรัฐที่อยู่ไกล จะต้องเดินทางผ่านพื้นที่ของรัฐอื่นและยังต้องเดินทางไกล เสียค่าใช้จ่ายสูง ที่สำคัญ คือเมื่อได้รับชัยชนะแล้ว การยึดครองดินแดนก็ทำได้ยาก และหากเราไปบุกโจมตีรัฐที่อยู่ห่างไกลออกไป รัฐเราก็จะได้รับอันตรายเมื่อยกทัพกลับมาป้องกันและเสี่ยงที่จะถูกข่มโจมตีในระหว่างเดินทางกลับ

ฉะนั้นวิธีที่ดีที่สุด คือไปผูกมิตรกับรัฐที่อยู่ห่างไกล ทำให้รัฐที่อยู่ใกล้โดดเดี่ยวและจะไม่สามารถช่วยเหลือเมื่อถูกโจมตี ต่อมาเมื่อสามารถบุกโจมตีและยึดครองรัฐที่อยู่ใกล้ได้แล้ว ค่อยบุกโจมตีรัฐที่มีอาณาเขตถัดออกไป จนในที่สุดก็สามารถยึดครองพื้นที่ทั่วประเทศได้

กลยุทธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผูกมิตรกับรัฐที่มีกำลังมาก แต่ไปโจมตีรัฐที่มีกำลังน้อย เมื่อสามารถขยายอำนาจของตนในระดับหนึ่งและมีกำลังจนกล้าแข็งขึ้น จึงค่อยหาทางโจมตีรัฐที่มีกำลังมากต่อไป⁴⁶

กลยุทธ์ที่ 24 ยืมทางพลงกล

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือประเทศเล็กซึ่งอยู่ระหว่างเรากับข้าศึกซึ่งเป็นประเทศใหญ่สองประเทศ เมื่อเขาถูกข้าศึกบังคับให้ยอมสยบ เราจะต้องส่งกำลังไปช่วยในทันที แล้วฉวยโอกาสนี้ขยายพลังทางทหารเข้าไปในประเทศที่ตกอยู่ในความลำบากเช่นนี้ เพราะการพูดว่าจะให้ความช่วยเหลือแต่ปากย่อมจะไม่สามารถได้รับความเชื่อถือจากประเทศเล็กอย่างแน่นอน

กลยุทธ์นี้จึงเป็นกลยุทธ์ที่ฉวยโอกาสที่ประเทศเล็กตกอยู่ในภาวะลำบาก แล้วบุกเข้ากลืนเสีย แต่การยกทัพไปนั้นต้องมีข้ออ้างอันเปิดเผยโอ้อ่า เมื่อประเทศเล็กถูกข้าศึกโจมตีและมาขอความช่วยเหลือจากเรา นี่จึงเป็นโอกาสที่ดีที่สุด⁴⁷

46 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 128 – 129.

47 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 197.

ส่วนที่ 5 กลยุทธ์ร่วมรบ กล่าวคือในการร่วมรบกับพันธมิตร จะประมาทเดินเลื่อเพราะเข้าใจว่ามี สัญญาต่อกันและไม่ระมัดระวังป้องกันไม่ได้ ต้องสร้างหลักประกันในอำนาจบัญชาการและแสดงให้เห็น ถึงอำนาจการนำทัพอันยิ่งใหญ่ให้ปรากฏ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นมิตรหรือศัตรูเราก็ไม่ควรจะเผยแพร่ข่าวให้เห็น โดยส่วนที่ 5 นี้ประกอบด้วย⁴⁸

กลยุทธ์ที่ 25 ลักซื้อเปลี่ยนเสา

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือหาทางเปลี่ยนแปลงกระบวนทัพของข้าศึก ทำให้กำลังสำคัญของ ข้าศึกถูกเคลื่อนย้ายไป รอให้ข้าศึกอ่อนแอจนต้องประสบกับความพ่ายแพ้ แล้วฉวยโอกาสแปรกำลังสำคัญ ของฝ่ายนั้นให้กลายเป็นของเรา แล้วควบคุมกำลังของข้าศึกนั้นไว้ได้บัญชา⁴⁹

กลยุทธ์นี้เป็นอุบายที่หลอกลวงเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้คู่ต่อสู้ย้ายกำลังสำคัญของ เขาออกไปหรือสร้างสถานการณ์ต่างๆโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอลง เมื่อได้จังหวะเหมาะ จึงเข้าโจมตีหรือเข้าควบคุมสถานการณ์

ประเด็นสำคัญของกลยุทธ์นี้ คือการสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ จะทำให้ฝ่ายเราเราได้รับประโยชน์ โดยวิธีการต่างๆ เช่น การหลอกลวง การทำให้เข้าใจผิด การแก้ไข บิดเบือนคำสั่ง การลอบสังหาร การสลับสับเปลี่ยนเอกสาร การเปลี่ยนบุคคลสำคัญหรือแม้กระทั่งทำลาย สิ่งอย่างทารุณโหดเหี้ยม⁵⁰

กลยุทธ์ที่ 26 ซี่ด้นหมอนดำด้นไหว

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือเมื่อผู้ที่เข้มแข็งต้องการที่จะสยบผู้ที่อ่อนแอกว่า จะต้องดำเนินการ โดยใช้วิธีดักเตือนหรือการไ้มาตรการเด็ดขาด ก็สามารถทำให้ผู้ที่อ่อนแอยอมสยบเช่นกัน⁵¹

ถ้าแปลตรงตัว “ซี่ด้นหมอนดำด้นไหว” หมายถึง ซี่ไปที่ด้นหมอน แต่กลับไปดำด้นไหว คือทำ เป็นกำลังคู่ค้าคนหนึ่ง แต่แท้ที่จริงกำลังชี้ความผิดของอีกคนหนึ่งอยู่ แม้จะไม่พูดออกมาตรงๆแต่คนฟังก็รู้ ว่าสิ่งที่เขาคำหมายถึงอะไร

48 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 205.

49 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 10*, หน้า 216.

50 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 138 - 139.

51 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 215.

กลอุบายนี้ใช้เพื่อตักเตือน ช่มชู้หรือประชดประชัน โศกเสียดเย้ยการถูกตอบโต้แบบซึ่งๆหน้า แต่ก็ทำให้คนที่เราต้องการดำนั้นรู้ตัว ซึ่งอาจทำให้เขารู้สึกอับอายหรือสำนึกผิดได้และแม้คนถูกด่าจะไม่พอใจ แต่ก็ไม่สามารถทำการตอบโต้ได้ เพราะเราไม่ได้ด่าเขาตรงๆ⁵²

กลอุทธรณ์ที่ 27 แสร้งทำบอแต่ไม่บ้ำ

ความหมายของกลอุทธรณ์นี้ คือแกล้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ไม่ทำอะไรเลยจะดีกว่าทำเป็นรู้ดี แล้วผลิผลามทำอะไรไปโดยไม่ยั้งคิด⁵³

“แสร้งทำบอแต่ไม่บ้ำ” เป็นกลอุทธรณ์แสร้งทำเป็นโง่เง่า เพื่อลดความระมัดระวังของฝ่ายตรงข้าม ที่ว่า “บอ” ก็คือโง่เขลา “บ้ำ” ก็คือจิตวิปลาส ความหมายเดิม คืออาการปฏิกิริยาที่แสร้งทำเป็นโง่เง่าภายใต้การคิดใคร่ครวญอย่างเยือกเย็น

เมื่อตกอยู่ในสภาพที่เสียเปรียบ อ่อนแอหรือยากลำบาก ก็มักจะใช้มาตรการเช่นนี้เพื่อรักษาตัวให้อยู่รอดปลอดภัยไว้ก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยตอบโต้หรือคิดหาทางตอบโต้ต่อไป⁵⁴

กลอุทธรณ์ที่ 28 ขึ้นบ้านชักบันได

ความหมายของกลอุทธรณ์นี้ คือจงใจเหยียดอ่อนของตน สร้างเงื่อนไขความสะดวกแก่ข้าศึก ล่อหลอกให้เข้ามายังเขตเรา เมื่อข้าศึกบุกเข้าในเขตเรา เราก็จงใจจะเปิดทางตันให้กับเขา เมื่อข้าศึกหลงกลตกอยู่ในวงล้อม ก็จะตี้นตระหนกเดินไปตามหนทางที่เราเปิดไว้ให้ เมื่อเราตัดทางรุกและทางถอย ข้าศึกก็จนด้วยเกล้า ถ้าไม่ยอมจำนน ก็เหลือแต่ทางตายถ้ายเดียว

การ “ขึ้นบ้านชักบันได” จึงหมายถึง หลังจากขึ้นบ้านไปแล้ว ก็ให้รื้อบันไดทิ้งเสีย ในด้านกลอุทธรณ์ทางทหาร จะมีความหมาย 2 อย่าง คือ

1). อ้อยเหยื่อที่ข้าศึกอาจจะเข้ามาจับทั้งล่อไว้ ให้ข้าศึกรีบรุกเข้ามาหลังจากนั้นก็ตัดความสัมพันธ์ของข้าศึกกับกองหนุนเสีย จัดการทำลายให้ราบคาบไป

2). ตัดทางถอยของตนเอง ตั้งแนวอิงลำน้ำ ทำให้ไพร่พลสู้รบด้วยการตัดสินใจที่จะสู้ตาย⁵⁵

52 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 144-145.

53 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8*, หน้า 148.

54 บุญศักดิ์ แสงระวี, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6*, หน้า 223.

กลุยุทธ์ที่ 29 ต้นไม้ผลิดอก

ความหมายของกลุยุทธ์นี้ คือยืมสถานภาพอย่างอื่นมาจัดวางแนวรบให้เป็นประโยชน์ แม้กำลังทหารจะอ่อนแอ แต่กลับมีการจัดวางกำลังที่ดูเข้มแข็ง

กลุยุทธ์นี้เป็นกลุยุทธ์ที่สร้างทำเป็นมีกำลังไพร่พลเข้มแข็ง เพื่อลวงข้าศึกให้คิดหน้าคิดหลัง ไม่กล้ารบด้วย

เนื้อหาของกลุยุทธ์นี้ อุปมาอุปไมยว่า “ต้นไม้ผลิดอก” คือทำให้ต้นไม้ซึ่งที่แท้ไม่มีดอก สามารถผลิดอกให้เห็นบานสะพรั่ง โดยใช้ดอกไม้ปลอมติดไว้ ถ้ามีผู้พบเห็นมองผาดๆ ก็จะไม่รู้ว่าเป็นของปลอม และอาศัยการปลอมแปลงนี้ในการสร้างภาพลวงแก่ฝ่ายตรงข้ามให้เกิดความเข้าใจผิด ทำให้สถานการณ์กลับกลายเป็นผลดีต่อเรา⁵⁶

ความจริงกลุยุทธ์นี้ความคล้ายกับกลุยุทธ์ที่ 7 “มีในไม่มี” แต่มีข้อแตกต่าง คือจากที่มีอะไรอยู่ไม่มาก ก็ปรุงแต่งจนทำให้รู้สึกว่ามีสิ่งของอยู่มากมาย หรือจากที่มีกำลังพลเพียงเล็กน้อย ก็ให้สร้างสถานการณ์ว่าเรามีกำลังพลอยู่มากมาย เป็นการสร้างภาพในลักษณะที่เกินเลยจากความจริงไปมาก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง⁵⁷

กลุยุทธ์ที่ 30 สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน

ความหมายของกลุยุทธ์นี้ คือเจาะช่องโหว่แทรกซึมเข้าไป ฉกชิงเอากองบัญชาการหรือจุดสำคัญของข้าศึกไว้

“สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน” เป็นกลุยุทธ์ที่ใช้จุดยืนของแขก กลับไปทำหน้าที่ของเจ้าบ้าน ซึ่งก็หมายความว่า เดิมตกอยู่ในฐานะเป็นฝ่ายถูกกระทำ แต่กลับช่วงชิงอำนาจการเป็นฝ่ายกระทำมาเป็นของตนเองเสียอย่างแยบยล

อย่างไรก็ดี การจะบรรลุซึ่งกลุยุทธ์นี้ จำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

1). ได้ฐานะเป็นแขกไว้ก่อน

55 เฟิงอ๋าง, หน้า 231.

56 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ๋างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 239.

57 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ๋างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 160-161.

2). แสวงหาจุดอ่อนของเจ้าบ้าน

3). เริ่มปฏิบัติการ

4). ชิงอำนาจ

5). เข้าแทนที่เจ้าบ้าน

6). สร้างความเข้มแข็งแก่อำนาจตน

ดังนั้น ในระหว่างที่ตกอยู่ในฐานะแขก ก็ไม่ควรจะมุ่มม่อม ต้องอดกลั้นและรอคอยโอกาสอย่างสงบ⁵⁸

ส่วนที่ 6 กลยุทธ์ยามพ่าย กล่าวคือหากกลางแพ้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้อย่างแน่นอนแล้ว ก็ควรจะคิดถึงวิธีหลบหลีก อย่าได้วางมือง่ายๆเป็นอันขาด ควรยืนหยัดจนถึงที่สุด เพราะยุทธวิธีการกลับแพ้เป็นชนะนั้นยังมีอยู่มากมาย โดยส่วนที่ 6 นี้ประกอบด้วย⁵⁹

กลยุทธ์ที่ 31 กลสาวงาม

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือการต่อสู้กับข้าศึกที่มีกำลังเข้มแข็ง ต้องหาทางทำลายผู้คุมกำลังหรือเสนาธิการที่มีความรู้ความสามารถ แต่ถ้าแม่ทัพของข้าศึกเป็นผู้มีสติปัญญาดี เราต้องมุ่งโจมตีที่ความคิดจิตใจของเขา เพื่อใช้จุดอ่อนของเขาทำให้กำลังฝ่ายเขาอ่อนแอ

กลอุบายนี้ดูตามความหมายก็คือ ใช้ผู้หญิงงามเป็นเครื่องมือเพื่อทอนกำลังคู่ต่อสู้ โดยเฉพาะผู้เป็นหัวหน้าหรือเสนาธิการคนสำคัญ กลอุบายนี้อาจพลิกแพลงได้หลายวิธี วิธีตรงๆก็คือ ใช้หญิงงามเป็นเหยื่อล่อให้ฝ่ายตรงข้ามลุ่มหลงจนไม่มีกะจิตกะใจในการปฏิบัติงาน หรือใช้ให้หญิงงามที่เราส่งไปบรรณาการกระทำการในสิ่งที่เราต้องการ เช่น ล้วงความลับ ยุยงให้เกิดความแตกแยกระหว่างบุคคลสำคัญฝ่ายตรงข้ามหรือทำให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความรู้สึกที่ติดต่อเราจนไม่คิดที่จะมาทำร้าย เป็นต้น⁶⁰

58 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 247-248

59 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 255.

60 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 169 - 170

กลยุทธ์ที่ 32 กลเปิดเมือง

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือในสถานะที่ฝ่ายตนมีกำลังอ่อนแอ ให้เราแสดงออกว่าเราไม่สนใจที่จะป้องกันข้าศึก การทำเช่นนี้จะทำให้ข้าศึกเกิดความระแวงว่า เรามีแผนหลอกให้เขาเข้ามาติดกับ

กลเปิดเมืองนี้ใช้เมื่อถึงคราวจำเป็น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ถึงอย่างไรแล้วฝ่ายตนก็ไม่มีทางที่จะต่อสู้ได้ จึงใช้วิธีการทางจิตวิทยา ทำเป็นไม่มีการป้องกัน ไม่สนใจการถูกโจมตีใดๆ จนทำให้ฝ่ายที่โจมตีเกิดความหวาดระแวงเองว่า การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเราต้องการหลอกให้เขาเข้าโจมตี

การใช้กลยุทธ์นี้มีความเสี่ยงอยู่มาก คือถ้าหากคู่ต่อสู้ไม่หลงกลแล้วเข้าโจมตี ฝ่ายเราก็จะต้องถูกบดขยี้พ่ายแพ้ยับเยิน อุบายนี้จึงไม่ควรใช้หากไม่จำเป็น⁶¹

กลยุทธ์ที่ 33 กลใส่ศึก

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือให้เอาชนะโดยอาศัยการสนับสนุนช่วยเหลือจากคนข้างในของฝ่ายตรงข้าม

กลยุทธ์นี้มีเป้าหมายเพื่อทำลายกำลังสำคัญของฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล สถานที่หรือแม้แต่ยุทธวิธีของฝ่ายตรงข้าม โดยการสร้างสถานการณ์ทำให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความแตกแยกหรือเกิดความขัดแย้งกัน ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น ปลอ่ยข่าวลือ ขว้างลวง ดิดสินบน การส่งสายลับเข้าไปสอดแนมหาข่าวหรือการส่งคนเข้าไปทำงานกับฝ่ายตรงข้ามเป็นเวลานานจนฝ่ายตรงข้ามให้ความไว้วางใจ แล้วจึงลงมือสร้างความเสียหายหรือยุยงใส่ร้ายเพื่อกำจัดบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญเสีย⁶²

กลยุทธ์ที่ 34 กลทุกซ์กาย

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือการจงใจทำร้ายคนของฝ่ายตน เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามเชื่อว่าเรากำลังเกิดความขัดแย้งและแตกแยกกัน แล้วจึงใช้ให้คนที่ถูกทำร้ายนั้นกระทำการเพื่อทำลายฝ่ายตรงข้าม

61 สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 8, หน้า 177-178

62 เพิ่งอ้าง, หน้า 181-182

การกระทำเช่นนี้มีความเสี่ยงว่า คนของเราที่ถูกทำร้ายนั้นอาจต้องเจ็บตัวฟรี ถ้าฝ่ายตรงข้ามไม่หลงกล ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ ต้องทำให้ฝ่ายตรงข้ามเชื่อว่าการกระทำของเราเรื่องจริงไม่ใช่กลอุบาย⁶³

กลยุทธ์ที่ 35 กลลুকโซ่

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือหากฝ่ายข้าศึกมีกำลังมาก เราจะใช้กำลังต่อสู้กับเขาไม่ได้ ควรจะใช้กลอุบายทำให้เขาอ่อนแอ

กลลুকโซ่เป็นการใช้กลอุบายต่อเนื่องกันตั้งแต่สองกลอุบายขึ้นไปในลักษณะที่ต่อเนื่องกันหรือจะใช้แผนซ้อนแผนเพื่อให้แต่ละกลอุบายขยายผลต่อเนื่องกัน ก็จะทำให้การทำลายคู่ต่อสู้ได้ผลมากยิ่งขึ้น

การทำให้ข้าศึกอ่อนแอมีอยู่หลายวิธี วิธีหนึ่งคือ ทำให้ฝ่ายต่างๆของข้าศึกเกิดข้อขัดแย้งกัน จนทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิผล กลอุบายนี้หากสำเร็จ จะมีผลเช่นเดียวกับทฤษฎีโดมิโน⁶⁴

กลยุทธ์ที่ 36 หนีคือยอดกลยุทธ์

ความหมายของกลยุทธ์นี้ คือควรหลบหลีกข้าศึกที่เข้มแข็งกว่า ให้ถือว่าการถอยเป็นการรุกเพื่อทำลายข้าศึก การถอยนั้นไม่ใช่ความผิด แต่เป็นเรื่องปกติวิสัยในสงคราม

ในตำราพิชัยสงครามของจีน ไม่เคยมีกลยุทธ์ใดที่ให้บุกเข้าไปสู่ตายพร้อมกับข้าศึกเลย โดยพื้นฐานแล้วล้วนเห็นว่า ถ้าคำนวณแล้วรบไม่ชนะก็ไม่ควรรบ

คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่า มันเป็นเหตุผลดีๆ แต่ในประวัติศาสตร์สงครามโบราณ การพินรบบกับข้าศึก ผลสุดท้ายก็พ่ายแพ้ยับเยินนั่นมีอยู่นับไม่ถ้วน แม่ทัพที่รู้จักแต่จะบุก ไม่รู้จักถอย คนประเภทนี้อาศัยแต่ความกล้าหาญส่วนตัว ไม่อาจทำการใหญ่ได้ สิ่งที่เป็นจำเป็นสำหรับแม่ทัพ ไม่ใช่แค่ความกล้าหาญที่จะบุกไปข้างหน้าเท่านั้น ยังต้องมีความกล้าหาญที่จะถอยด้วย

การถอยมีข้อดี ดังนี้

- 1). แม้ไม่มีทางรบชนะ แต่ก็ไม่ถึงกับรบแพ้ ซึ่งจะสามารถหลีกเลี่ยงการโจมตีของฝ่ายตรงข้ามไปได้

63 เพิ่งอ้าง, หน้า 185-186

64 เพิ่งอ้าง, หน้า 192

2). สามารถรักษากำลังไว้ได้ จะได้เตรียมการรับในครั้งต่อไป ซึ่งหมายถึงยังคงมีความหวังที่จะกลับแพ้ให้เป็นชนะได้⁶⁵

วรรณกรรมสามก๊ก

วรรณกรรมสามก๊ก เป็นวรรณกรรมจีนอิงประวัติศาสตร์ ที่มีเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ของจีน ซึ่งเนื้อหาโดยรวมเป็นการเล่าแบบบรรยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปลายสมัยราชวงศ์ฮั่น ซึ่งประเทศจีนในขณะนั้นบ้านเมืองเกิดเหตุการณ์วุ่นวายระส่ำระสาย เกิดการแตกแผ่นดินออกเป็นก๊กต่าง ๆ คือ วุยก๊ก จ๊กก๊กและง่อก๊ก มีการทำสงครามอันยาวนานนับ 100 ปี แต่สุดท้ายจีนที่แตกออกเป็นก๊กเป็นเหล่า นั้น ก็สามารถกลับมารวมกันเป็นจีนแผ่นดินใหญ่ได้อีกครั้งในสมัยราชวงศ์จิ้น⁶⁶

วรรณกรรมสามก๊กภาษาจีนมีอยู่ด้วยกันหลายฉบับ แต่ฉบับที่สำคัญมีอยู่ 2 ฉบับ คือ 1. สามก๊กจีหรือจดหมายเหตุสามก๊ก และ 2. สามก๊กเอี้ยนหิงหรือนิยายแสดงสาระพงสาวดารสามก๊ก

สามก๊กจีหรือจดหมายเหตุสามก๊ก เป็นจดหมายเหตุของตันซิวหรือเงินโซ่ว มีการเขียนขึ้นในลักษณะของพงสาวดาร เป็นเอกสารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของจีนในสมัยของยุคสามก๊กชุดแรก ถือได้ว่ามีความสมบูรณ์มากที่สุด มีความยาว 65 เล่ม ประกอบไปด้วย วุยจี (จดหมายเหตุก๊กวุย) จำนวน 30 เล่ม สมุด จ๊กจี (จดหมายเหตุก๊กจ๊ก) จำนวน 15 เล่ม สมุด และง่อกี้ (จดหมายเหตุก๊กง่อ) จำนวน 20 เล่ม สมุด มีตัวอักษรรวมทั้งหมดประมาณ 360,000 ตัว เนื่องจากตันซิวรับราชการเป็นขุนนางของราชวงศ์จิ้นหรือวุยก๊ก ทำให้การเขียนจดหมายเหตุสามก๊กนั้นเป็นการเขียนที่ยึดเอาราชวงศ์จิ้นเป็นหลัก ตันซิวยกให้วุยก๊กของโจโฉเป็นก๊กที่ปกครองแผ่นดินอย่างถูกต้อง ส่วนจ๊กก๊กของเล่าปี่และง่อก๊กของซุนกวนกลายเป็นเพียงรัฐที่มีการปกครองเพียงบางส่วนของประเทศจีนเท่านั้น⁶⁷

ส่วนสามก๊กเอี้ยนหิงหรือนิยายสามก๊กนั้น ล่อกวนตงหรือหลอหว่านจง (ค.ศ. 1330 – 1400) ได้เป็นผู้เขียนขึ้น โดยเอาสามก๊กจีมาแต่งใหม่ในรูปแบบนิยายถึงประวัติศาสตร์ มีอักษรจีนทั้งหมด 756,000 ตัว

65 บุญศักดิ์ แสงระวี, อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 6, หน้า 297-298

66 ณรงค์ชัย ปัญญาณนทชัย, คำนำอินไซด์สามก๊ก (ฉบับอ่านสามก๊กอย่างไรให้แตกฉาน), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, หน้า 3

67 ณรงค์ชัย ปัญญาณนทชัย, บันทึกประวัติศาสตร์ สามก๊กจีหรือซันกั๋วจวิ๋ว, (กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า), หน้า 12

ตัวละครและเนื้อเรื่องทั้งหมดนำมาจากสามก๊กจี้บ้างและแต่งเพิ่มเติมเองบ้าง⁶⁸ ซึ่งเมื่อเทียบกับสามก๊กจี้นั้นพบว่า มาจากสามก๊กจี้ร้อยละ 70 และแต่งเพิ่มเติมเองอีกร้อยละ 30 แต่ก็ถือว่าเรื่องที่แต่งเติมขึ้นมาสนุกมาก และความยอดเยี่ยมประการหนึ่งของนิยายเรื่องนี้ คือการบรรยายเรื่องการสงครามได้วิเศษ ทั้งสมจริง ทั้งเร้าใจและชวนให้ติดตาม

ทั้งนี้เพราะล่อกวन्दงผู้แต่งเรื่องนี้ได้ผ่านสงคราม “สามก๊ก” ในช่วงปลายราชวงศ์หยวนมาจนถึงราชวงศ์หมิง จึงมีประสบการณ์จริงด้านนี้ยิ่ง ช่วงปลายราชวงศ์หยวนชาวจีนก่อนการกบฏขับไล่ชาวมองโกลไปทั่วแผ่นดิน และรบพุ่งชิงความเป็นใหญ่กันเองด้วย ในที่สุดจึงเหลือแค่สามก๊ก คือก๊กของจูหยวนจาง มีหลิวป้อเวินเป็นที่เสนาธิการ ก๊กของเฉินอิวเหลียง มีเหอหยุนเป็นเสนาธิการ และก๊กของจางเสีเอิง ซึ่งมีล่อกวन्दงเป็นที่ปรึกษาด้วยคนหนึ่ง แต่ท้ายที่สุดก๊กของจูหยวนจางก็เป็นฝ่ายชนะและตั้งราชวงศ์หมิงปกครองจีนต่อมา หัวหน้าของอีกสองก๊กตายหมด เหอหยุนหนีไปอยู่แต่จิวและหันไปเอาดีทางคูโหวงเฮ้ง และฮวยซู่ยจนมีชื่อเสียงโด่งดังในด้านนี้ ส่วนล่อกวन्दงไปเอาดีทางแต่งหนังสือ และเรื่องที่โด่งดังมากที่สุดก็คือ สามก๊กเอี้ยนหัง ล่อกวन्दงจึงกลายเป็่นักเขียนที่มีชื่อเสียง และบทประพันธ์ที่เขาเขียนขึ้นมา นั้น ส่วนมากมักนำไปใช้ในการเล่นจิวและสำหรับคนไทยเองส่วนใหญ่ก็จะรู้จักสามก๊กจากปลายปากกาของคนผู้นี้ด้วย

สามก๊กเอี้ยนหัง ถือเป็นงานที่มีคุณค่าอ่านมาก เพราะทำให้ผู้อ่านรู้จักคนเหล่านี้ตามประวัติศาสตร์ แต่เนื้อเรื่องของบางคนก็ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปมาก ไม่สมบูรณ์ตามต้นฉบับเดิม เช่น ขงเบ้ง ที่ถูกยกย่องเสียจนเลอเลิศ เก่งเกินคนจริงมาก จิวอี้ที่มีภาพลักษณ์เป็นคนใจแคบ จี้จิงฉา แพ้ปัญญาขงเบ้ง จนรากลืออดตาย แต่จิวอี้ตัวจริงในประวัติศาสตร์กลับเป็นคนที่ใจกว้างและเก่งมาก เชี่ยวชาญทั้งบุนและบู๊ เป็นทั้งเสนาธิการและแม่ทัพได้ดีเยี่ยม

ที่สำคัญคือ ภาพลักษณ์ของโจโฉ เล่าปี่และซุนกวนผิดไปจากความจริงในประวัติศาสตร์ไม่น้อย ในนิยายโจโฉคือ ทรชนคนโหด เล่าปี่คือ ผู้นำที่ประเสริฐ และซุนกวนไม่มีอะไรโดดเด่นเป็นแค่ตัวประกอบ แต่ความจริงในประวัติศาสตร์คนจีนได้ข้อสรุปผู้นำนี้ว่า โจโฉเป็น “ยอดคนเจ้าเล่ห์” คือทั้งเก่ง

68

Chutimonunny[นามแฝง]. (2555). *ความเป็นมา เรื่อง สามก๊ก*. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558 เข้าถึงได้จาก <https://chutimonunny.wordpress.com>

ทั้งเจ้าเล่ห์ ชุนกวนเป็นยอดคนเปี่ยมปรีชากล้าหาญ ส่วนเล่าปี่เป็นคนแกร่งกล้ามีปัญญาโดดเด่น แต่มักใหญ่ใฝ่สูงและเหี้ยมลึก⁶⁹

อย่างไรก็ตาม หนังสือสามก๊กฉบับต่างๆ ที่ผู้เขียนแต่ละคนได้เขียนขึ้น ล้วนนำสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นจริงๆ หรือสิ่งที่เกิดมาก่อนแล้วในประวัติศาสตร์เดิมเข้าไป หนังสือสามก๊กบางครั้งก็สะท้อนให้เห็นถึงสังคมในยุคสมัยของผู้เขียนเองมากกว่าในสมัยของสามก๊กจริงๆ เสียอีก⁷⁰

ประวัติความเป็นมาของขงเบ้ง

ขงเบ้ง (ค.ศ. 181 - 234) มีชื่อจริงว่า “จู๊กั้เหลียง” เป็นบุตรชายของ “จู๊กั้ฟง” หรือ “จู๊กั้จู้” กับนางเจียงสี ผู้เป็นบิดาได้ตั้งชื่อให้บุตรชายคนนี้ว่า “เหลียง” ซึ่งแปลว่าสว่าง คงเป็นเพราะจู๊กั้เหลียงเกิดในเวลาเช้าหรือคืนวันเพ็ญก็เป็นได้

จู๊กั้เหลียงยังมีพี่ชายชื่อว่า “จู๊กั้กั้” เป็นที่ปรึกษาอยู่ในง่อก๊กของชุนกวนและน้องชายชื่อว่า “จู๊กั้กั้” และมีพี่สาวอีกสองคนแต่ไม่ทราบชื่อ เพราะสังคมจีนในสมัยนั้นไม่ค่อยจะให้เกียรติสตรี ถึงจะมีชื่อแต่ก็ไม่นิยมบันทึกไว้ เมื่อจู๊กั้เหลียงอายุได้ 10 ปี มารดาถึงแก่กรรม บิดาจึงมีภรรยาใหม่ แต่สองปีต่อมา บิดาก็ได้ตายจากไปเช่นกัน

จู๊กั้กั้ ซึ่งอายุแก่กว่าจู๊กั้เหลียงเจ็ดปี ได้เดินทางกลับบ้านเกิดเพื่อทำพิธีศพให้บิดาตามประเพณี ก็พามารดาเลี้ยงเดินทางล่องใต้ไปที่กั้กั้ อันเป็นเขตอิทธิพลของตระกูลชุนด้วย ทำให้ผู้คนต่างพากันยกย่องว่า “จู๊กั้กั้เป็นคนกตัญญู ไม่ทอดทิ้งมารดาเลี้ยง”

ส่วนอาของจู๊กั้เหลียงที่ชื่อ “จู๊กั้เหียน” ที่เดินทางมาร่วมงานศพ ก็รู้สึกสงสารหลานๆ เป็นอย่างมาก จึงได้พาหลานสาวสองคนและจู๊กั้เหลียงกับจู๊กั้กั้ไปอยู่ด้วยที่จังหวัดยี่เจียง อันเป็นเขตอิทธิพลของอ้วนสุต เพราะจู๊กั้เหียนเป็นลูกน้องของอ้วนสุต ต่อมาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดยี่เจียง แต่เป็นได้ปีกว่าเท่านั้นทางรัฐบาลกลางก็แต่งตั้งผู้ว่าคนใหม่มายังยี่เจียง จึงเกิดการต่อสู้ชิงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดกันขึ้น จู๊กั้เหียนสู้ไม่ได้และอ้วนสุตเองก็ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือ ทำให้ท้ายที่สุดจู๊กั้เหียน

69 จักวี่เซี่ยบ, สามก๊ก ฉบับวิจารณ์, (กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊คส์), หน้า 7 - 9

70 เล่าชวนหัว[นามแฝง], เปิดหน้ากอกขงเบ้ง, (กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย), หน้า 19

ต้องพาครอบครัวทั้งหมดไปฟังพิงสหายรัก ซึ่งก็คือ “เล่าเปียว” ผู้ครองมณฑลเกงจิ๋ว เล่าเปียวเป็นคนใจดี จึงอุปการะเพื่อนและครอบครัวไว้โดยไม่รังเกียจ

จูกัดเหลียงอยู่ได้ไม่นานก็ตรอมใจตาย พี่สาวคนโตที่เป็นสาวเต็มตัวแล้วก็ได้ออกเรือน ส่วนจูกัดเหลียง จูกัดกุนและพี่สาวที่เหลือต่างปรึกษากันว่า การที่พวกเราพากันนอนๆอยู่กับเล่าเปียวเฉยๆนี้ ผู้คนจะนิทาเอาได้ เล่าเปียวเมื่อทราบความคิดของหลานๆตนก็ได้จัดแจงที่อยู่ให้ใหม่ เป็นบ้านพักตากอากาศของตนที่เมืองเซียงหยาง ตำบลหลงจง ซึ่งห่างจากตัวเมืองเซียงหยางถึง 20 ลี้ อยู่ในภูเขาโง่ลังกั้ง นอกจากนี้ยังได้เอื้อเฟื้อปลูกกระท่อมให้อยู่และยกที่ดินบริเวณนั้นให้ทำกินด้วย ซึ่งตอนนี้เองจูกัดเหลียงก็อายุย่างเข้า 17 ปีแล้ว⁷¹

จูกัดเหลียง ได้เข้าเรียนหนังสือในสำนักของ “สุมาเต็กโช” โดยเพื่อนร่วมสำนักของจูกัดเหลียงที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์สามก๊ก คือ “บังทอง” และ “จีซี”

จูกัดเหลียงถือ是孩子ที่รักในการเรียนมาก แม้ว่าในวรรณกรรมสามก๊กของล่อกวนตงจะไม่ได้กล่าวถึงชีวิตในวัยเด็กของจูกัดเหลียงเอาไว้ แต่ก็มีผู้เขียนเกร็ดชีวิตของจูกัดเหลียงเอาไว้ว่า “สุมาเต็กโชมักจะใช้เสียงไ่ก่ขันเป็นสัญญาณเตือนว่าถึงเวลาพักกินข้าวกลางวันแล้ว ทว่าจูกัดเหลียงยังต้องการที่จะเรียนหนังสือต่อไป ดังนั้นเพื่อที่จะไม่ให้ไ่ก่ขันบอกเวลา จูกัดเหลียงจึงนำข้าวเปลือกติดตัวไปในห้องเรียนด้วยเพื่อที่ว่าเมื่อใกล้ถึงเวลาไ่ก่ขัน จะได้แอบโปรยข้าวเปลือกให้ไ่ก่กิน ด้วยเหตุนี้เอง จูกัดเหลียงจึงได้รู้เรียนสรรพวิชาต่างๆต่อไป แต่ในเวลาต่อมา เมื่อสุมาเต็กโชจับได้ว่าจูกัดเหลียงกระทำเช่นนี้ จึงได้ลงโทษจูกัดเหลียงโดยการไล่ออกไปจากห้องเรียน เนื่องจากว่าการกระทำเช่นนี้ของจูกัดเหลียง แม้ว่าจะเกิดจากความไม่รู้ในการศึกษา แต่ก็แฝงไว้ด้วยกลโกง ส่วนจูกัดเหลียงเมื่อถูกลงโทษเช่นนี้แล้วก็จะมาแอบฟังอาจารย์สอนอยู่ใกล้ๆห้องเรียน สุดท้ายสุมาเต็กโชจึงอนุญาตให้ลูกศิษย์คนนี้เข้าเรียนตามเดิม” ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ของจูกัดเหลียงได้แสดงให้เห็นว่าจูกัดเหลียงเป็นคนที่มีความตั้งใจและใฝ่รู้ในการเรียนมาก⁷²

ต่อมาจูกัดเหลียงยังมีโอกาสได้รู้จักกับ “บังเต็กกง” ซึ่งถือเป็นท่านอาวุโสที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเสาเอกกษัตริย์โดยประจํามณฑล เป็นคนหอบดีใหญ่ที่รวยทั้งทรัพย์และปัญญา แต่ท่านกลับไม่เข้ารับราชการ ท่านชอบโอบอุ้มผู้คนตามประสาคนแก่ที่ใจดี จูกัดเหลียงเองก็เป็นคนฉลาด จึงไปฝากเนื้อฝากตัวกับบังเต็กกง ซึ่งก็ได้รับความโปรดปรานอย่างมาก เพราะรูปหล่อ พุดจาเพราะกับผู้เฒ่าผู้แก่ ทำให้มีโอกาสได้ศึกษา

71 เล่าชวนหัว[นามแฝง]. เปิดหน้ากากขงเบ้ง. พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพฯ : เกล็ดไทย). หน้า 28 -32

72 สาละ บุญคง. อานยุทธวิธี กลศึกขงเบ้ง. พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : ก้าวแรก). หน้า 17 - 18

หาความรู้จากตำราที่มีมากมายในคฤหาสน์ รวมถึงได้รับประทานอาหารฟรีด้วย ในบางครั้งจุกัดเหลียงก็ชวนพี่สาวมาเที่ยวที่บ้านบังเต็กกง จนนานวันเข้าพี่สาวกับบุตรชายของบังเต็กกงที่ชื่อว่า “บังซานหมิน” ก็ได้แต่งงานกัน⁷³

ความจริงแล้วในมณฑลนี้ยังมีผู้อาวุโสอีกท่านหนึ่ง คือ “อูยสิงาน” ท่านผู้นี้ก็ทั้งรวยและฉลาด แต่ที่บ้านกลับมีลูกสาวที่หน้าตาอัปลักษณ์ นางมีชื่อว่า “อูยซี” นางมีผิวกายดำ ใบหน้าเต็มไปด้วยฝี และความงามภายนอกตามที่สตรีควรจะมีไม่ได้เลย แต่แม้ว่านางอูยซีจะมีรูปชั่ว กลับมีสิ่งหนึ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาชดเชยความอัปลักษณ์ของนางก็คือ สติปัญญาอันเป็นเลิศ ด้วยเหตุนี้เอง จุกัดเหลียงซึ่งเป็นผู้มีสติปัญญาในระดับที่เหนือมนุษย์ธรรมดา จึงได้มองข้ามจุดด้อยข้อนี้ไป และทำให้เขาได้พบกับความงามอันเลิศเลอภายในของนาง ซึ่งความงามนี้จะเป็นความงามที่ไม่ลดน้อยไปตามกาลเวลา แต่ในทางตรงกันข้ามกลับเพิ่มพูนมากขึ้นทุกวัน

ความจริงในเรื่องความอัปลักษณ์ของนางอูยซีนี้ หนังสือบางเล่มได้กล่าวไว้ว่า “นางอูยซีไม่ได้มีร่างกายน่าเกลียดเช่นนั้น แต่ผู้หญิงจีนในยุคโบราณ หากมีสติปัญญาดีดังเช่นนางอูยซีแล้ว ก็มักจะมีผู้ริษยาและใส่ร้ายนางในลักษณะเช่นนี้ แต่ไม่ว่านางจะมีรูปกายเช่นใด ก็ถือได้ว่านางเป็นผู้ที่มีความรักให้กับขงเบ้งอย่างลึกซึ้ง เพราะหลังจากที่ขงเบ้งเสียชีวิตไปแล้ว นางก็ครองตัวเป็นโสดและได้พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ของสามี พร้อมกับเผยแพร่ความรู้ต่างๆของขงเบ้งให้กับคนรุ่นหลังต่อไป”⁷⁴

ยามว่างจุกัดเหลียงมักจะเสวนากับเพื่อนเสมอๆ ซึ่งเพื่อนร่วมวงเสวนากับเขานั้นได้แก่ ซิซี ลี่กวง เหวียน เมิ่งกงเว่ย และซุ่ยเป่ิง โดยขงเบ้งมักจะยกตัวเองว่ามีสติปัญญาเทียบเท่ากับ “ขวันตั้ง” ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีชื่อเสียงมากของนครรัฐฉีในสมัยชุนชิว (722 ปีก่อนคริสตกาล) เป็นผู้วางรากฐานให้กับรัฐฉี รัฐมหาอำนาจรัฐแรกในสมัยนั้น และ “จ๊กเย” ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของรัฐยัน ในสมัยจั้นกว้อ (403 ปีก่อนคริสตกาล) รัฐยันเป็นเพียงรัฐเล็กๆ มักถูกรัฐฉีรุกรานเป็นประจำ จ๊กเยจึงได้ดำเนินวิเทโศบายผูกมิตรกับอีกหลายรัฐ นำกลังทหารพันธมิตรบุกตะลุยตีจนรัฐฉีตั้งตัวไม่ติด ทำให้รัฐฉีต้องเสียเมืองเล็กเมืองใหญ่ถึง 70 กว่าเมืองให้แก่ทหารพันธมิตรที่จ๊กเยเป็นแม่ทัพ ทั้งสองจึงถือยอดนักปกครอง

73 เล่าชวนหัว[นามแฝง], *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 71*, หน้า 34 - 35.

74 สาละ บุญคง, *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 72*, หน้า 15.

และยอดนักการทหารในยุคชนชั้นและราชวงศ์จีน ทำให้เพื่อนๆมักแปลกใจที่ขงเบ้งกล้ายกตนเช่นนั้น มีเพียงซีซีเท่านั้นที่เชื่อว่าไม่ได้เป็นการยกตนเกินเลยไป⁷⁵

ยิ่งไปกว่านั้นยอดนักปราชญ์แห่งสามก๊กอย่างสุมาเต็กโซ ยังยกย่องว่าไม่เพียงแค่เปรียบได้กับขงเบ้ง และงักเยเท่านั้น ยังเปรียบได้กับ “เจียงไทกอง” ผู้หนุนราชวงศ์จิวและ “เตียงเหลียง” ผู้สนับสนุนราชวงศ์ฮั่นด้วย จึงทำให้รู้ว่านอกจากขงเบ้งจะเป็นผู้ฉลาดปราดเปรื่องแล้วยังเป็นผู้มีความจงรักภักดีเป็นอย่างมาก⁷⁶

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันของสุมาเต็กโซแล้ว จู๊กคเหลียง บังทง ซีซี รวมทั้งเพื่อนร่วมสถาบันคนอื่นๆ ก็แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการ ส่วนจู๊กคเหลียงก็เลือกที่จะชุ่มช่อนกาย อยู่บนเขาโงลิ่งกั้งกับนางอูยซี ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ของตนในสรรพวิชาต่างๆต่อไป เป็นเวลานานถึง 10 ปี จนบังเต็กงให้ฉายาใหม่กับจู๊กคเหลียงว่า “มังกรชุ่ม” ซึ่งคงจะหมายถึง มังกรมีฤทธิ์ที่ชอบชุ่มช่อนตัวรอคอยโอกาสหรือมังกรที่เกี้ยวที่เอาแต่นอนก็ได้⁷⁷

ต่อมาจู๊กคเหลียงได้ใช้ชื่อใหม่ว่า “ขงเบ้ง” โดยนำเอานามสกุลของขงจื้อมาบวกกับชื่อเดิมของตน ซึ่งก็คือ เบ้งหรือเหลียง ที่มีความหมายว่าสว่างเหมือนกัน⁷⁸

ส่วนซีซีก็ตระเวนไปหาผู้นำของก๊กต่างๆเพื่อขอทำงานด้วย แต่ก็ไม่มีใครทราบถึงความสามารถของซีซี จนกระทั่งในที่สุดซีซีก็ได้มาทำงานเป็นที่ปรึกษาให้กับเล่าปี่ แต่ก็น่าเสียดายที่ซีซีถูกโจโฉใช้อุบายดึงตัวไปเป็นที่ปรึกษาประจำอยู่ในวุยก๊ก แต่ก่อนที่ซีซีจะจากไปเขาได้แนะนำขงเบ้งกับบังทงให้กับเล่าปี่ โดยในวรรณกรรมสามก๊กได้บรรยายบทสนทนาตอนนี้อาไว้ ดังนี้

“...ตัวข้าพเจ้า (ซีซี) อุปมาเหมือนหนึ่งกาะจะมาเปรียบพญาหงส์นั้นไม่ควร อนึ่ง ม้าอาขามีกำลังอันน้อยหรือจะมาเปรียบพญาราชสีห์ได้ อันคนคนนี้มีปัญญาลึกซึ้งกว้างขวางนัก อาจสามารถที่จะหยั่งรู้การในแผ่นดินแลอากาศเป็นเอกอยู่แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจะหาผู้ใดเปรียบเสมอถึงสองนั้นมิได้ เล่าปี่แจ้ดังนั้นก็มีความยินดี จึงถามว่าผู้้นั้นชื่อใด ซีซีจึงบอกว่าชื่อขงเบ้ง แซ่จู๊กค...ชาวบ้านทั้งปวงเรียกชื่อขงเบ้งนั้นว่าอาจารย์ฮกหลง แม้ท่านอุตสาหไปเชิญขงเบ้งมาไว้ช่วยคิดอ่านทำการ ท่านจะปราบปรามบ้านเมืองทั้งปวงให้ราบคาบเป็นสุขได้”

75 เล่าชวนหัว[นามแฝง], *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 73*, หน้า 37 - 39.

76 ไป่ลี่หมิง[นามแฝง]. *อ่านความคิดขงเบ้ง. พิมพ์ครั้งที่ 5* (กรุงเทพฯ : ธนดา). หน้า 18.

77 เล่าชวนหัว[นามแฝง], *อ้างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 73*, หน้า 39 - 40.

78 เพิ่งอ้าง, หน้า 49 - 50.

จากบทบรรยายดังกล่าวก็ทำให้เราทราบว่า ซีซีสรรเสริญถึงสติปัญญาของขงเบ้งมาก ดังนั้นแล้ว การที่ขงเบ้งจะยอมไปทำงานให้ใครจึงต้องเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมด้วย จู๊กัดเหลียงได้ลงใจเล่าปี โดยการให้เล่าปีเดินทางไปหาตนเองถึงสามครั้ง ซึ่งในหนังสือวรรณกรรมสามก๊กได้บรรยายความคิดของจู๊กัดเหลียงไว้ ดังนี้

“...ฝ่ายขงเบ้งรู้ว่าเล่าปีจะมาหาก็คิดในใจว่า เขาเล่าปีคืออยู่ว่าเล่าปีมีสติปัญญา ประกอบด้วยอหิชาสัย แลความเพียรอันมากนั้นจะจริงหรือประการใด ครั้นจะอยู่ให้พบตัวบัดนี้ ก็ไม่แจ้งว่าเล่าปีมีความเพียรแลหาเพียรไม่ ซึ่งเราจะไปอยู่ด้วยนั้นใหญ่หลวงนัก ยังเป็นประโยชน์หรือมิเป็นประโยชน์ จะลงดูให้รู้จักน้ำใจเล่าปีก่อน แล้วสั่งเด็กไว้ว่า ถ้าผู้ใดมาหาเรา จงบอกว่าเราไม่อยู่ สั่งแล้วขงเบ้งก็เข้าไปซ่อนอยู่ที่ข้างใน”

จากคำบรรยายเช่นนี้ ก็ทำให้เราทราบว่า ขงเบ้งเป็นผู้ที่มีความรอบคอบเป็นอย่างมากในการพิจารณาหน้าใจผู้อื่น การลงใจเล่าปีโดยให้ผู้เป็นประมุขของจ๊กก๊กผู้เดินทางมาหาตนเองถึงสามครั้ง จึงทำให้ขงเบ้งมั่นใจได้ว่าเล่าปีเป็นผู้มีความเพียรและต้องการให้ตนเองไปช่วยทำราชการจริงๆ แต่กระนั้นการลงใจของขงเบ้งก็ไม่จบสิ้นลงเสียที

การที่เล่าปีเดินทางมาพบกับขงเบ้งในครั้งที่สามนี้ ขงเบ้งแกล้งทำเป็นนอนหลับและให้เล่าปียืนรอตนเองอยู่ตั้งแต่เช้า จนกระทั่งถึงเวลาเย็นจึงออกมาพบเล่าปี ต่อจากนั้นแม้ว่าเล่าปีจะได้พบขงเบ้งแล้วก็ตาม แต่เล่าปีก็ต้องอ้อนวอนให้ขงเบ้งไปทำราชการกับตนจนกระทั่งรำไปให้ออกมา เพราะความอดทนและนอนน้อมไม่ถือตัวเองว่าเป็นพระเจ้าอาของพระเจ้าเหี้ยนเต้ของเล่าปี⁷⁹ จึงทำให้ขงเบ้งใจอ่อนยอมไปทำงานเป็นที่ปรึกษาให้กับเล่าปี ซึ่งในขณะนั้นขงเบ้งมีอายุได้เพียง 26 ปีเท่านั้น

เมื่อขงเบ้งไปอยู่กับเล่าปี ก็ได้รับการเอาใจใส่ดูแลและให้การเคารพนับถือเช่นอาจารย์ ทำให้ขงเบ้งไม่เป็นที่ยอมรับของบรรดานายทหารจ๊กก๊ก รวมทั้งกวนอูและเตียวหุยด้วย แต่เมื่อขงเบ้งได้แสดงฝีมือให้ปรากฏด้วยการทลายทัพของแฮหัวตุ้น แม่ทัพเอกของโจโฉที่เนิน “พกบ่อง” แล้ว ขงเบ้งก็กลายเป็นที่นับถือและเลื่องลือถึงความสามารถอันปราดเปรื่อง เมื่อเข้าบัญชาการรบครั้งแรกตอนอายุ 27 ปี ก็สามารถเผาทัพหน้าของโจโฉหนึ่งแสนคนด้วยคบเพลิงไม่กี่อัน และไขน้ำท่วมทัพหนุ่ของโจโฉ พออายุ 28 ปี ก็เป็นเหตุใช้วาทศิลป์เจรจากับซุนกวนแห่ง “ง่อก๊ก” มาเป็นพวกร่วมทัพใหญ่ทัพเรือโจโฉทหารเรือของโจโฉที่ชายทะเลกังต้งตายไปกว่าแปดแสนคน

79 สาละ บุญคง, อ่างแก้ว ในเชิงอรรถที่ 72, หน้า 18 - 20 .

ขงเบ้งเป็นผู้ที่รอบรู้ในตำราพิชัยสงคราม รู้เรื่องภูมิประเทศทั่วแผ่นดินจีน การพยากรณ์อากาศ และสามารถหยั่งการณ์ในอนาคตได้ คนจีนจึงเข้าใจผิดคิดว่าขงเบ้งมีเวทมนต์คาถาอาคม เรียก น้ำ ลม ไฟ ได้และกล่าวขานขงเบ้งว่าเป็น “ผู้หยั่งรู้ดินฟ้า”⁸⁰

ยามออกศึก พาหนะสำคัญที่ขงเบ้งใช้คือ เกวียนเล็กๆ เล่มหนึ่ง เขามักแต่งกายด้วยผ้าชุดยาวๆ พร้อมกับสวมหมวกผ้าและมีพัดขนนกเป็นของประจำตัว แต่กระนั้นขงเบ้งมักจะไม้ออกมาในสนามรบด้วยตนเอง ทำเพียงนั่งดูการรบอยู่บนกำแพงเมืองหรือภายในค่ายเท่านั้น แล้วท้ายที่สุดเหตุการณ์ต่างๆ ก็จะเป็นไปตามที่ขงเบ้งได้คาดการณ์ไว้⁸¹

หลังจากการสิ้นผู้นำคนสำคัญ คือเล่าปี่ กวนอู เตียวหุยขงเบ้งกลายเป็นกำลังสำคัญมากของแคว้นจ๊กก๊ก ขงเบ้งมีฐานะเป็นสมุหนายก ดูแลกิจการแทบทุกอย่างของจ๊กก๊ก ขงเบ้งประสบความสำเร็จจากการยกทัพไปปราบเบ้งเฮ็ก (อานารายชนที่แดนใต้) แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จเลยในการยกทัพบุกเหนือเพื่อพิชิตแคว้นวุยก๊ก ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงถูกโรคเครียดรุมเร้าและด้วยความที่ขงเบ้งเป็นผู้รอบรู้และได้ศึกษาศาสตร์วิชาต่างๆ มาเป็นจำนวนมาก เขาจึงสามารถวินิจฉัยอาการป่วยของตนเองได้ว่า เขาคงไม่สามารถรอดจากการเจ็บไข้ในครั้งนี้อย่างแน่ชัด จึงได้ใช้วิธีทางไสยศาสตร์เข้าช่วย ซึ่งในหนังสือสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลังเขียนไว้ ดังนี้

“ครั้นเวลาค่ำ จูกัดเหลียงอุตสาห์เดินออกไปดูอากาศ เห็นดาวสำหรับตัว มันหม่นหมองกว่าแต่ก่อน ก็ยิ่งตกใจเป็นอันมาก จึงพาเกียงฮุยเข้าไปที่ข้างในแล้วว่า “ชีวิตเรานี้ เห็นที่จะตายในวันพรุ่งนี้แล้ว” เกียงฮุยได้ฟังดังนั้นก็ตกใจททจึงถามว่า “เหตุใดมหาอุปราชจึงว่าละนี้” จูกัดเหลียงจึงว่า “เราพิเคราะห์ดูอากาศ เห็นดาวสำหรับตัวเราวิปริต จึงรู้ว่าสิ้นอายุแล้ว” เกียงฮุยเสนอให้จูกัดเหลียงทำพิธีต่ออายุด้วยการตั้งโต๊ะบูชาเทพยดาและจุดโคมเสียงทนายอายุ ถ้าไฟโคมยังสว่างไสวตลอดพิธีจะมีอายุยืนยาวอีกสิบสองปี แต่ถ้าไฟโคมดับก่อนเสร็จพิธี ชีวิตก็จะสิ้นสุด จูกัดเหลียงคิดถึงภาระหน้าที่และคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับเล่าปี่ว่าจะรวบรวมแผ่นดินถวยกิ้นสู่ราชวงศ์ฮั่นจำต้องทำพิธีต่ออายุแต่อุบัติเหตุก็เกิดขึ้น เมื่อนายพลอุยเอียนผลิผลามเข้ากระโจมเพื่อรายงานว่าสุมาอี้ส่งทัพมาทำรบ ได้ตะเอาโคมไฟเสียงทนายล้มไฟโคมดับ”⁸²

80 ไป่ลี่หมิง[นามแฝง]. *อ่าวแล้ว ในเชิงอรรถที่* 76. หน้า 19 - 20 .

81 สาละ บุญคง, *อ่าวแล้ว ในเชิงอรรถที่* 72, หน้า 14.

82 ไป่ลี่หมิง[นามแฝง]. *อ่าวแล้ว ในเชิงอรรถที่* 76. หน้า 20 - 21.

เมื่ออยู่เอียนทำลายพิธีต่ออายุของขงเบ้งลง ทำให้ขงเบ้งต้องยอมรับชะตากรรมของตน คั้งนั้นแล้ว ก่อนที่ล้มหายใจของตนเองจะหมดสิ้นไป ขงเบ้งจึงได้แต่งตั้งให้เกียงอุยดำรงตำแหน่งผู้นำทัพแห่งจ๊กก๊ก ต่อจากนั้นขงเบ้งก็ได้มอบหมายหน้าที่สำคัญต่างๆ ให้กับคนที่ตนเองมั่นใจว่าสามารถบริหารงานใน ตำแหน่งเหล่านั้นได้

แม้ว่าขงเบ้งจะวางระเบียบการบริหารและจัดการจ๊กก๊กหลังจากที่ตนเองเสียชีวิตแล้วก็ตาม แต่สิ่งที สำคัญสองประการที่ขงเบ้งยังคงห่วงก็คือ การถอยทัพกลับจ๊กก๊กหลังจากที่ตนเองดับชีพแล้ว รวมทั้งการปราบกบฏอู๋เอียน ซึ่งปัญหาทั้งสองประการนี้ ขงเบ้งก็ได้วางแผนเอาไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วเช่นกัน

กล่าวคือ ในเรื่องการถอยทัพนั้น ขงเบ้งได้สั่งความเอาไว้ว่า หลังจากที่ตนเสียชีวิตแล้ว ก็ให้สร้าง หุ่นจำลองของตนขึ้นมาและนำไปใส่ไว้ในเกวียนที่ขงเบ้งใช้ประจำ ต่อจากนั้นเมื่อสุมาอี้มากองทัพออก คิดตามโคมติกองทัพของจ๊กก๊กในขณะที่ถอยทัพ ก็ให้นำเกวียนเล่มนี้ออกมาหน้าทัพ เพื่อเป็นการหลอกสุมาอี้ ว่าขงเบ้งยังคงมีชีวิตอยู่ ซึ่งในเวลาต่อมาก็ปรากฏว่าแผนการเช่นนี้ของขงเบ้งช่วยให้กองทัพของจ๊กก๊ก สามารถถอยทัพกลับได้อย่างปลอดภัย⁸³ ซึ่งอุบายนี้สามารถรักษาชีวิตทหารของตนได้หลายหมื่น และยังทำ ให้จ๊กก๊กยืนยาวอยู่ได้อีกยี่สิบปี

ส่วนในเรื่องการปราบกบฏอู๋เอียนนั้น ขงเบ้งก็ได้สั่งการให้ม้าเต๋ายแฝงตัวอยู่กับอู๋เอียน เพื่อที่ว่า ในอนาคตเมื่ออู๋เอียนกระทำการอันเป็นการกระด้างกระเดื่องต่อพระเจ้าเล่าเสี้ยนแล้ว ม้าเต๋ายจะได้ลอบ สังหารอู๋เอียนได้อย่างสะดวก ต่อจากนั้นขงเบ้งก็ได้มอบหนังสือฉบับหนึ่งให้กับเอียวหงี โดยที่ใน หนังสือฉบับนี้มีข้อความในทำนองที่ว่า เมื่ออู๋เอียนคิดทำการเป็นกบฏขึ้นแล้วก็ให้เอียวหงีกล่าวประโยค อันเป็นรหัสลับซึ่งอยู่ในหนังสือฉบับนี้ต่อหน้าอู๋เอียน แล้วบุคคลที่ขงเบ้งกำหนดตัวไว้แล้วก็จะปรากฏตัว ออกมาสังหารอู๋เอียนเอง ด้วยเหตุนี้เมื่อขงเบ้งเสียชีวิตไปแล้ว อู๋เอียนก็ได้ก่อการกบฏขึ้นมาตามที่ขงเบ้ง คาดการณ์เอาไว้ ม้าเต๋ายจึงเป็นผู้ตัดศีรษะของอู๋เอียนในที่สุด

เมื่อขงเบ้งสั่งเสียการงานทุกอย่างแล้ว อาการป่วยของขงเบ้งก็กำเริบขึ้นขึ้นและพรากเอาลมหายใจ ของเขาไปในที่สุด พระเจ้าเล่าเสี้ยน โศกเศร้าเสียพระทัยมากและทรงเชิญศพของขงเบ้งไปฝังไว้ ที่เชิงเขา เตงกุนตัน ปากทางเข้าเสฉวน แต่ไม่มีการตั้งแผ่นป้ายหน้าหลุมศพหรือตกแต่งใดๆให้กับศพทั่วไปได้ทราบ

83
สาละ บุญคง, *อั้งแล้ว ในเชิงอรรถที่* 72, หน้า 323 - 324.

ว่า ศพที่อยู่ในหลุมเป็นของขงเบ้ง ซึ่งคาดว่าจะเป็นเพราะกลัวคนที่อาฆาตตนอยู่จะบุศพของตนขึ้นมา
กระทำการไม่ดีนั่นเอง⁸⁴

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วรรณกรรมสามก๊ก

เฉลิมศักดิ์ น้อยศรี(2544)⁸⁵ ได้ศึกษาเรื่อง “สามก๊ก : ตำนานการเมืองการปกครอง” พบว่า
วรรณกรรมสามก๊ก เป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของประเทศจีน ที่ลือกว่างานจรรยาบรรณที่ขึ้นในศตวรรษที่ 14
เป็นที่แพร่หลายไปทั่วโลกและยังได้รับการยอมรับว่าเป็นวรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลกตะวันออก ด้วยสาม
ก๊กสะท้อนภาพการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจทางการเมือง การใช้กุศโลบายเพื่อเอาชนะศัตรูทางการเมือง การ
ใช้ศิลปะการปกครองผู้อยู่ภายใต้การปกครอง การถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน เป็นต้น สามก๊กจึงสามารถ
นำมาเป็นคู่มือหรือเป็นคัมภีร์ทางการเมืองการปกครอง

พิศุทธิ์ อัครพิพัฒน์กุล (2543)⁸⁶ ได้ศึกษาเรื่อง “การเมืองในวรรณกรรมสามก๊ก” ซึ่งผลการวิจัย
สรุปได้ว่า วรรณกรรมสามก๊กเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาและแนวคิดทางการเมืองในด้านการแย่ง
ชิงอำนาจได้อย่างชัดเจน ผู้แต่งได้วางโครงเรื่องและบทบาทของตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์อัน
เกี่ยวกับการใช้สติปัญญาเพื่อนำไปสู่อำนาจในหลายๆลักษณะด้วยกัน นอกจากนั้นกระบวนการในการ
เผชิญหน้ากันไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงการใช้กำลังอาวุธเท่านั้น หากแต่มีการใช้เล่ห์เพทุบายที่แต่ละฝ่าย
นำมาใช้ ซึ่งรวมทั้งการใช้วิถีทางการเมืองและการพูดอีกด้วย

84 เฟิงอ๋าง. หน้า 325.

85 เฉลิมศักดิ์ น้อยศรี, สามก๊ก : ตำนานการเมืองการปกครอง, (กรุงเทพฯ : รามคำแหง), หน้า 4 - 5.

86 พิศุทธิ์ อัครพิพัฒน์กุล, การเมืองในวรรณกรรมสามก๊ก, (กรุงเทพฯ : รามคำแหง), หน้า 4

2. ขงเบ้ง

ซ่งทิวอี้ มีแก้ว (2541)⁸⁷ ได้ศึกษา “วาทศิลป์ของขงเบ้งในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)” โดยศึกษาจากการพูดของขงเบ้งกับบุคคลต่างๆรวม 15 คน ได้แก่ ตอนพูดกับเล่าปี่ เล่ากั๋น ขุนนางของซุนกวน ซุนกวน จิวยี่ จูกัดกิ้น โลซก หัวดเจิ้ง พระเจ้าเล่าเสี้ยน เตียวอู๋น อองหลง ขุนนางของพระเจ้าเล่าเสี้ยน สุมาอี้และเอียวหิง ซึ่งผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การพูดของขงเบ้งกับบุคคลต่างๆ ในแต่ละตอน ขงเบ้งจะใช้หลักของวาทศิลป์ ซึ่งประกอบด้วย การใช้สถานการณ์แวดล้อม โดยอ้างอิงถึงเหตุการณ์ สถานที่ บุคคล มาเป็นองค์ประกอบในการพูด การใช้หลักฐานอ้างอิง การให้รายละเอียดใช้มากที่สุด ใช้การบรรยายความน้อย ส่วนการใช้พยานจะใช้พูดในครั้งที่ต้องการยืนยันความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว การใช้จิตวิทยาในการพูดที่ขงเบ้งวิเคราะห์ผู้ฟัง ใช้ความต้องการเป็นที่รักของบุคคลรอบข้างและความผูกพันสถาบันกษัตริย์ มาประกอบการพูดมากที่สุด ส่วนความต้องการด้านสรีระและความต้องการเป็นที่นับถือยกย่องในวงสังคม ไม่พบในตอนใด การใช้ลีลาการพูด ขงเบ้งใช้ลีลาการพูดแบบเรียบง่ายมากที่สุด การพูดตามจุดมุ่งหมาย ขงเบ้งใช้การพูดโน้มน้าวใจมากที่สุด ส่วนการพูดเพื่อบอกเล่าใช้ในการบอกกล่าวถึงเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องที่พูดและเข้าใจในตัวผู้พูด การพูดของขงเบ้งในแต่ละตอนจะสัมพันธ์กับหลักวาทศิลป์ ตั้งแต่การใช้สถานการณ์แวดล้อม ใช้หลักฐานอ้างอิง ใช้หลักจิตวิทยาในการพูด ใช้ลีลาการพูดและพูดตามจุดมุ่งหมายแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสม ทำให้การพูดของขงเบ้งประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

วิริญญา คล้ายบัว (2554)⁸⁸ ได้ศึกษา เรื่อง “ผู้นำทางการเมือง เชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของขงเบ้ง” ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ขงเบ้งมีลักษณะภาวะผู้นำ 9 ประการดังต่อไปนี้

- 1). มีปณิธานอันเด็ดเดี่ยว
- 2). ปราดเปรื่องทรงภูมิ
- 3). งามสง่ามาดคูดี
- 4). จิตใจสูงภูมิธรรม

87 ซ่งทิวอี้ มีแก้ว. วาทศิลป์ของขงเบ้งในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน). (สงขลา : ทักษิณ). หน้า 4

88 วิริญญา คล้ายบัว, ผู้นำทางการเมือง เชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของขงเบ้ง, (กรุงเทพฯ : รามคำแหง), หน้า 5.

5). ถือสัจจะวาจา

6). เครื่องอาณารักษากฎหมาย

7). กล้าหาญชาญณรงค์

8). เสด็จการการอย่างมีศิลป์

9). มีภราดรภาพ

ซึ่งคุณลักษณะภาวะผู้นำของขงเบ้งที่ได้กล่าวไปข้างต้น ถือเป็นการใช้ภาวะผู้นำในการกอบกู้บ้านเมืองที่กำลังแตกแยกและตกต่ำ เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนสัมพันธภาพระหว่างผู้นำกับผู้บังคับบัญชาและประชาชนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาเลือกวิธีการแบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนาและอธิบายจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งจะอาศัยหลักฐานด้านเอกสาร บทความและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาคำราชาศัพท์สงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะซึ่งประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการทำศึกทั้งสิ้น 36 ประการ ได้แก่

1. ปิดฟ้าข้ามทะเล	2. ล้อมเว่ยช่วยเจ้า
3. ยึดดาบฆ่าคน	4. รอซ่ายามเปลี่ยว
5. ตีชิงตามไฟ	6. ส่งเสียงบุรพาฝ่าตีประจิม
7. มีในไม่มี	8. ลอบตีเงินซัง
9. คูไฟชายฝั่ง	10. ซ่อนดาบในรอยยิ้ม
11. หลีตายแทนถาว	12. จูงแพะติดมือ
13. ตีหญ้าให้ทุ่งต้น	14. ยืมซากคินศพ
15. ล่อเสือออกจากถ้ำ	16. แสร้งปล่อยเพื่อจับ
17. โยนกระบือลงล่อหยก	18. จับโจรเอาหัวโจก
19. ถอนฟันใต้กระทะ	20. กวนน้ำจับปลา
21. จักจั่นลอกคราบ	22. ปิดประตูจับโจร
23. คบไก่ตีตีไกล	24. ยืมทางพลาถกล
25. ลักซื้อเปลี่ยนเสา	26. ซี่ตันหมอนคำตันไหว
27. แสร้งทำอแต่ไม่บ้า	28. ขึ้นบ้านชักบันได
29. ต้นไม้ผลิดอก	30. สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน
31. กลสาวงาม	32. กลเปิดเมือง
33. กลใส่ศึก	34. กลทุกข์กาย
35. กลลู่กโซ่	36. หนีคือยอดกลยุทธ์

ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการศึกษาที่ขงเบ้งมีส่วนร่วมในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” แล้ว ผู้วิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่ขงเบ้งเลือกใช้ใน 36 กลยุทธ์มีทั้งสิ้น 16 กลยุทธ์ ได้แก่

1. ล้อมเว่ยช่วยเจ้า	2. ยืมดาบฆ่าคน
3. รอซ้ายามเปลี่ยน	4. มีในไม่มี
5. หลีตายแทนถาว	6. ล่อเสือออกจากถ้ำ
7. แสร้งปล่อยเพื่อจับ	8. ถอนฟันใต้กระโถ
9. กวนน้ำจับปลา	10. จักจั่นลอกคราบ
11. ชี้ต้นหม่อนคำตันไหว	12. ขึ้นบ้านชักบันได
13. กลเปิดเมือง	14. กลใส่ศึก
15. กลลู่กู่	16. หนีคือยอดกลยุทธ์

ส่วนกลยุทธ์ที่ขงเบ้งไม่ได้นำมาใช้มีทั้งสิ้น 20 กลยุทธ์ ได้แก่

1. ปิดฟ้าข้ามทะเล	2. ตีชิงตามไฟ
3. ส่งเสียงบูรพาฝ่าตีประจิม	4. ลอบตีเงินซัง
5. คูไฟชายฝั่ง	6. ซ่อนดาบในรอยยิ้ม
7. จูงแพะติดมือ	8. ตีหญ้าให้งูต้น
9. ยืมซากกินศพ	10. โยนกระเบื้องล่อหยก
11. จับโจรเอาหัวโจก	12. ปิดประตูจับโจร
13. คบใกล้ตีไกล	14. ยืมทางพลาถกล
15. ลักซื้อเปลี่ยนเสา	16. แสร้งทำบอแต่ไม่บ้า
17. ต้นไม้ผลิดอก	18. สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน
19. กลสาวงาม	20. กลทุกซ์กาย

ซึ่งพอจะสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับจำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกใช้ 36

กลยุทธ์แห่งชัยชนะ

ลำดับที่	36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	จำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะมาใช้ในการศึก	รายชื่อการทำศึกต่างๆของขงเบ้ง
1	ปิดฟ้าข้ามทะเล	-	-
2	ล้อมเว่ยช่วยเจ้า	1	ขงเบ้งนำเมืองไปติดสินบนซุนกวน
3	ยืมดาบฆ่าคน	1	ขงเบ้งออกอุบายให้ซุนกวนรบกับโจโฉ
4	รอซ้ายามเปลี่ยน	1	การบุกกิสานครั้งที่ 4
5	ตีชิงตามไฟ	-	-
6	ส่งเสียงนรพาฝ่าตีประจิม	-	-
7	มีในไม่มี	3	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน โดยการส่งอุยเอี้ยนไปตั้งสกัด, การบุกกิสานครั้งที่ 5 ขงเบ้งออกอุบายเพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวข้าวที่ทุ่งหลงเส, การบุกกิสานครั้งที่ 6 ขงเบ้งสร้างโคยนต์เพื่อเอาเสบียงมาจากทัพของสุมาอี้
8	ลอบตีเงินขัง	-	-
9	คูไฟชายฝั่ง	-	-
10	ซ่อนดาบในรอยยิ้ม	-	-
11	หืดตายแทนถาว	1	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องปะทะกับเกียงอุย
12	จูงแพะติดมือ	-	-
13	ตีหญ้าให้งูตื่น	-	-
14	ยืมซากคินศพ	-	-
15	ล่อเสือออกจากถ้ำ	1	การบุกกิสานครั้งที่ 3 ขงเบ้งออกอุบายให้ทัพของสุมาอี้ตามตีทัพของตน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับจำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกใช้ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ (ต่อ)

ลำดับที่	36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	จำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะมาใช้ในการศึก	รายชื่อการทำศึกต่างๆของขงเบ้ง
16	สร้างป้อมเพื่อจับ	1	สงครามระหว่างขงเบ้งและเบ้งเฮก
17	โยนกระเบื้องล่อหยก	-	-
18	จับโจรเอาหัวโจก	-	-
19	ถอนฟันใต้กระโถ	1	ขงเบ้งออกอุบายดึงตัวม้าเถียวมาเป็นทหาร
20	กวนน้ำจับปลา	2	การปราบกบฏกลุ่มยงคิ จูโป และโกเตง, การบุกกิสานครั้งที่ 4 ศึกระหว่างขงเบ้งกับเกียงอุย
21	จักจั่นลอกคราบ	3	การบุกกิสานครั้งที่ 2 คราวศึกที่ขงเบ้งถูกกองทัพของโจจินปิดล้อมอยู่ที่กิสาน, การบุกกิสานครั้งที่ 4 ขงเบ้งวางแผนถอยทัพกลับเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 6 วางกลลวงสุมาอี้เพื่อเคลื่อนทัพกลับเซงโต
22	ปิดประตูจับโจร	-	-
23	คบใกล้ตีไกล	-	-
24	ยืมทางพลาถกล	-	-
25	ลักชื่อเปลี่ยนเสา	-	-
26	ซื้อต้นหม่อนดำต้นไผ่	1	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน โดยการส่งม้าเถียวไปตั้งสกัด
27	สร้างทำบอแต่ไม้บ้ำ	-	-
28	ขึ้นบ้านชักบันได	4	กลเผาทุ่งพกบ้อง ทำลายทัพแฮหัวตุ้น, คราวศึกที่เมืองชินเอี๋ย, คราวศึกล้มเตียวหิมแม่ทัพใหญ่แห่งเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 6 คราวศึกที่เขาเฮาโล่ก๊ก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับจำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกใช้ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ (ต่อ)

ลำดับที่	36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	จำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะมาใช้ในการศึก	รายชื่อการทำศึกต่างๆของขงเบ้ง
29	ต้นไม้ผลิดอก	-	-
30	สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน	-	-
31	กลสาวงาม	-	-
32	กลเปิดเมือง	1	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ขงเบ้งทำกลลวงทัพสุมาอี้ที่เมืองเสเสียว
33	กลไล่ศึก	3	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ขงเบ้งวางแผนยุติสงครามระหว่างม้าเจียว, ขงเบ้งปล่อยข่าวลือจนทำให้โจยอยปลดสุมาอี้จากการเป็นแม่ทัพ, การบุกกิสานครั้งที่ 6 ขงเบ้งออกอุบายให้แต้บุนไปเป็นไล่ศึก
34	กลทุกข์กาย	-	-
35	กลลูกโซ่	4	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่เมืองลำอัน, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่ขงเบ้งต้องรบกับโจจิ้น, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่ขงเบ้งต้องถอยทัพจากกิสาน
36	หนี่คือยอดกลยุทธ์	1	คราวศึกที่เมืองซินเอี๋ย

ทั้งนี้รายละเอียดการใช้กลยุทธ์ต่างๆใน 36 กลยุทธ์ ที่ขงเบ้งได้นำมาใช้ในการทำศึกแต่ละครั้ง จะได้นำมาอธิบายอย่างละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ล้อมเว่ยช่วยเจ้า

เหตุการณ์

ขงเบ้งนำเมืองไปติดสินบนขุนกวนในศึกครั้งหนึ่งที่โจโฉต้องการเข้าตีเสฉวน เนื่องจากโจโฉได้บุกเข้าตีเมืองฮันตั้งของเตียวล่อ อันเป็นแคว้นติดกับทางเหนือของเสฉวน และเมื่อโจโฉได้เมืองฮันตั้งที่อยู่ติดกับเสฉวนนี้ไป ก็ทำให้เล่าปี่ที่เพิ่งมาครองเมืองเสฉวนได้ไม่นานเกิดความวิตกกังวล ขงเบ้งจึงปลอมใจเล่าปี่และพยายามคิดหาอุบายเพื่อไม่ให้โจโฉยกทัพมาทำอันตรายเสฉวน

ภาพที่ 1 เล่าปี่และขงเบ้ง

ที่มา : <http://book.jrj.com.cn/2014/05/07071017163368.shtml>

วิธีห้ามทัพโจโฉที่กำลังบุกกลงใต้มาที่เสฉวนนั้น คือนำเมืองที่ไม่สำคัญสามเมืองไปติดสินบนขุนกวน และขอให้ขุนกวนเข้าตีเมืองหับป่า ซึ่งเมืองหับป่านั้นอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ในแคว้นของโจโฉ อันเป็นชายแดนใกล้แคว้นขุนกวน ทำให้ขุนกวนเกิดความโลภอยากได้ เพราะเมืองหับป่าเป็นแหล่งที่อุดมด้วยข้าวโพดสาลี ข้าวกล้าสาลีที่เก็บเกี่ยวได้จากหัวเมืองข้างเคียงในแคว้นของโจโฉฝ่ายตะวันออก ก็ล้วนลำเลียงมาเก็บไว้ที่เมืองนี้ทั้งสิ้น ฉะนั้น ไม่เพียงแต่สามเมืองที่ขงเบ้งไปติดสินบนเท่านั้น ขุนกวนยังอยากได้เมืองหับป่าเป็นอย่างมากด้วย ทำให้ขุนกวนตอบรับข้อเสนอของขงเบ้ง และนำทัพบุกหัวเมืองรายทางไปสู่จุดเมืองหับป่าทันที ขาวที่ขุนกวนบุกตีหับป่าจึงได้ทำลายแผนการอันงดงามที่จะรุดลงใต้ของโจโฉจน

หมดสิ้น เพราะโจโจได้ทิ้งให้แห้วเย็นกับเตยคั้วไว้รักษาช่องทางสำคัญ เพื่อกันไม่ให้เสฉวนโจมตีเมืองฮันตง แล้วรวบรวมพลที่เหลือได้ 40 หมื่นเดินทัพทั้งกลางวันกลางคืนมาป้องกันเมื่อหับป่าทันที กองทัพทั้งสองฝ่ายปะทะและได้รับความพินาศกันทั้งสองฝ่าย จนสุดท้ายซุนกวนต้องยอมลดข้อให้โจโจ และกล่าวว่าหากโจโจยอมถอยทัพกลับแล้ว ถึงปีก็จะจัดสิ่งของไปคำนับตามประเพณีผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ โจโจที่ต้องการจะเลิกอยู่แล้ว จึงยอมรับความประนีประนอมนั้น

วิเคราะห์

เมื่อครั้งที่โจโจต้องการบุกเข้าตีเสฉวนนั้น ขงเบ้งได้เสธรงนำเมืองสามเมืองไปติดสินบนซุนกวน เพื่อขอให้ซุนกวนเข้าตีเมืองหับป่า ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ในแคว้นของโจโจ และยังเป็นชายแดนใกล้แคว้นซุนกวน ทำให้โจโจต้องยุติการบุกเข้าเสฉวน แล้วรีบรุดมารบป้องกันที่เมืองหับป่าทันที ซึ่งจากแผนการของขงเบ้งในครั้งนี้ ทำให้ขงเบ้งสามารถปกป้องดินแดนเสฉวนและรักษากองทัพจำนวนมากของตนให้อยู่รอดปลอดภัย โดยที่ตนไม่ต้องสูญเสียกำลังทหารหรืออาวุธใดๆของตนไปเลยแม้แต่น้อย

2. ยืมดาบฆ่าคน

เหตุการณ์

ขงเบ้งออกอุบายให้ซุนกวนรบกับโจโจ โดยหลังจากที่เล่าปี่สามารถตั้งยื่นทัพของโจโจอยู่ที่เมืองแฮเค้าได้แล้ว ขงเบ้งก็ต้องหาแนวร่วมที่มีกำลังกล้าแข็งพอที่จะต่อสู้กับโจโจมาเป็นพันธมิตร ดังนั้นขงเบ้งจึงต้องการชักชวนให้ ซุนกวนเจ้าเมืองกังตั้งเข้าร่วมด้วย ด้วยเหตุนี้เองขงเบ้งจึงต้องเดินทางไปตีเมืองกังตั้ง เพื่อที่จะโน้มน้าวให้ซุนกวนมีความต้องการที่จะรบกับโจโจอย่างจริงจัง

เมื่อขงเบ้งมาถึงที่เมืองกังตั้ง บรรดาที่ปรึกษาต่างก็ต้องการจะให้ซุนกวนยินยอมอ่อนน้อมให้กับโจโจ ส่วนตัวของซุนกวนนั้นก็ยังมีใจที่แบ่งแยกออกเป็นสองฝ่าย กล่าวคือ ใจหนึ่งก็ต้องการที่จะโรมรันกับกองทัพของโจโจ เนื่องจากว่าตนเองก็มีกำลังทหารเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีความสามารถในการรบทางทะเลมากกว่ากองทัพของโจโจ แต่อีกใจหนึ่งซุนกวนก็อยากที่จะอ่อนน้อมให้กับโจโจตามที่บรรดาที่ปรึกษาต้องการ แต่กระนั้นขงเบ้งก็สามารถพูดตอบโต้บรรดาที่ปรึกษาเหล่านั้นได้ จนโลซกกับอุยกายยอมพาเข้าไปพบกับซุนกวนได้ แต่ในการพบกับซุนกวนในครั้งนี้ ขงเบ้งก็ยังไม่สามารถโน้มน้าวใจซุนกวนให้เข้าร่วมกับขงเบ้งได้ แต่ขงเบ้งก็รู้ดีว่าชาวการศึกที่กองทัพของโจโจเคลื่อนพลเข้ามาใกล้ชายแดนของเมืองกังตั้ง จะต้องทำให้ซุนกวนกับจิวอี้ผู้เป็นแม่ทัพใหญ่ของเมืองนั้นเป็นกังวลอย่างมาก

และรู้ว่าความอยู่รอดของเลापี้ก็คงจะขึ้นอยู่กับการเจรจากับจิวอี้ในครั้งนี้ด้วยเป็นแน่ ดังนั้นแล้วเมื่อขงเบ้งได้รับคำเชิญจากจิวอี้ให้เข้าไปพบ ขงเบ้งจึงแสรังกล่าวกับจิวอี้ว่า “ที่โจโฉยกทัพมาที่กั๋งตั้งนี้ แท้จริงแล้วต้องการนางสองเกี่ยวที่โจโฉปรารถนามาเป็นนางบำเรอ” ซึ่งถ้อยคำสั้นๆนี้ได้กลายเป็นชนวนสำคัญที่ทำให้จิวอี้แสดงความโมโหออกมา ก็เนื่องจากว่านางสองเกี่ยวที่ขงเบ้งกล่าวถึงนั้น คือได้เกี่ยว ซึ่งเป็นภรรยาของซุนเช็ก และนางเสียวเกี่ยว ภรรยาของจิวอี้นั่นเอง ดังนั้นเมื่อศักดิ์ศรีของชายถูกหมิ่นเหมียมเช่นนี้ จิวอี้จึงได้ตัดสินใจออกมาอย่างเด็ดขาดว่าจะทำศึกกับโจโฉ

ภาพที่ 2 ขงเบ้งและจิวอี้จากซีรีส์จีน เรื่อง “สามก๊ก”
ที่มา : <http://m.readlishi.com/a/20160502/8943.html>

จากนั้นจิวอี้ก็เข้าไปพูดจาหวานล้อมกับซุนกวน จนทำให้ซุนกวนชักกระบี่ออกมาฟันมูมโตะ และประกาศก้องออกมาอย่างแข็งขันว่าจะทำศึกกับโจโฉ และยังคงกล่าวอีกว่า หากซุนนางผู้ใดไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของเขาในครั้งนี้ ก็จะถูกลงโทษด้วยการตัดศีรษะทันที ด้วยเหตุนี้จากคำพูดหวานล้อมของขงเบ้งก็ได้ทำให้ซุนกวนยอมเปิดศึกกับโจโฉตามที่ขงเบ้งต้องการ

วิเคราะห์

ขงเบ้งออกอุบายให้ซุนกวนรบกับโจโฉ โดยการพยายามพูดจาหวานล้อมและยุแหยงให้ซุนกวนเข้าเมืองกั๋งตั้งและจิวอี้แม่ทัพใหญ่แห่งกั๋งตั้ง จนเกิดโทสะ แล้วยอมร่วมมือกับขงเบ้งทำสงครามกับโจโฉ

3. รอข้ามเปลี่ย

เหตุการณ์

ในการบุกกิสานครั้งที่ 4 ฝ่ายเว่ยเป็นฝ่ายบุกเข้าดินแดนของแคว้นสฺนู่ แต่กระนั้นขงเบ้งกลับมอบทหารเพียงพันเดียวให้กองเป้งและเตียวหิงเข้าไปตั้งรับโจจิ้น และบอกถึงเหตุผลว่าในสัปดาห์นี้ แม้จะเป็นฤดูแล้ง แต่อากาศอ้าวผ่าววิปริตและทั้งดาวฤกษ์ก็มีรัศมีสลัวมัว ทั้งหมดนี้เป็นลางว่าอีกไม่กี่วันข้างหน้าฝนห่าใหญ่จะท่วมเทลงมา และน่ากลัวว่าจะตกชนิดลึมหลึมตาไม่ขึ้นอยู่หลายวันด้วย ต่อมาไม่นานก็มีฝนห่าใหญ่เทลงมาในปลายฤดูร้อนนั้นจริงๆ ตกอยู่ 30 วันไม่ได้แห้งเหือด น้ำที่ท่วมขึ้นมาราวสามศอกก็ทำลายเสบียงอาหารเสียสิ้น ทหารเว่ยได้รับความลำบากในเรื่องการกินอยู่แสนสาหัส ตรงกันข้ามกับทหารจำนวนน้อยของฝ่ายสฺนู่ที่รู้ตัวอยู่แล้ว กินข้าวตากและอาหารแห้งโดยไม่ค่อยเดือดร้อนกังวลเท่าไร เมื่อน้ำลดโจจิ้นกับสุมาอี้จึงจำเป็นต้องถอย แต่ในบั้นปลายแม่ทัพทั้งสองกลับแตกคอกันเอง เพราะในการถอยทหารลาดมาอย่างช้าๆ ทำอยู่หลายวัน ก็ไม่เห็นขงเบ้งตามมาสักที โจจิ้นจึงคิดว่าขงเบ้งคงไม่กล้าตามมาแล้ว ส่วนสุมาอื่้นไม่เห็นด้วย เพราะเสบียงอาหารของฝ่ายตนที่ล้นน้อยลงเช่นนี้ ขงเบ้งที่รู้ทันก็คงจะฉวยโอกาสตามตีซ้ำเติมภายในสิบวันนี้เป็นแน่ เพียงแต่ขงเบ้งไม่ใช่คนงูวามและตอนนี้ก็คงเฝ้ารอคอยโอกาสอยู่ ดังนั้นทั้งสองจึงตกลงกันว่าจะแยกกันไปตั้งค่ายที่มั่น ให้โจจิ้นไปตั้งที่จำกั๊กด้านตะวันตก ส่วนสุมาอื่้นไปตั้งที่กั๊กทางตะวันออก

ราววันที่ 7 ขงเบ้งผู้ซึ่งได้วางแผนมาเป็นอย่างดี ก็บุกเข้าหาค่ายตะวันตกของโจจิ้นตามที่มีทหารสอดแนมได้มารายงานขงเบ้งว่า ฝ่ายโจจิ้นนั้นประมาทอยู่ตลอดเวลา และหากโจจิ้นจะระแคะระคายบ้าง แต่เมื่อยังไม่เห็นธงทัพข้าศึก จึงทำแต่เพียงให้นายพลของตนคนหนึ่งชื่อ จิ้นเหลียงพร้อมด้วยกำลังพลห้าพันล่วงหน้าลงมาลาดตระเวนตามเส้นทางที่ทัพสฺนู่จะเดินผ่านมา หน่วยลาดตระเวนใหญ่นี้ไม่นานก็ถูกล้อมตัดขาดจากค่ายหลวงไม่มีการติดต่อได้ แต่ทางด้านโจจิ้นซึ่งรอคอยฟังข่าวอยู่ที่ค่ายทั้งวัน เมื่อไม่ได้ยินข่าวความเคลื่อนไหวฝ่ายข้าศึกจึงยังนอนใจสบายต่อไป จนทำให้ภายหลังกวนหินสามารถบุกเข้ามาถึงค่ายของโจจิ้นจนเกือบจะสังหารโจจิ้นได้ แต่โจจิ้นนั้นท้ายที่สุดกลับรอดตายเพราะสุมาอื่้นมาช่วยรบป้องกันให้

ภาพที่ 3 ขงเบ้งยกทัพตีแคว้นเว่ยครั้งที่ 4
ที่มา : <http://www.thaisamkok.com/>

วิเคราะห์

หลังจากที่ทหารฝ่ายเว่ยบุกเข้าแคว้นสฉู่ แล้วเกิดฝนตกลงมาท่าใหญ่ราว 30 วัน ก็ทำให้กองทัพฝ่ายเว่ยนั้นต้องเผชิญกับการขาดแคลนเสบียงเป็นอย่างมาก และในขณะที่กองทัพของฝ่ายเว่ยกำลังจะถอยทัพกลับนั้น กองทัพของขงเบ้งก็ได้ตามมาตีซ้ำจนโจจินไม่ทันได้ตั้งตัว จนเกือบจะทำให้โจจินแม่ทัพฝ่ายเว่ยต้องถูกสังหารในศึกครั้งนี้

4.มีในไม่มี

เหตุการณ์

4.1 ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน เพราะหลังจากเล่าปี่ตาย บรรดาที่ปรึกษาต่างก็เสนอความคิดแก่พระเจ้าโจผีให้โจมตีเสฉวนทันที ซึ่งพระเจ้าโจผีก็เห็นชอบ แต่สุมาอี้กลับท้วงว่าลำพังกำลังคนถึงจะยกไปให้หมดทั้งเมืองก็ไม่สามารถเอาชนะได้ จึงได้ความคิดของตนเองว่าจะใช้อุบายเกลี้ยกล่อมจ้าววานหัวเมืองใหญ่ๆ 4 เมือง ให้ยกทัพเข้าไปสู่เสฉวน 4 ทาง ซึ่งแผนการของสุมาอี้ นั่นคือ

1. ให้ห่อปี เจ้าเมืองเสียวตั้งรุกทางทิศตะวันตก

2. ให้เบ้งเฮก เจ้าเมืองหม่านอ่องรุกทางทิศใต้

3. ให้เบ้งตัด เจ้าเมืองชงหยงรุกทางทิศเหนือ

4. ให้ขุนกวน ผู้ครองกังตั้งรุกทางทิศตะวันออก

5. ให้ทหารจากสุโตร์รุกไปตรงที่หัวใจ คือ เสฉวน ซึ่งหากไปได้พร้อมกันทั้งห้าทางด้วยกำลังคนห้าสิบหมื่นนี้ ถึงแม้งเบ้งจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดีมากเพียงไร ก็จะต้องพ่ายแพ้แก่เราอย่างแน่นอน เมื่อชงเบ้งทราบข่าวจากคนสนิทแล้ว จึงได้คิดหาอุบายป้องกันการศึกไว้ดังนี้

ทิศตะวันตก ส่งม้าเหียวออกไปตั้งสกัด เพราะชงเบ้งรู้ว่า ห่อปีนั้นมีจุดอ่อน คือกลัวม้าเหียว

ทิศใต้ ที่เบ้งเฮกเจ้าเมืองหม่านอ่องยกมานั้น ได้ส่งอุยเอียนไป เพราะชาวหม่านอ่องนั้นยังห่างความเจริญ ผู้คนยังไม่ค่อยฉลาด ตลอดจนเบ้งเฮกเองด้วย ชงเบ้งได้ให้อุยเอียนออกไปตั้งทัพรับ แล้วสั่งให้ทำวงเวียนไว้สองข้างทั้งซ้ายทั้งขวา ให้ทหารคุมกันเดินเป็นพวกๆ เดินจากซ้ายขวา เดินจากขวาไปซ้ายวันละเจ็ดแปดกลับทุกวัน เบ้งเฮกก็จะเสียวัวญนี้กว่ากำลังของตนน้อยกว่า ก็จะถอยทัพกลับไปเอง

ทิศเหนือ เบ้งตัดเจ้าเมืองชงหยงนั้น เดิมทีเป็นทูตอยู่ที่เสฉวน แต่เบ้งตัดทำผิด คือ ไม่ยกไปช่วยกวนอูในเวลาที่ยกทัพขึ้น เมื่อกวนอูตาย เบ้งตัดกลัวผิดจึงหนีไปอยู่กับโจผี แต่ระหว่างที่เบ้งตัดอยู่ในสำนักเล่าปี่นั้น ได้รักใคร่กับนายทหารผู้ใหญ่ของเล่าปี่ที่ชื่อ ลิเจียม ชงเบ้งจึงได้ทำหนังสือเป็นของลิเจียมตัดพ้อว่ากล่าวไปยังเบ้งตัด เบ้งตัดเมื่อได้รับหนังสือจากเพื่อน ก็คงอดสุใจยกทัพกลับเสียดกลางทาง

ส่วนทางทิศตะวันออก ชงเบ้งตระหนักดีว่า การที่จะต่อสู้กับกังตั๋งนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ เพราะหากฝ่ายเราทำสงครามกับฝ่ายขุนกวนแล้ว ก็จะทำให้เกิดสงครามติดพันขึ้นใน ซึ่งในท้ายที่สุดเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับชัยชนะ พระเจ้าโจผีก็คงจะนำกองทัพของฝ่ายเว่ยโจมตีซ้ำเติม และก็จะทำให้ฝ่ายเว่ยได้รับชัยชนะในที่สุด ซึ่งความจริงในข้อนี้ ชงเบ้งคิดว่าขุนกวนเองก็คงจะทราบดีเช่นกัน และคงรอคอยว่าเมื่อไรที่กองทัพทั้งสี่ทางนั้นเข้ามาโจมตีเมือง ขุนกวนจะค่อยยกทัพตามมา ดังนั้นแล้วชงเบ้งจึงไม่ได้เตรียมกองทัพไว้รับศึกฝ่ายขุนกวนเลย

ชงเบ้งนั้นสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับกองทัพของขุนกวนที่จะไม่เคลื่อนทัพเข้ามาโจมตีเมืองเสฉวนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นกองทัพทั้งสี่กองของพระเจ้าโจผีก็ต้องพ่ายแพ้ต่อแผนการการตั้งรับของชงเบ้ง

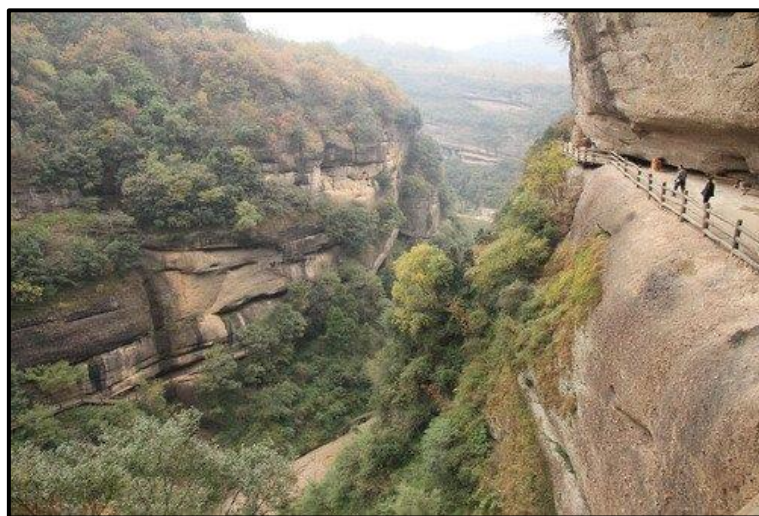
ทั้งหมด นอกจากนั้นขงเบ้งยังใช้วิกฤตในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย โดยขงเบ้งได้ส่งเตงจิ๋ไปเป็นทูตเจริญสัมพันธไมตรีกับซุนกวนอีกด้วย เนื่องจากว่าความสัมพันธ์ระหว่างเสฉวนกับก๊กต๋งที่ได้แตกต่าลงไปในช่วงปลายรัชสมัยพระเจ้าเล่าปี่ เนื่องจากมาจากความตายของกวนอูและเฉียวหยู

วิเคราะห์

ในทางทิศใต้นั้น ขงเบ้งได้ใช้อุบาย “ มีในไม่มี ” คือส่งคำสั่งไปถึงอุยเอี้ยนให้ตั้งทัพรับ แล้วทำวงเวียนไว้สองข้างทั้งซ้ายทั้งขวา ให้ทหารคุมกันเดินเป็นพวกๆ เดินจากซ้ายขวา เดินจากขวาไปซ้าย วันละเจ็ดแปดกลับทุกวัน เพื่อหลอกเบ้งเฮ็ก ซึ่งจะทำให้เบ้งเฮ็กนั้นเสียขวัญ เพราะนึกว่ากำลังของตนน้อยกว่า และจะรีบยกทัพกลับไปทันที

เหตุการณ์

4.2 การบุกกิสานครั้งที่ 5 ขงเบ้งได้ออกอุบายเพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวข้าวที่ทุ่งหลงแต่ครั้งนี้ขงเบ้งไม่ได้มุ่งตรงขึ้นมายังเขากิสานเหมือนครั้งก่อนๆ กลับตัดออกไปทางตะวันตก อ้อมไปทางเกียมโก๊ะ ส่วนทางด้านกิสานนั้น ได้ให้ผู้อื่นคุมทหารไป เมื่อสุมาอี้พินิจเส้นทางเดินของขงเบ้งแล้วก็มองออกว่าครั้งนี้ขงเบ้งคงมีเสบียงมาน้อย จึงต้องอ้อมทางเกียมโก๊ะ เพื่อที่จะไปยึดข้าวสาทิที่เมืองหลงเสก่อน เพราะปีนี้มีข่าวว่าข้าวแถบนั้นได้ผลงามนัก สุมาอี้คิดว่าถ้ากำลังของตนครอบครองบริเวณหลงเสได้ก่อนขงเบ้งก็จะไม่เปิดโอกาสให้ขงเบ้งได้เก็บเกี่ยวข้าวกล้าจากที่นั่นแล้ว และกองทัพของสมุ่จะต้องพินาศไปอย่างแน่นอน

ภาพที่ 4 ด้านเกียมโก๊ะ ด้านที่ขงเบ้งยกทัพผ่านเข้าสู่แคว้นเว่ยที่มา :

<http://www.samkokwiki.com/author/administrator/page/2>

สุมาอี้จึงแบ่งทหารจำนวนเล็กน้อยให้ไปตั้งยั้งที่เขาภิธาน และให้กำลังส่วนใหญ่รีบรุดไปหลงเสด้วยตนเอง เมื่อตอนขงเบ้งไปใกล้จะถึงหลงเสนั้น ก็ทราบข่าวจากหน่วยลาดตระเวนว่า ทหารเว่ยได้ครอบครองแดนอุดมธัญญาหารแห่งนั้นไว้ได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทำให้ขงเบ้งตกใจที่สุมาอี้สามารถล่วงรู้ความคิดของตนไปถึงเพียงนั้น แต่กระนั้นขงเบ้งก็จำเป็นต้องหาอุบายเพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งเป็นเสบียงที่สำคัญของกองทัพ

สุมาอี้ซึ่งตอนนี้ได้เป็นเจ้าของทุ่งหลงเสแล้ว ก็เกิดความสงสัยที่หน่วยลาดตระเวนของตนเข้ามารายงาน ว่าตอนนี้มีกองทัพประหลาดกองหนึ่งกำลังเคลื่อนกำลังเข้ามา เหตุที่ว่าประหลาดนั้นเพราะไม่รู้ว่าจะเป็นทัพตีป่าหรือทัพเทวดา การแต่งตัวก็แปลกพิกลมาก มีทหารหนุ่มขาวหนุ่มขาวสยายผม ในมือถือกระบี่หุ้มล้อมมรดกของตัวนายเข้ามาประมาณหนึ่งพันคน และยังเห็นตัวนายของพวกมันแต่งกายโอ้อวดราวกับเทวดา ถือธงนำทัพอีกกองหนึ่ง ซึ่งทหารกองนี้ก็มีจำนวนหลายหมื่นคน หนุ่มดำหนุ่มดำสยายผม หน้าตามีสีสรรวรรณะต่าง ๆ กัน แลดูพิลึกน่ากลัว และในมือยังถือเคียวเป็นอาวุธ ทำให้สุมาอี้กำลังต้องรีบออกมาดูเหตุการณ์

เมื่อสุมาอี้มาถึงก็เห็นตัวนายที่อยู่ในรถท่ามกลางไพร่พลซึ่งสวดขับลำนากำลังพัดขนนกโบกไปมา และนั่นก็ไม่ใช่ใครที่ไหน แต่เป็นตัวขงเบ้งเอง คงเพราะขงเบ้งเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องสติปัญญา ผู้ใดจะเข้าต่อสู้ด้วยก็หวั่นวิตก พอศัตรูเห็นเข้าดังนั้นก็วิตกไปว่า จะเป็นกลอุบาย ฉะนั้น ต่อหน้าปัญหาเฉพาะหน้านี้ สำหรับสุมาอี้แล้วทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นปริศนาไปเสียหมด คิดไปว่าขงเบ้งคงจะรำเรียนอาถรรพ์เวทย์มนต์มา และทหารที่ที่สยายผม ขบร้องสังเวทเทวดาเคลื่อนเข้ามานั้นจะเกี่ยวข้องกับเวทย์มนต์อาถรรพ์พิทได้ก็ไม่มีรู้ สุมาอี้จึงสั่งให้ทหารเพียงสองพันให้เข้าปะทะ เพื่อค่อยดูเชิงทหารข้าศึกอันแสนพิกลนั้น ทว่าทหารของสุมาอี้ยังไม่ทันได้เข้าปะทะ ทหารตีป่าเทวดากลุ่มนั้นก็กลับวกเข้าป่าไป ซึ่งในขณะที่สุมาอี้กำลังขบคิดว่า จะตามตีตีหรือไม่นี้เอง ทางทิศตะวันตกของทุ่งก็มีขงเบ้งอยู่บนรถศึกท่ามกลางไพร่พลที่หนุ่มขาวหนุ่มขาวและเสียงสวดสังเวทเทวดาไหล่ออกมาจากป่าอีก เมื่อทหารฝ่ายเว่ยจะโหมหน้าเข้าปะทะ ก็กลับวกเข้าราวป่าเสียอีก และเมื่อดวงตะวันตกลับราวป่าไม่ทันไร ทางด้านตะวันออกนั้นเอง ขงเบ้งกลับปรากฏตัวขึ้นบนรถศึกในท่ามกลางเสียงสวดของพลหนุ่มขาวหนุ่มขาวก็ ทหารเว่ยก็ยิ่งเกิดความสับสนอลหม่าน เพราะสุมาอี้ผู้เป็นแม่ทัพไม่สามารถที่จะสั่งการได้อย่างเด็ดขาด ยิ่งไปกว่านั้นพอสุมาอี้กล่าวว่า การที่ขงเบ้งปรากฏออกมาทั้ง 4 แห่งนี้ คงเป็นตีป่าแก่งหลอกหลอนเราให้สับสนอลหม่านเป็นแน่ คราวนี้ขงเบ้งทั้ง 3 ต่างก็ยกออกมาจากป่าชายป่าเคลื่อนเรือมาทั้งด้านหน้าและด้านข้างบีบเข้ามาพร้อมกัน ทำให้สุมาอี้ต้องถอยลงด้านหลังเข้าเมืองหลงเส ปล่อยให้ข้าวโพดสาธิตฐตันชุกรวงอร่ามนั้นให้ตกอยู่ในมือตีป่า

คราวนี้เหล่าผีป่าทั้งหลาย ฝ่ายที่สวดจับถวายเป็นเหตุก็ยังคงจับต่อไป ฝ่ายที่ไม่ได้สวดจับและมีเกี่ยวในมือสามสี่หมื่นคนก็ลงมือเกี่ยวข้าวไป เกี่ยวกันอย่างเปิดเผยตลอดเวลาทั้งกลางวันและจุดคบเพลิงแดงครี๊ดไป ทั้งทุ่งแล้วก็เกี่ยวไปตลอดคืนด้วย เกี่ยวอยู่ 2 วัน 2 คืนจนข้าวเดียนทุ่ง พวกขงเบ้งก็พากันกลับไป

หน่วยลาดตระเวนของเว่ยออกสืบเหตุการณ์นอกกำแพงเมือง ก็พบผีป่าตนหนึ่งที่ตกม้าจนขาหักสลบ จึงได้จับกลับมาให้สูมาอี้ ซึ่งจากปากคำเชลยนั้น ก็รู้ว่าขงเบ้งทั้ง 3 นั้นหาใช้มนต์คาถาเวทย์มนต์ประการใดไม่ แต่เป็นหุ่นเสี้ย 2 ตัว ขงเบ้งตัวจริงก็คือ ตัวที่บุกเข้ามาตรงหน้า ส่วนบรรดาที่แต่งเป็นเทวดาก็คือ ทหารเสี้ยวตัวจระจกที่คอยระวังเพื่อฝ่ายเว่ยจะหนุนเนื่องเข้ามาปะทะและพวกที่มุ่งด่าหมิ่นด่ามอมหมิ่นหลากๆสิ นั่นคือ พวกทหารเลวที่คอยระดมเกี่ยวข้าว เมื่อสูมาอี้รู้ความจริงมาตนได้ต้องกลของขงเบ้งเข้าไปแล้ว จึงรู้สึกแค้นเคืองขงเบ้งเป็นอย่างมาก

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้เพราะขงเบ้งนำเสบียงมาน้อย จึงจำเป็นต้องออกอุบายเพื่อเข้าไปเกี่ยวเกี่ยวข้าวในทุ่งหลงเสี้ยวที่สูมาอี้ได้ครอบครองไว้อยู่ ซึ่งขงเบ้งใช้อุบายแปลงกายเป็นกองทัพผีป่า เพื่อหลอกสูมาอี้ให้กลัวจนถอยทัพหนีไป โดยหลังจากที่สูมาอี้ถอยทัพเข้าเมืองหลงเสี้ยวแล้ว กองทัพของขงเบ้งก็รีบเข้าไปเกี่ยวเกี่ยวข้าวสาละไปเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อทหารของสูมาอี้สามารถจับตัวทหารขงเบ้งแล้วถามเอาความจริงจึงได้รู้ว่า กองทัพผีป่านั้น ไม่ใช่ผีป่าจริงและก็ได้ใช้มนต์คาถาใดๆด้วย แต่เป็นขงเบ้งตัวจริงกับหุ่น ทหารที่คอยเฝ้าระวังให้ขงเบ้ง รวมถึงทหารที่คอยเกี่ยวเกี่ยวอีกเป็นจำนวนมากอีกด้วย ทว่าเมื่อสูมาอี้ได้รู้ความจริงในข้อนี้กองทัพของขงเบ้งได้ระดมเกี่ยวเกี่ยวข้าวไปจนเดียนทุ่งเสียแล้ว

เหตุการณ์

4.3 การบุกกิสานครั้งที่ 6 ขงเบ้งได้สร้างโคยนต์ขึ้น เพื่อเอาเสบียงมาจากทัพของสูมาอี้ ซึ่งสำหรับโคยนต์ที่ขงเบ้งคิดค้นขึ้นมานั้นลักษณะภายนอกก็เหมือนกับเกวียนที่ใช้กันอยู่ทั่วไป แต่ภายในนั้นประกอบไปด้วยชุดขับเคลื่อนและฟันเฟืองต่างๆ โดยคุณสมบัติสำคัญของสิ่งประดิษฐ์นี้คือ หลังจากที่เข็นออกไปจากจุดหยุดหนึ่งแล้ว โคยนต์ก็จะสามารถเคลื่อนต่อไปได้เอง แม้ว่าเส้นทางที่ลาดชันไปบนเนินก็ตาม นอกจากนั้นก็ยังมิพิสัยเดินทางไกลถึงแปดร้อยเส้นอีกด้วย

ภาพที่ 5 โคยนต์

ที่มา : <http://www.samkokwiki.com/>

เมื่อระยะเวลาในการสร้างโคยนต์ผ่านไปสองสัปดาห์ ขงเบ้งก็ได้โคยนต์จำนวนหนึ่งพันเล่มตามที่ต้องการ ดังนั้นขงเบ้งจึงเริ่มดำเนินการล่อลวงสุมาอี้ทันที โดยขงเบ้งสั่งทหารให้นำโคยนต์ทั้งพันเล่มนี้ไปขงเสียบึงอาหารมาจากด่านเกียมโก๊ะ เพื่อให้สุมาอี้ได้เห็นสิ่งประดิษฐ์ชิ้นนี้ของตน ซึ่งในที่สุดแล้วเจตนาเช่นนี้ของขงเบ้งก็ประสบความสำเร็จ เนื่องจากว่าสุมาอี้ได้ส่งหน่วยกองโจรมาขโมยโคยนต์ของขงเบ้งไปห้าตัว เพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการสร้างโคยนต์ของฝ่ายตนบ้าง แต่แม้ว่าสุมาอี้จะสามารถขโมยโคยนต์ของขงเบ้งไปได้เช่นนี้ แต่ขงเบ้งก็ไม่ได้รู้สึกโกรธทหารของตน นอกจากนั้นยังแสดงความดีใจออกมาด้วยก็เนื่องจากว่าในระบบขับเคลื่อนของโคยนต์มีกลไกกลับที่ทำให้โคยนต์ไม่สามารถเคลื่อนต่อไปได้ ดังนั้นเมื่อสุมาอี้สั่งให้ทหารของตนสร้างโคยนต์ขึ้นมา และนำไปใช้ในการขนส่งเสบียงภายในกองทัพของตนแล้ว ขงเบ้งก็ได้สั่งให้องเป้งนำกำลังทหารไปโจมตีกองเสบียงของกองทัพสุมาอี้ทันที

ขงเบ้งนั้นได้สั่งให้องเป้งและบรรดาทหารปลอมเป็นทหารของฝ่ายเว่ยก่อนที่จะเข้าไปในหน่วยขนส่งเสบียงของสุมาอี้ และเมื่อทหารของขงเบ้งสามารถปลอมปนเข้าไปในกองทัพของเว่ยได้แล้ว องเป้งก็สั่งให้ทหารของตนสังหารบรรดาทหารของเว่ย และเงินโคยนต์ของสุมาอี้ซึ่งอัดแน่นไปด้วยเสบียงกลับไปให้ขงเบ้ง

แม้ว่าองเป้งจะสั่งให้ทหารรีบถอนตัวออกจากที่รบแล้วก็ตาม แต่โกจูยกี่รีบนำกองทัพติดตามองเป้งมาได้ทัน ดังนั้นองเป้งจึงสั่งให้ทหารที่ควบคุมขบวนโคยนต์อยู่นั้นผลักสลักลับที่ซ่อนอยู่ระบบ

ขับเคลื่อนไปในตำแหน่งที่ขงเบ้งบอกกับตนมา ต่อจากนั้นองเป้งก็สั่งให้ทหารทั้งหมดรีบหนีไปโดยทิ้ง
โคยนต์ไว้

ด้วยเหตุนี้แม้ว่าโกจูจะสามารถขับไล่กองทัพขององเป้งไปได้แล้วก็ตาม แต่บรรดาทหารของ
โกจูก็ไม่สามารถเคลื่อนโคยนต์กลับไปได้ เนื่องจากว่าล้อของโคยนต์ถูกยึดติดเอาไว้ด้วยกลไกพิเศษของ
ขงเบ้งแล้ว ในขณะที่ทหารของโกจูกำลังพยายามแก้ไขข้อขัดข้องนี้อยู่ นั้น องเป้ง เกียงอู และอูเอี้ยน
ก็ได้้นำกำลังทหารของฝ่ายสุม่ากลับมาโจมตีกองทัพของโกจูจนกระทั่งแตกพ่ายไป ดังนั้นองเป้งจึงสั่งให้
ทหารเคลื่อนสลับกลับในโคยนต์กลับไปยังตำแหน่งเดิม และผลักโคยนต์ให้เคลื่อนเป็นปกติต่อไป

ความพ่ายแพ้ของโกจูทั้งสองครั้งที่ผ่านมา ทำให้โกจูพยายามที่จะชิงเอาโคยนต์คืนมาอีกครั้ง
หนึ่ง แต่ตัวขงเบ้งเองก็สามารถคาดการณ์ไว้แล้วล่วงหน้าว่าจะต้องเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ดังนั้นขงเบ้งจึง
ได้สั่งให้เตียวหิงนำกองทัพอีกกองหนึ่งมาช่วยองเป้ง นอกจากนี้ขงเบ้งยังทำให้กองทัพของเตียวหิงมีความ
น่าเกรงขามยิ่งขึ้นไปอีก โดยการสั่งให้เตียวหิงและบรรดาทหารในกองทัพของเตียวหิงแต่งกายปลอมเป็นผี
ดังนั้นเมื่อเตียวหิงนำกองทัพผีของเขาออกโจมตีกองทัพของโกจู บรรดากองทัพของโกจูจึงได้แตก
กระจายไปคนละทิศทาง และทำให้องเป้งสามารถนำโคยนต์ของสุม่าอีกกลับมาอบให้ ขงเบ้งอย่าง
ปลอดภัย และนอกจากขงเบ้งจะส่งกำลังทหารมาโจมตีขบวนโคยนต์ของสุม่าได้แล้ว ในขณะที่สุม่ากำลัง
นำกำลังทหารอีกหน่วยออกมาช่วยโกจูนั้น ขงเบ้งก็สั่งให้เตียวฮัวกับเตียวเอ็กนำกำลังทหารอีกหน่วยหนึ่ง
มาลอบโจมตีสุม่า และเมื่อขุนพลทั้งสองมาแอบซุ่มโจมตีอยู่ณบริเวณอันคับขันเช่นนี้แล้วสุดท้ายจึงทำ
ให้กองทัพของสุม่านั้นแตกกระจายกันไปคนละทิศทาง ซึ่งสำหรับความพ่ายแพ้อย่างยับเยินในครั้งนี้ของ
สุม่า ล้วนเกิดมาจากแผนการโคยนต์ของขงเบ้ง โดยนอกจากขงเบ้งจะสามารถล่อลวงให้สุม่านำทหาร
ออกมาให้เขาทำลายได้แล้ว ขงเบ้งก็ยังได้เสียบอาหารในโคยนต์ของสุม่าอีกกลับไปอีกด้วย ส่วนสุม่า
สามารถหนีรอดมาได้นั้นก็ตั้งมั่นอยู่ที่ค่าย และไม่ได้นำกำลังทหารออกมาต่อสู้กับขงเบ้งอีกเลย

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้ขงเบ้งได้สร้างโคยนต์ขึ้น เพื่อหลอกเอาเสียบจากสุม่า ซึ่งเมื่อขงเบ้งนำโคยนต์มาใช้
ในการขนส่งเสบียงของกองทัพตน จึงทำให้กองทัพของขงเบ้งสามารถขนส่งเสบียงในระยะทางไกลได้
และเมื่อสุม่ารู้ดังนั้นก็จึงมาขโมยโคยนต์ของขงเบ้งไปใช้ในกองทัพของตนบ้าง ทว่าหลังจากนั้นขงเบ้งก็สั่ง
ให้ทหารของตนไปขโมยโคยนต์ที่กองทัพของสุม่าบรรทุกเสบียงไว้มา และในตอนที่ยกขโมยโคยนต์มาก็ให้
ผลักสลับที่ซ่อนอยู่ในระบบเคลื่อน ก็จะทำให้โคยนต์ไม่สามารถเคลื่อนที่ไปได้ และในขณะที่พยายาม

แก้ไขข้อขัดข้องอยู่นั้น ทหารฝ่ายศัตรูก็ได้ปลอมกายเป็นผีและนำกำลังมาโจมตีทหารเว่ย ทหารฝ่ายเว่ยจึงตกใจมาก ท้าพแตกกระจายกันไปคนละทิศทาง สุดท้ายทหารศัตรูจึงสามารถนำโคยนต์ที่บรรจุเสบียงไว้เต็มกลับมามอบให้ขงเบ้งเป็นจำนวนมากได้

5. หลี่ต่ายแทนดาว

เหตุการณ์

การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องปะทะกับเกียงอุยนั้น ตัวขงเบ้งมีแผนการที่จะยึดเมืองเทียนชุย โดยพยายามล่ายเทกำลังรบหลักออกมาจากเมืองเทียนชุย จึงได้ส่งพลนำสารซึ่งได้ปลอมตัวเป็นเสหัวหลิมแล้วไปขอความช่วยเหลือม้าจั้น เจ้าเมืองเทียนชุย ซึ่งในตอนแรกม้าจั้นก็เชื่อไปตามที่พลนำสารนำขึ้นนำข้อความมาแจ้ง แต่เมื่อเกียงอุยได้ทราบถึงข้อความที่ขงเบ้งแต่งลวงมาเช่นนี้ เขาก็รีบเตือนม้าจั้นทันทีว่า จดหมายฉบับนี้เป็นกลอุบายของขงเบ้ง จากนั้นเกียงอุยก็วางแผนตอบโต้กองทัพของขงเบ้งทันที โดยเกียงอุยจะนำกำลังทหารจำนวนสามพันนายไปชุมนุมอยู่ที่ต้นทาง ซึ่งขงเบ้งจะใช้เดินทัพมายังเมืองแห่งนี้ ต่อจากนั้นก็ให้ม้าจั้นนำกองทัพซึ่งประกอบไปด้วยพลรบหลักของเมืองเทียนชุยไปตั้งค่ายอยู่ห่างจากเมืองหนึ่งร้อยห้าสิบเส้น เพื่อเป็นการลวงขงเบ้ง แต่เมื่อใดก็ตามที่เกียงอุยจุดสัญญาณเพลิงขึ้น ก็ให้ม้าจั้นเคลื่อนกองทัพมารบชนาบกับกองทัพของขงเบ้ง

เมื่อเกียงอุยวางแผนเช่นนี้แล้ว ทหารฝ่ายศัตรูที่เดินทัพมาสู่กลลวงนี้ก็คือ จูล่ง ดังนั้นเมื่อจูล่งนำทัพของตนเข้าโจมตีเมืองเทียนชุย กองทัพก็ถูกตีกระหนาบมาจากทุกทิศทางตามที่เกียงอุยวางแผนไว้ ด้วยเหตุนี้จูล่งจึงต้องพ่ายแพ้ให้กับเกียงอุย ทว่าเตียวเอ๊กและงอ้อได้นำกำลังทหารส่วนหนึ่งมาช่วยได้ทัน แต่ความพ่ายแพ้ของทัพหน้าที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้ขงเบ้งรู้สึกตกใจเป็นอย่างมากที่มีคนรู้เท่าทันความคิดของตน ดังนั้นขงเบ้งจึงได้เคลื่อนทัพหลวงมายังเทียนชุยเพื่อรบกับเกียงอุยด้วยตนเอง แต่กระนั้นเกียงอุยเองก็รู้ว่าขงเบ้งจะต้องยกกองทัพหลวงกลับมาโจมตีเมืองเทียนชุยอย่างแน่นอน จึงได้เตรียมแผนการรบเอาไว้ ด้วยเหตุนี้เองกำลังรบหลักของเมืองเทียนชุยจึงได้ตั้งทัพชุ่รอกกองทัพของขงเบ้งอยู่นอกเมือง และเมื่อขงเบ้งเคลื่อนทัพมาถึงกำแพงเมืองเทียนชุยแล้ว กองทัพเมืองเสฉวนจึงถูกโจมตีอย่างหนักจากกองทัพหน่วยต่างๆของม้าจั้นที่ชุมนุมอยู่นอกเมืองตามแผนการของเกียงอุย ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่ากองทัพของตนถูกบดขยี้มาจากทุกทิศทางเช่นนี้แล้ว ก็สั่งให้ถอยทัพทันที ซึ่งในการสั่งถอยทัพครั้งนี้ นับว่าเป็นความพ่ายแพ้ครั้งแรกของขงเบ้งและเกียงอุยยังถือเป็นบุคคลแรกที่ใช้กลศึกเอาชนะขงเบ้งได้อีกด้วย

เมื่อขงเบ้งสามารถหนีรอดจากการล้อมโจมตีของเกียงอุยได้แล้ว ก็ทำให้ขงเบ้งต้องการตัวเกียงอุยมาเป็นทหารฝ่ายของตน เพราะความสามารถอันเก่งกาจของเกียงอุย แต่เนื่องจากขงเบ้งไม่สามารถเอาชนะเกียงอุยได้ จึงวางแผนข่มขู่บุคคลอื่นเป็นที่รักและเคารพของเกียงอุย โดยขงเบ้งได้สั่งให้นำกำลังทหารไปโจมตีเมืองเอ็กก้วน เมืองที่มารดาของเกียงอุยอาศัยอยู่ เมื่อกองทัพหน่วยต่างๆของขงเบ้งแยกย้ายไปกระทำการตามที่ขงเบ้งวางแผนไว้แล้ว เกียงอุยผู้มีความกตัญญูต่อมารดาก็เกิดร้อนใจขึ้นมา จึงอาสาฆ่าขุนนำกำลังจำนวนสามพันนายไปป้องกันเมืองเอ็กก้วน ส่วนทางด้านเมืองเซียงเต้ซ่งนั้น ก็ส่งเลียงเจียนไปทำการต่อสู้กับกองทัพขงเบ้งแทน

เกียงอุยเดินทางด้วยความร้อนใจไปยังเมืองเอ็กก้วน และได้พบกับกองทัพของอุยเอี้ยน โดยอุยเอี้ยนก็ได้ทำตามแผนที่ขงเบ้งกำหนดไว้ในทันที คือการยอมให้เกียงอุยสามารถนำกองทหารสามพันนายเข้าไปตั้งมั่นอยู่ภายในเมืองเอ็กก้วนได้อย่างง่ายดาย แต่การที่อุยเอี้ยนปิดล้อมเมืองไว้เช่นนี้ก็ยอมทำให้ภายในเมืองขาดแคลนอาหาร ดังนั้นเมื่ออุยเอี้ยนซึ่งยืนมองลงมาจากกำแพงเมืองและเห็นว่ามีเสบียงมาส่งอาหารที่ค่ายของอุยเอี้ยนอยู่สม่ำเสมอ เกียงอุยจึงตัดสินใจนำกำลังทหารออกไปชิงเสบียงที่นั่น ซึ่งการตัดสินใจเช่นนี้ของเกียงอุย ทำให้อุยเอี้ยนซึ่งข่มกำลังรออยู่แล้วสามารถยึดเมืองเอ็กก้วนได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นเมื่อเกียงอุยนำทหารกลับมาจากการชิงเสบียง จึงทำให้ไม่สามารถกลับเข้าไปในเมือง นอกจากนั้นยังถูกอุยเอี้ยนรวมถึงทหารนายอื่นๆของฝ่ายสวุโจมิติฆ่าด้วย

ทางฝ่ายของขงเบ้งซึ่งจับแฮหัวหลิมไว้เป็นเชลย ก็แสวงกล่าวเป็นทำนองว่า ตนเองต้องการที่จะตั้งประหารแฮหัวหลิม แต่เกียงอุยซึ่งตอนนี้ได้แปรพักตร์มาทำการกับฝ่ายขงเบ้งแล้วได้ขอชีวิตของแฮหัวหลิมไว้ ดังนั้นจึงขอให้แฮหัวหลิมเดินทางไปยังเมืองเอ็กก้วน เพื่อพาตัวเกียงอุยกลับมาหาขงเบ้ง ฝ่ายแฮหัวหลิมเมื่อได้ยินเช่นนั้น จึงเอ่ยปากรับคำขงเบ้งอย่างแข็ง และเมื่อแฮหัวหลิมรีบเดินทางไปยังเมืองเทียนชุยและแจ้งต่อฆ่าขุนให้ทราบถึงการทรยศของเกียงอุยทันที เมื่อมีบุคคลที่มีฐานะอันครุศักดิ์เช่นแฮหัวหลิมกล่าวออกมาเช่นนี้ ทั้งฆ่าขุนและขุนนางในเมืองเทียนชุยจึงหลงเชื่อไปตามคำพูดของแฮหัวหลิม ดังนั้นเมื่อเกียงอุยตัวจริงหนีกลับมายังเมืองเทียนชุยแล้วจึงไม่สามารถเข้าไปในเมืองได้ เกียงอุยจึงตัดสินใจไปหาเลียงเจียน แต่เลียงเจียนคงจะทราบข่าวที่ว่าเกียงอุยได้ทรยศต่อเว่ยไปแล้ว จึงไม่อนุญาตให้เกียงอุยเข้าไปในเมืองเซียงเต้ซ่งเช่นกัน นอกจากนั้นเลียงเจียนยังสั่งให้ทหารระดมยิงธนูเพื่อขับไล่เกียงอุยอีก ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่าเกียงอุยตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเช่นนี้แล้ว จึงยื่นมือเข้าช่วยเหลือ และกล่าวยินยอมเพื่อโน้มน้าวใจเกียงอุยจนเกียงอุยยินยอมเป็นข้ารับใช้ของพระเจ้าเล่าเสี้ยนทันที เมื่อมีเกียงอุยอยู่เช่นนี้แล้วเมืองเทียนชุยจึงตกเป็นของขงเบ้งอย่างง่ายดาย นอกจากนั้นเกียงอุยยังสามารถยึดเมืองเซียงเต้ซ่งมาให้ขงเบ้ง

ได้อีกเมืองหนึ่งด้วย ด้วยเหตุนี้ขงเบ้งจึงสามารถยึดเมืองเอ๊กก้วน เทียนชุยและเซียงทังเอาไว้ในที่สุด โดยผู้ที่มีความดีความชอบมากที่สุดก็คือ เกียงฮุย จนทำให้ขงเบ้งต้องกล่าวชื่นชมเกียงฮุยไว้ว่า “...การปล่อยแฮหัวหลิมเสียนั้นก็เหมือนเสียเปิดตัวหนึ่งไป แต่การได้เกียงฮุยมาไว้ก็เหมือนได้หงส์ตัวหนึ่ง แต่บังทองตายแล้วก็ไม่เห็นมีผู้ใดที่จะมีสติปัญญาเหมือนเกียงฮุยจะนี่...” และเมื่อมีเกียงฮุยเป็นขุนศึกคู่ใจคนใหม่เช่นนี้ ก็ทำให้ขงเบ้งสั่งเคลื่อนทัพไปในดินแดนของแคว้นเว่ยต่อไปจนกระทั่งถึงเขากิสาน เพื่อวางแผนการศึกในขั้นต่อไป

วิเคราะห์

เนื่องจากเกียงฮุยนับว่าเป็นทหารที่มีสติปัญญาและความสามารถมากคนหนึ่ง ดังนั้นถึงแม้ว่าขงเบ้งจะสามารถจับตัวแฮหัวหลิม ผู้เป็นทั้งเชื้อพระวงศ์ของพระเจ้าโจยอยและแม่ทัพใหญ่ฝ่ายเว่ยไว้ได้ แต่ขงเบ้งก็ยินยอมที่จะปล่อยตัวแฮหัวหลิมกลับไปยังฝ่ายเว่ย เพื่อแลกกับการให้เกียงฮุยนั้นแปรพักตร์มาอยู่กับฝ่ายของตน ฉะนั้นแล้วการสูญเสียแฮหัวหลิมไปนั้นจึงไม่ใช่เรื่องเสียเปล่า แต่กลับเป็นผลตอบแทนที่ได้กลับมาอย่างคุ้มค่าในภายหลัง

6. ล้อเสื่อออกจากถ้ำ

เหตุการณ์

การบุกกิสานครั้งที่ 3 ขงเบ้งออกอุบายให้ทัพของสุมาอี้ตามตีทัพของตน ในคราวที่เฮกเจียวนายป้อมตันหลงผู้เข้มแข็งป่วยลง ขงเบ้งเห็นว่าเป็นโอกาสสำคัญที่จะบุกตันหลงอีกครั้ง และเมื่อขงเบ้งยึดป้อมของเฮกเจียวได้แล้ว ก็สั่งให้ทหารสุม่แยกย้ายรีบทำการอย่างสายฟ้าแลบยึดด่านและเมืองสำคัญอันเป็นจุดยุทธศาสตร์ไว้ได้อีกหลายเมือง ทำให้สุมาอี้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพใหญ่เข้าด้านทานข้าศึกทันที ทัพหน้าของสุมาอี้ กลายเป็นฝูงเนื้อที่หลงเข้าไปในปากเสือทั้งกองทัพ ยิ่งไปกว่านั้นในการตะลุมบอนซึ่งที่มั่นกัน 3-4 คราว สุมาอี้ก็ย่อยยับลงคราวละ 3-4 กองพลอีก สุมาอี้จึงพยายามรักษาตัวคุมเชิงไม่ยอมนำกองทัพบุกเข้าปะทะ จะถ่วงรอนกว่าฝ่ายนั้นจะถอนทัพกลับไปเอง เพราะสุมาอี้ตั้งข้อพิจารณาว่า การยกทัพมาครั้งนี้ ขงเบ้งพยายามดำเนินการรุกโดยรีบร้อน ชัดโน่นชัดนี่ ขอมแลกทหารตะลุมบอนหลายคราว ก็คงจะต้องการชัยชนะอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเดินทางมาไกลและรีบร้อนนั้น จะต้องเตรียมเสบียงมาน้อยเป็นแน่ จึงได้พยายามหลีกเลี่ยงการปะทะ ตั้งค่ายมั่นไว้ตามตำบลสำคัญๆเท่านั้น คอยตรวจตาค่ายคูประตูบของฝ่ายตนอย่างแข็งแรงที่สุด และตั้งปณิธานไว้ว่าจะไม่ยอมออกมาสู้กับขงเบ้งอย่างเด็ดขาด แต่ขงเบ้งก็ได้

ออกอุบายล่อเงาให้ขึ้นมาจากภูจนได้ถอยทหารต่อมาวันละสองร้อยสามร้อย ซึ่งผลจากการรบครั้งนี้ คือ
สุมาอี้ต้องเกลือกถนกลับค่าย โดยทิ้งศพทหารไว้เบื้องหลังหลายหมื่น

วิเคราะห์

ขงเบ้งได้ออกอุบายเพื่อให้ทัพของสุมาอี้ตามตีทัพของตน โดยในคราวที่เปิดศึกครั้งแรกๆกับของ
ทัพของสุมาอี้ เนื่องจากกองทัพของสุมาอี้พ่ายแพ้หลายต่อหลายครั้ง จึงไม่ยอมนำทัพบุกเข้าปะทะอีก
ขงเบ้งจึงแกล้งทำเป็นถอยทัพออกไปห่างจากตำแหน่งเดิมวันละสองร้อยสามร้อยเส้น เพื่อล่อให้ทัพของ
สุมาอี้ออกมา แต่ในวันแรกๆนายพลรองๆจะรบเร็วตามตีอย่างไร สุมาอี้ก็ยังมีมั่นอยู่ว่าเป็นกลอุบาย แต่พอ
หลายๆวันเข้าทราบว่างเบ้งถอยห่างออกไปทุกวัน ก็ชักโลภไปตามเสียงของพวกทหารฝ่ายตนที่คอยรบ
เร็วให้ตามตี สุมาอี้จึงพาทหารเข้าตามตี หลังจากนั้นจึงถูกกองทัพของขงเบ้งดักซุ่มโจมตีและลอบทำร้าย
จนกองทัพของสุมาอี้ต้องถอยทัพกลับไป

7. แสร้งปล่อยเพื่อจับ

เหตุการณ์

สงครามระหว่างขงเบ้งและเบ้งเฮ็ก หลังจากที่เบ้งเฮ็กได้เมืองต่างๆไปครองแล้วก็ตั้งตัวเป็น
“หม่านอ่อง” แล้วรวบรวมพวกหัวหน้าเผ่าอื่นๆและไพร่พลมาสมทบด้วย เมื่อขงเบ้งนำทัพมาถึงริมแม่น้ำ
ลกซุย แม้จะมีหัวหน้าเผ่าฮวนมาสวามิภักดิ์บ้างก็ตาม แต่ด้วยอิทธิพลของเบ้งเฮ็ก ก็ยังสามารถรวบรวม
กำลังส่วนใหญ่ไว้ได้ ดังนั้นหากต้องการปราบเผ่าฮวนทางใต้ ก็ต้องสยบเบ้งเฮ็กให้ได้เสียก่อน ขงเบ้งจึงคิด
ว่าจะต้องหาทางจับเบ้งเฮ็กเป็นๆให้ยอมสวามิภักดิ์ด้วยใจ หากทำเช่นนั้นไม่ใช่แต่จะหมดห่วงเรื่องทาง
ภาคใต้ของฮั่นเท่านั้น แต่ยังอาจจะได้รับการสนับสนุนทั้งกำลังคนและเสบียงอาหารจากเผ่าฮวนทางภาคใต้
อีกด้วย

ภาพที่ 6 เบ็ญเฮงก่อกบฏ

ที่มา : <http://www.thaisamkok.com/%>

ขงเบ้งจึงสั่งให้อองเป้ง กวนสก เตียวหิง และเตียวเอ๊ก 4 ขุนพลนำกำลังออกไปรักษาเส้นทางที่สำคัญเอาไว้ แล้วให้จูล่งกับอุยเอี้ยนซุ่มกำลังรอฟังคำสั่ง แล้วให้กวนสกเป็นคนไปล่อเบ็ญเฮงให้ ออกมารบด้วย เบ็ญเฮงดูหมิ่นกวนสก รบได้ไม่กี่เพลง กวนสกก่หนี เบ็ญเฮงก็ไล่ตามจนถล่มเข้าไปในหุบเขาของเป้ง เตียวหิง และเตียวเอ๊กก็นำกองทัพออกมาตั้งสัดพร้อมกัน ทั้งกวนสกก่หยุดหนีหันกลับมารบด้วย เบ็ญเฮงจึงรู้ว่าตนนั้นได้หลงกลเข้าเสียแล้ว จะถอยก็ถูกปิดล้อมทุกทิศทาง จึงทิ้งม้าป็นหนีแต่กลับถูกอุยเอี้ยนสกัดไว้อีก เบ็ญเฮงรบจนหมดแรง จึงถูกอุยเอี้ยนจับไว้ได้ เมื่ออุยเอี้ยนและพวกขุนพลทั้งหลายนำตัวเบ็ญเฮงเข้ามาอยู่ต่อหน้าขงเบ้ง เบ็ญเฮงก็ตะโกนใส่หน้าขงเบ้งว่า “เราไม่ยอมแพ้ แต่เป็นเพราะท่านใช้เล่ห์กลลวงเราเข้าหุบเขา แล้วรุมล้อมเราอย่างหมาหมู” ขงเบ้งจึงกล่าวว่า “เมื่อท่านไม่ยอมแพ้ก็เอาเถิด เราจะไม่ปล่อยท่านไป” จากนั้นก็สั่งให้ตีหินอาวุธและไฟล่พลที่จับมาได้ให้แก่เบ็ญเฮงไปจนหมดสิ้น เมื่อขงเบ้งปล่อย เบ็ญเฮงไป พวกขุนพลต่างก็รู้สึกกังขาขยี้งนัก จึงถามขงเบ้งว่า “โบราณกล่าวไว้ ปล่อยเสือเข้าป่าภัยจะมาไม่สิ้นสุด เมื่อหมาอันถูกจับแล้ว เหตุไฉนท่านจึงปล่อยไปเสียเล่า” ขงเบ้งจึงตอบว่า “หมาอันนั้นเป็นเสือจริงๆ แต่หากบีบเขาจนเกินไ้ไปนัก เสือก็จะสู้ตาย แล้วภาคาไ้จะสงบลงได้อย่างไร?”

เมื่อเบ็ญเฮงกลับไปแล้ว ก็รวบรวมไพร่พลขึ้นมาใหม่ รักษาฝั่งไ้ของแม่น้ำลกซุนอย่างกวัดขัน ทั้งให้ลากเรือทุกลำไปไว้ทางฝั่งไ้ทั้งหมด เนื่องจากแม่น้ำลกซุนมีตลิ่งชันสูง น้ำก็ลึก เชี่ยวกราก และเยือกเย็น เบ็ญเฮงจึงเข้าใจว่าขงเบ้งคงจะไม่มีทางข้ามฟากมาได้เป็นแน่ แต่ขงเบ้งก็หาตัวคนท้องถิ่นมาถามเอาความจนไ้ แล้วก็สั่งให้ม้าดำยลอบนำกำลังข้ามฟากทางตอนล่างของแม่น้ำนั้น ไปบุกยึดคดลิ่งเสียบึงของ

เบ้งเฮ็กอย่างเฉียบพลัน เบ้งเฮ็กโกรธจัด จะสั่งลงโทษไพร่พลที่ดูแลคลังเสบียง แต่ไพร่พลเหล่านี้ส่วนใหญ่
นั้นเป็นเชลยที่ถูกขงเบ้งปล่อยกลับมา ต่างจึงไม่พอใจที่เบ้งเฮ็กพ่ายแพ้ต่อขงเบ้ง แล้วกลับมาพาลโทษพวก
ตน จึงฉวยโอกาสที่เบ้งเฮ็กไม่ทันระวังตัว รุมกันจับเบ้งเฮ็กมัดเชือกไว้ แล้วนำตัวมามอบให้กับขงเบ้ง
เบ้งเฮ็กจึงถูกจับเป็นครั้งที่ 2 แต่ในคราวนี้เป็นเพราะความแตกร้างภายในของกองทัพเบ้งเฮ็กเอง เมื่อ
เบ้งเฮ็กถูกจับมาแล้ว ขงเบ้งจึงถามเบ้งเฮ็กว่า “ท่านถูกเราจับอีกครั้งหนึ่งแล้ว ท่านจะยอมแพ้แก่เราหรือไม่”
เบ้งเฮ็กตอบว่า “ที่เราถูกจับครั้งนี้เป็นเพราะคนของเราหนอนบ่อนไส้ หาใช่เพราะรบแพ้ท่าน” ขงเบ้งจึง
ปล่อยเบ้งเฮ็กอีก พร้อมทั้งให้จัดสุรารอาหารมาเลี้ยง และยังสั่งให้ทหารพาเบ้งเฮ็กไปชมค่าย รวมทั้งอาวุธ
ยุทธโศปกรณ์ต่างๆของฝ่ายตนด้วย

เมื่อเบ้งเฮ็กกลับไป ก็ยังคิดแค้นเคืองม้าด้ายอยู่ เพราะม้าด้ายเป็นผู้มาแย่งเสบียงอาหารของตนไป
จนหมด จึงพยายามควานหาม้าด้ายเพื่อรบแก้แค้นด้วย แต่ม้าด้ายก็หลบหน้าไม่ยอมออกรบ เบ้งเฮ็กจึงใช้
อุบายแสร้งทำเป็นส่งสุรารอาหารของเผ่าชนอื่นไปเลี้ยงทดแทนบุญคุณที่ขงเบ้งปล่อยตนให้เป็นอิสระ เพื่อจะ
หาทางเข้าไปในค่าย เมื่อสบโอกาสก็จะจับขุนนางฝ่ายนั้นฆ่าเสีย ขงเบ้งรู้ทันจึงใช้อุบายซ้อนอุบายอีก
ชั้นหนึ่ง โดยเอาสุรารที่เผ่าชนอื่นนำมานั้น จัดเลี้ยงมอมเหล้าทหารเบ้งเฮ็กจนมามากไปทุกคน แล้วให้
ทหารฝ่ายตนแต่งกายปลอมเป็นทหารของเผ่าหม่านอ่อง กลับไปแจ้งแก่หม่านอ่องว่าอุบายที่วางไว้นั้นสำเร็จ
แล้ว ให้หม่านอ่องรีบไปยังค่ายของขงเบ้ง เบ้งเฮ็กก็ตั้งใจ รีบไปยังค่ายของขงเบ้ง แต่เมื่อมาถึงกลับเห็นแต่
ไพร่พลของตนนอนสลบไสลไม่ได้สติกลิ้งเกลือกอยู่บนพื้น เบ้งเฮ็กเห็นท่าไม่ดีก็รีบถอยหนี แต่พอมาถึงท่า
ข้าม ก็ถูกม้าด้ายล้อมจับตัวไว้ได้ และเมื่อถูกนำตัวมาหาขงเบ้ง ขงเบ้งจึงถามว่า “ท่านจะยอมแพ้แก่เรา
หรือไม่?” เบ้งเฮ็กตอบว่า “เราไม่ยอม เรานั้นถูกจับเพราะหลงด้วยกลของท่าน หากสู้รบกันนั้น ก็อย่าหวัง
ว่าจะชนะเลย” ขงเบ้งจึงแสร้งเชื่อ และปล่อยตัวเบ้งเฮ็กไปเป็นครั้งที่ 3

เมื่อเบ้งเฮ็กกลับไปถึงแม่น้ำเซียงหยี และยึดทหารของเผ่าชนต่างๆที่เป็นมิตรได้อีกหลายหมื่นคน
ก็มาทำรบกับขงเบ้งอีก ขงเบ้งจึงใช้อุบายถอยเพื่อรุก โดยเมื่อเบ้งเฮ็กมาทำรบก็ให้สงบอยู่ในค่าย ค่อนคินจึง
ค่อยถอยทัพหนีไปเรื่อยๆ พร้อมทั้งเสบียงอาหารไว้มากมาย เบ้งเฮ็กก็เข้าใจว่า ในราชสำนักของสวู่คงเกิด
เรื่องร้ายแรงขึ้นเป็นแน่ ไม่เช่นนั้นขงเบ้งคงจะไม่สั่งถอยทัพอย่างกะทันหัน เบ้งเฮ็กจึงเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่
จะคนจะตีซ้ำเติมขงเบ้ง ในตอนกลางคืนจึงได้นำทหารข้ามแม่น้ำเซียงหยีมาหมายจะลอบเข้าตีค่ายของขง
เบ้ง ทว่าเมื่อขึ้นฝั่ง กลับได้ข่าวว่าจูล่งนำกำลังพลกลับไปยึดค่ายของตนเอาไว้ได้ จึงรีบขึ้นฝั่งกลับหวังจะตี
เอาค่ายของตนคืน แต่พอก้าวขึ้นฝั่งก็ถูกม้าด้ายกับจูล่งล้อมเอาไว้ ต้อนจนเบ้งเฮ็กตกลงไปในหลุมพรางที่ขุด
ดักไว้ เบ้งเฮ็กจึงถูกจับตัวไว้อีกครั้ง ครั้นเมื่อเผชิญหน้ากับเบ้งเฮ็กอีกครั้ง ขงเบ้งจึงแสร้งบอกว่า “เอาตัว

ออกไปหาคัดหัวให้เราเดี๋ยวนี้” ทว่าเบ้งเฮกกลับไม่ได้หน้าถอดสี ขงเบ้งจึงถามว่า “คราวนี้ท่านถูกจับได้อีกแล้ว ยังมีอะไรจะพูดกับเราอีกหรือไม่?” เบ้งเฮกตอบอย่างองอาจว่า “คราวนี้ท่านใช้อุบายได้ตัวเราไปอีก แม้เราจะเป็นคนล่อย ก็พอรู้ตำราพิชัยสงครามอยู่บ้าง หากท่านปล่อยเราให้รบกับท่านอีก ก็อย่าหวังเลยว่า จะชนะเราได้”

เมื่อเบ้งเฮกรอดตัวมาได้อีกครั้ง ก็ไปหาโด้สูได้เอง หัวหน้าที่ของเผ่าฮวนอีกเผ่าหนึ่ง โด้สูได้เองจึงจัดให้เบ้งเฮกพักอยู่ที่ถ้ำทูลงตั้ง ซึ่งเป็นเส้นทางภูเขาที่สำคัญ มีทางเข้าออกเพียงสองทาง คือทางตะวันตกเฉียงเหนือกับทางตะวันออกเฉียงเหนือ หากปิดทางตะวันออกเฉียงเหนือไว้ ตลอดทางจะเต็มไปด้วยลำธารพิษ หากขงเบ้งบุกเข้ามา ทหารทั้งสิบหมื่นที่ดื่มน้ำพิษในลำธารเข้าไปก็จะตายไปเองโดยไม่ต้องรบ ดังนั้นเบ้งเฮกจึงได้เก็บตัวเงียบอยู่ที่ถ้ำทูลงตั้ง รอขงเบ้งเข้ามาติดกับ ทางด้านขงเบ้งเมื่อเห็นเบ้งเฮกเงียบหายไปหลายวันก็สงสัย จึงส่งคนไปสอดแนม ก็รู้ว่าเบ้งเฮกคิดจะอาศัยลำธารพิษนั้นยับยั้งการบุกของฝ่ายตน จึงสั่งไม่ให้ไพร่พลใช้น้ำในลำธารดื่มเป็นอันขาด แต่ให้หุ่บ่อหาน้ำใช้ไปตลอดทางด้วยตนเอง ดังนั้นจึงค่อยๆ ประชิดที่มั่นของเบ้งเฮกเข้าไปทุกที ทหารของเบ้งเฮกที่เคยแพ้เป็นเชลยขงเบ้งมาหลายครั้ง ก็เบื่อหน่ายกับการรบเป็นกำลัง อีกทางหนึ่ง เอียวหองหัวหน้าถ้ำอื่นจัดตั้ง หัวหน้าที่ของเผ่าฮวนอีกเผ่าหนึ่ง ก็อยากจะรบกับขงเบ้ง จึงแสร้งให้ฮิมทหารแก่เบ้งเฮก 3 หมื่นคน เบ้งเฮกดีใจจนไม่ทันระวังตัว ก็ถูกไพร่พลของเอียวหองจับตัวส่งไปให้ขงเบ้ง เบ้งเฮกก็อ้างอีกว่า ตนไม่ได้รบแพ้จากการรบโดยตรง และยืนยันไม่ยอมแพ้อย่างเด็ดขาด ขงเบ้งจึงยอมปล่อยเบ้งเฮกไปอีกเป็นครั้งที่ 5

คราวนี้เบ้งเฮกได้กลับยังถิ่นฐานเดิมของตนที่ถ้ำอินซังตั้ง ร่วมคิดกับภรรยาสร้างกำแพงเมืองขึ้นที่สำคัญ เมื่อทหารของขงเบ้งยกประชิดเมืองเข้ามา เบ้งเฮกก็ให้ทหารยิงเกาทัณฑ์ด้านทานเอาไว้นจนทำให้ทหารของขงเบ้งต้องถอยกลับไป ขงเบ้งจึงออกมาพิจารณาอุบายภูมิ ฌ เนินสูงแห่งหนึ่ง แล้วออกคำสั่งให้ทหารทุกคนเตรียมกระสอบใส่ดินไว้คนละหนึ่งกระสอบ แล้วให้ร้อคำสั่งต่อไป ครั้นพอถึงกลางดึก ขงเบ้งก็สั่งให้ไพร่พลแบกกระสอบดินไปยังดินกำแพงเมืองสำคัญ แล้วกองทับกันจนสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากน้ำในแม่น้ำเซียวส่งเสียงอึกทิก ฟ้ำก็มืด ทหารของเบ้งเฮกจึงไม่ได้รู้สึกตัวเลยแม้แต่น้อย รวมทั้งยังเชื่อมั่นว่ากำแพงเมืองสำคัญของตนคงสามารถป้องกันการบุกรุกของกองทัพขงเบ้งไว้ได้ ดังนั้นกระสอบดินนับหมื่นจึงถูกซ้อนกันขึ้นไปจนถึงเชิงเทินกำแพง เมื่อทหารของเบ้งเฮกรู้สึกตัว บนเชิงเทินก็เคลื่อนไปด้วยทหารของขงเบ้งเสียแล้ว ทหารของเบ้งเฮกต่างพากันแตกตื่น ทั้งถูกฆ่าตายและเหยียบกันตายมากมาย หลังจากนั้นทหารของเบ้งเฮกก็เข้าไปรายงานแก่เบ้งเฮกว่า ทหารของขงเบ้งได้บุกข้ามกำแพงเข้ามาได้ เบ้งเฮกรู้สึกแตกตื่นเป็นอย่างมาก แต่จกหยงภรรยาของเบ้งเฮกคุมสติได้ดีกว่า ก็นำทหารออกต่อต้านทัพขงเบ้ง ขุนพล

สองคนของฝ่ายขงเบ้งถูกจกหยงจับได้ จกหยงสั่งให้ตัดคอขุนพลทั้งสองทันที แต่เบ้งเฮ็กห้ามไว้ว่า “เราถูกขงเบ้งจับตัวได้ 5 ครั้ง ขงเบ้งก็ยังไม่ปล่อยตัวเรากลับมา ตอนนี้ยังไม่ควรที่จะตัดคอขุนพลทั้งสอง จับขังไว้ก่อน แล้วค่อยจัดการในภายหลัง”

เมื่อขงเบ้งทราบว่าขุนพลทั้งสองของตนถูกจับเป็นเชลย จึงใช้กลอุบายหาทางช่วย โดยให้จูล่งออกไปทำรบ จกหยงเองก็ออกมารบด้วย จูล่งจึงแกล้งแพ้ตามแผน แล้วควมม้าหนีเพื่อให้จกหยงไล่ตาม จกหยงรู้ทันไม่ได้หลงกล อูยเอี้ยนก็ออกมาทำรบอีก แล้วแกล้งแพ้ จกหยงก็ไม่ตามอีก อูยเอี้ยนเห็นจกหยงไม่ไล่ก็ชักม้ากลับมารบด้วยอีก ทว่าเมื่อจกหยงบันดาลโทสะก็ลืมหูลืมตา เมื่ออูยเอี้ยนรบแพ้ถอยหนี จกหยงก็ไล่ติดตามไปไม่ลดละหวังจะฆ่าอูยเอี้ยนให้ได้ เมื่ออูยเอี้ยนหนีเข้าไปในหุบเขา จกหยงก็ไล่ตามไปติดๆ เมื่อเข้าประชิดตัวอูยเอี้ยน ก็กระดุนม้าโผนเข้าไปหมายจะฟันให้ตายคาม้า ทันใดนั้น ม้าที่จกหยงควมมาอย่างเต็มฝีเท้าก็ถูกเชือกพานาชาชวนเซส้มลง อูยเอี้ยนกับม้าตายจึงจับจกหยงไว้ได้ เมื่อได้ตัวจกหยง ขงเบ้งจึงมีหนังสือถึงเบ้งเฮ็ก ขอเปลี่ยนตัวจกหยงกับขุนพลทั้งสองของตน เบ้งเฮ็กเมื่อได้รับหนังสือแล้ว ก็จำเป็นต้องปล่อยตัวขุนพลทั้งสองไป

เบ้งเฮ็กที่ต้องปล่อยขุนพลทั้งสองเพื่อแลกกับภรรยาของตน ก็คิดจะใช้อุบายเพื่อลวงขงเบ้งอีก จึงให้ตัวไหลน้องภรรยาพร้อมกับตนพร้อมด้วยไพร่พลอีกร้อยคน นำสุราอาหารไปแสร้งแสดงความขบใจต่อขงเบ้งที่ปล่อยตัวภรรยา ในขณะที่เดียวกันก็ได้ซ่อนอาวุธไว้เพื่อทำร้ายขงเบ้งและขุนพลอื่นๆ ทว่ายังไม่ทันได้ลงมือ ขงเบ้งที่ลวงรู้ในกลอุบาย ก็จับปลดอาวุธออกจนหมด และเมื่อขงเบ้งถามเบ้งเฮ็ก เบ้งเฮ็กก็ยื่นกรานว่า “คราวนี้เราพาตัวมาให้ท่านจับเอง ไม่ใช่พ่ายแพ้ในสนามรบ ดังนั้นเราจึงไม่ยอมแพ้อย่างเด็ดขาด” ขงเบ้งนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง ก็ปล่อยตัวเบ้งเฮ็กกับผู้ติดตามทั้งหมดกลับไปเป็นครั้งที่ 6

เบ้งเฮ็กถูกจับถึง 6 ครั้งและถูกปล่อยตัวทั้ง 6 ครั้ง ก็รู้สึกอับอายเป็นอย่างมาก และคิดว่าหากไม่สามารถจะเอาชนะขงเบ้งได้ ก็คงไม่มีหน้าจะไปพบใครได้อีก จึงครุ่นคิดอยู่ทุกวันคืน ก็นึกออกมาที่เมืองออโกก๊กซึ่งเป็นของพวกฮวนอีกเผ่าหนึ่งนั่น มีทหารเกาะหวายอยู่ ซึ่งอยู่ยงคงกระพันพันแทงไม่เข้า เบ้งเฮ็กกับภรรยาจึงได้เดินทางไปยังเมืองออโกก๊กด้วยตนเอง เพื่อขีมหทหารเกาะหวายจากลุดตัดกุดหัวหน้าเผ่ามาได้สามหมื่น แล้วเดินทางกลับมาเพื่อทำฝ่ายฮันสู้รบอีกครั้ง ทว่าฮันไม่รู้ว่ามีทหารเกาะหวายอยู่ จึงส่งอูยเอี้ยนออกรบด้วย แต่ทหารเกาะหวายไม่ได้ระคายเคืองต่ออาวุธของฝ่ายฮันเลย ทว่าฮันจึงได้รับความเสียหายมากจนอูยเอี้ยนต้องสั่งให้เลิกทัพกลับไป เมื่อนำความไปแจ้งแก่ขงเบ้ง ขงเบ้งก็รู้สึกประหลาดใจเป็นอย่างมาก จึงได้เชิญคนท้องถิ่นมาพบเพื่อถามเอาความ จึงได้รู้ว่าเกาะหวายนั้นประกอบขึ้นจากหวายแก่ที่แน่นจอนอิม จึงทำให้มีความแข็งแกร่งจนพันแทงไม่เข้า ลงน้ำก็ไม่จม รุ่งเช้า ขงเบ้งจึงได้ออกไป

เลือกภูมิภาคประเทศ ก็ได้พบหุบเขาแห่งหนึ่งที่ชื่อ “จ้งป้งสก” จึงได้สั่งให้ไพร่พลเอาก้อนหินปิดทางออก เหลือแต่ช่องเล็กๆ ไว้ช่องหนึ่ง พร้อมกันนั้นก็สั่งให้ทหารนำหินมากองไว้บนภูเขาเหนือปากทางเข้า แล้วให้อูยเอี้ยนไปทำรบ ฝ่ายทหารเกราะหว่ายเห็นว่าอูยเอี้ยนเป็นขุนพลที่เคยพ่ายแพ้แก่พวกตนมาก่อน จึงไม่ได้เกรงกลัว เมื่ออูยเอี้ยนถอยหนีหลอกล่อให้ทัพทหารเกราะหว่ายไล่ติดตามเข้าไปในหุบเขาจ้งป้งสก อูยเอี้ยนกับไพร่พลก็รีบลอดช่องเล็กๆ ที่เตรียมไว้ออกไป แล้วเอาหินปิดช่องทางออกไว้อย่างแน่นหนา ทหารเกราะหว่ายเมื่อไล่ตามมาจนสุดทาง เมื่อเห็นทางออกถูกหินปิด ก็เฉลียวใจว่าคงจะหลงกลเข้าแล้ว ก็รีบหันหลังกลับออกมา ก็ปรากฏว่าที่ปากทางเข้าก็มีกองหินหล่นจากภูเขาลงมาปิดไว้เสียอีก ที่หุบเขาทั้งสองฟาก ก็เป็นหน้าผาสูงชันเหมือนเอามีดมาฝานไว้ ไม่มีทางที่จะปีนป่ายขึ้นไปได้เลย ทหารเกราะหว่ายก็พากันกระวนกระวายเป็นอย่างยิ่ง ทันใดนั้น ก็มีเสียงประทัดดังขึ้น ทั้งสองฟากของหุบเขาก็มีก้อนไฟโยนลงมาดังห่าฝน เกราะหว่ายซึ่งเชื่อมด้วยน้ำมันก็ติดไฟลุกไหม้ขึ้นทันที เหล่าทหารเกราะหว่ายจะถอดเกราะก็ถอดไม่ทัน จึงถูกเผาจนกลืนเนื้อไหม้เหม็นคสู้งไปทั่วทั้งหุบเขา ขงเบ้งเมื่อเห็นว่าอุบายของตนนั้นสัมฤทธิ์ผล จึงให้ทหารของตนปลดอาวุธเป็นทหารของเบ้งเฮ็กไปแจ้งข่าวแก่เบ้งเฮ็กว่า ทหารเกราะหว่ายได้รับชัยชนะอย่างใหญ่หลวง ขอให้เบ้งเฮ็กไปตรวจเก็บอาวุธที่ทหารฝ่ายอื่นได้ทิ้งไว้ด้วย เบ้งเฮ็กดีใจรับนำตัวจกหยง และไพร่พลไปยังหุบเขาจ้งป้งสก จึงทำให้ถูกม้าดำล้อมจับตัวเอาไว้ทั้งสองคน รวมทั้งไพร่พลที่ได้ติดตามไปด้วย

คราวนี้เมื่อเบ้งเฮ็กมาพบกับขงเบ้ง ขงเบ้งจึงใจไม่ยอมออกมาพบกลับให้ทหารเลวมาแจ้งแก่เบ้งเฮ็กว่า ขงเบ้งนั้นรู้ลึกลอดสูที่จะมาพบกับท่านอีก ขอให้ท่านเสพสุราอาหารแล้วจงกลับไปเถิด เหตุที่ขงเบ้งใช้วิธีแสดงความอดสูไม่กล้าออกมาพบเบ้งเฮ็กนั้น ก็เพื่อที่จะกระตุ้นให้เบ้งเฮ็กเกิดความสำนึกและยอมสวามิภักดิ์ด้วยใจ จนถึงตอนนี้เบ้งเฮ็กซึ่งละอายแก่ใจและรำลึกถึงคุณที่ตนพ่ายแพ้มาหลายครั้ง แต่ขงเบ้งก็ไม่เคยที่จะทำอันตรายแก่ตนเลยแม้แต่น้อย กลับยังปล่อยให้อีกกลับมารบด้วยอีกครั้งแล้วครั้งเล่า จึงยอมศิโรราบแก่ขงเบ้งอย่างจริงใจในบัดนั้น เมื่อขงเบ้งออกมาพบก็ขอให้เบ้งเฮ็กกลับไปเตรียมกำลังมารบกันใหม่เป็นครั้งที่ 7 เบ้งเฮ็กจึงไม่ยอมกลับ ยอมอ่อนน้อมต่อขงเบ้งว่า ตัวท่านปรีชาสามารถนัก ใจคอก็กว้างใหญ่ดุจขุนเขา เราชาวฮวนภาคใต้จะไม่คิดบงกชต่อท่านอีกต่อไปแล้ว และเมื่อเบ้งเฮ็กยอมจำนน ขงเบ้งจึงได้อาศัยอิทธิพลของเบ้งเฮ็กนำทัพไปกำราบชาวฮวนเผ่าอื่นๆต่อไปจนมาถึงทะเลสาบเตียนฉือในยูนนาน

วิเคราะห์

เนื่องจากทางภาคใต้ เบ้งเฮ็กได้พยายามก่อกบฏโดยการยึดครองเมืองต่างๆ รวบรวมหัวหน้าเผ่าอื่นๆ รวมถึงไพร่พลเป็นจำนวนมากเอาไว้ ขงเบ้งจึงคิดหาอุบายจับเบ้งเฮ็กเป็นๆ ให้อยอมมาสวามิภักดิ์กับตน

ด้วยใจ เพื่อความสงบภาคใต้และเพื่อจะได้รับการสนับสนุนจากทั้งกำลังพลและเสบียงอาหารแก่กองทัพ
ของตนในอนาคต ดังนั้นขงเบ้งจึงวางแผนจนสามารถจับตัวเบ้งเฮกได้ถึง 6 ครั้งและก็ปล่อยตัวไปทั้ง 6
ครั้งด้วย สุดท้ายในครั้งที่ 7 ที่ขงเบ้งสามารถก็สามารถจับตัวเบ้งเฮกไปอีก และแสร้งจะปล่อยตัวไป ทว่า
เบ้งเฮกกลับยอมแพ้อเอง เพราะรู้สึกละอายใจและรำลึกถึงบุญคุณของขงเบ้งที่ว่า แม้จะสามารถจับคนได้ถึง
7 ครั้ง 7 ครา แต่ก็ยอมปล่อยเบ้งเฮกและครอบครัวไปทุกครั้ง ทำให้เบ้งเฮกรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของขงเบ้ง
และยอมสวามิภักดิ์ต่อขงเบ้ง ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่าแผนการชื่อใจเบ้งเฮกของคนสำเร็จแล้ว ก็รู้ว่าเบ้งเฮกคง
ไม่ทำการก่อกบฏอีกแล้ว จึงได้อาศัยอิทธิพลของเบ้งเฮกนำทัพไปกำราบชาวฮวนเผ่าอื่นๆต่อไปด้วย

8. ถอนทัพในใต้กระทะเล

เหตุการณ์

ขงเบ้งออกอุบายดึงตัวม้าเจียวมาเป็นทหาร โดยในคราวศึกที่ขงเบ้งบุกยึดเมืองเสฉวนนั้น ม้าเจียว
ได้นำกองทัพจากเมืองฮันตั้งมาโจมตีด่านแฮบังกวน ทำให้การรบระหว่างฝ่ายสวูกับเล่าเจี้ยง กลายเป็นศึก
กระหนาบข้างไป ขงเบ้งผู้ซึ่งศึกษาดำராพิชัยสงครามมาอย่างถ่องแท้ จึงเข้าว่าในสถานการณ์เช่นนี้ทำให้ตน
ฝ่ายของตนตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ดังนั้นขงเบ้งกับเล่าปี่จึงต้องถอยทัพไปรับทัพของม้าเจียวที่ด่านแฮบังกวน
กองทัพของเล่าปี่ได้ต่อสู้กับกองทัพของม้าเจียวอย่างดุเดือด โดยเฉพาะเตียวหุย ซึ่งได้ต่อสู้แบบตัวต่อตัวกับ
ม้าเจียวตั้งแต่กลางวันจนกระทั่งถึงกลางคืน แต่กลับไม่มีฝ่ายใดเพลี่ยงพล้ำให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง และด้วยความ
ที่ม้าเจียวมีความสามารถเช่นนี้แล้ว จึงทำให้ขงเบ้งไม่เพียงคิดแผนการที่จะเอาชนะม้าเจียว แต่ยังคิดที่จะทำ
ให้ขุนศึกผู้นี้แปรพักตร์มาอยู่กับตนอีกด้วย

ภาพที่ 7 ภาพเขียนญี่ปุ่นของม้าเฉียว

ที่มา : <http://www.samkok911.com/2013/03/CoarseMaChao.html>

วิธีการที่ขงเบ้งเลือกใช้ คือการคิดสินบนเอียวสง ซึ่งเป็นขุนนางในเมืองฮันต้ง เพราะขงเบ้งรู้ว่าขุนนางคนนี้เป็นคนโลก นอกจากนั้นขงเบ้งยังแนะนำให้เล่าปี่ส่งจดหมายฉบับหนึ่งไปให้กับเตียวล่อด้วย แต่แม้ว่าในตอนแรกที่เตียวล่อได้รับจดหมายฉบับนี้จากเล่าปี่ จะมีความแคลงใจในเจตนาของเล่าปี่ก็ตาม แต่ด้วยความช่วยเหลือของเอียวสงที่ช่วยกล่าวยกย่องเล่าปี่ว่าเป็นถึงญาติของพระเจ้าเหี้ยนเต้ เตียวล่อจึงหลงเชื่อในข้อความของเล่าปี่ และมีคำสั่งเรียกตัวม้าเฉียวให้กลับมาจากด่านแฮบังก้วน แต่ม้าเฉียวกลับไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่ง และเมื่อม้าเฉียวไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของเตียวล่อเช่นนี้ เอียวสงจึงได้กล่าวให้ร้ายม้าเฉียวกับเตียวล่อว่า ม้าเฉียวนั้นมีใจคิดทรยศ และเอียวสงยังได้แนะนำให้เตียวล่อส่งหนังสือคาดโทษไปให้ม้าเฉียว นอกจากนั้นยังแนะนำให้เตียวล่อสั่งให้นายด่านต่างๆที่ประจำอยู่รอบเมืองฮันต้ง รักษาป้องกันด้านให้ดี เพื่อป้องกันม้าเฉียวนำกำลังทหารเข้าโจมตี เมื่อเตียวล่อส่งหนังสือคาดโทษมาให้กับม้าเฉียว ก็ทำให้ม้าเฉียวเกิดความท้อแท้ในการรบ และตัดสินใจนำทัพกลับเมืองฮันต้งทันที แต่ตัวม้าเฉียวกลับไม่สามารถนำทัพของตนกลับเข้าเมืองได้ เพราะเอียวสงได้ปล่อยข่าวลือไปในเมืองฮันต้งแล้วว่า ม้าเฉียวจะเข้า

ดีเมืองฮันตังและยังคิดที่จะเกณฑ์ทหารไปเข้าทัพของตนอีก ดังนั้นเมื่อม้าเถียวตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเช่นนี้แล้ว ขงเบ้งจึงได้ส่งลิอิ่นให้ไปเป็นผู้เกลี้ยกล่อมม้าเถียว จนสุดท้ายก็ทำให้ฝ่ายเล่าปี่ได้ตัวม้าเถียวมาทำหน้าที่เป็นขุนศึกของฝ่ายตน

วิเคราะห์

เนื่องจากม้าเถียวเป็นทหารที่มีความชำนาญในตำราพิชัยสงครามและความสามารถในการรบอย่างมาก ฉะนั้น หากม้าเถียวสามารถแปรพักตร์มาอยู่กับฝ่ายตน คงจะสามารถบั่นทอนกำลังของข้าศึกฝ่ายเว่ยและยังสามารถเป็นประโยชน์กับกองทัพของฝ่ายตนให้ภายหลังอีกด้วย ขงเบ้งจึงได้คิดสินบนเอียวสงขุนนางของฮันตัง เมื่อเอียวสงกล่าวให้ร้ายจนจนเดียวล่อล่อคิดว่าม้าเถียวมีใจคิดทรยศจริง ม้าเถียวจึงเกิดความท้อแท้ในการรบและไม่สามารถกลับเข้าเมืองฮันตังได้ ขงเบ้งจึงได้ส่งลิอิ่นไปเกลี้ยกล่อมม้าเถียว จนม้าเถียวยอมแปรพักตร์มาอยู่กับขงเบ้งในที่สุด

9. กวนน้ำจิบปลา

เหตุการณ์

9.1 การปราบกบฏกลุ่มยงคี จูโผ และโกเตง กล่าวคือ เมื่อยงคี จูโผและโกเตง คบคิดกันวางแผนก่อกบฏกันอย่างรัดกุมดีแล้ว พวกเขา ก็เริ่มต้นปฏิบัติการตามแผนการที่วางไว้ทันที โดยเมืองแห่งแรกที่จะโจมตี คือเมืองเองเสียง ดังนั้น ขงเบ้งจึงต้องรีบนำกองทัพซึ่งมีกำลังพลถึงห้าแสนนายไปปราบกบฏที่เมืองแห่งนี้ เมื่อขงเบ้งเคลื่อนทัพมาถึงเมืองของเองเสียงแล้ว กองทัพกบฏเองก็เคลื่อนกำลังมาตั้งค่ายอยู่ใกล้กองทัพของขงเบ้ง และกระจายกำลังออกเป็นสามค่าย โดยที่ยงคี จูโผ และโกเตง ก็ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าของแต่ละค่าย แต่ไม่นานนักกองทัพฝ่ายกบฏกับฝ่ายของขงเบ้งก็เปิดฉากสู้รบกัน ฝ่ายขงเบ้งส่งอุยเอี้ยนออกไปต่อสู้กับฝ่ายกบฏ คืองากพิน อุยเอี้ยนเป็นฝ่ายชนะและยังสามารถจับตัวของงากพินเอาไว้เป็นเชลยศึกได้อีกด้วย และเมื่องงากพินถูกควบคุมตัวเข้ามาพบขงเบ้งแล้ว ขงเบ้งก็รีบทำการสอบสวนงากพิน แล้วก็ทราบว่างากพินนั้นเป็นทหารของโกเตงและยังทราบอีกว่ากบฏกลุ่มนี้เกิดจากการรวมตัวของเจ้าเมืองทั้งสามเมือง ฉะนั้น ขงเบ้งจึงรู้ว่าจุดอ่อนของบุคคลทั้งสามนี้ ก็คือความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน

ขงเบ้งจึงกล่าวกับงากพินว่า โกเตงนั้นที่จริงเป็นคนซื่อตรงนัก แต่เพราะยงคีไปยุยง จึงทำให้โกเตงคล้อยตามไป และหากเราปล่อยตัวงากพินกลับไปหาโกเตงแล้ว ก็ไปบอกให้โกเตงมาหาเราแต่โดยดีจึงจะพ้นโทษ เมื่องงากพินถูกปล่อยตัวกลับไปแล้วก็รู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของขงเบ้ง และเมื่อกลับไปถึงค่ายของ

ตนเองก็สรรเสริญความดีและมีน้ำใจของขงเบ้งให้โกเตงฟัง ซึ่งเมื่อโกเตงได้ฟังเช่นนี้ ก็รู้สึกชื่นชมในน้ำใจของขงเบ้งตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อขงเบ้งมีโอกาสได้สนทนากับโกเตง และได้ทราบว่าขงเบ้งปล่อยตัวจากพันธกลับมาเช่นนี้ ขงเบ้งก็ทราบทันทีว่า การกระทำเช่นนี้ของขงเบ้งเป็นอุบายที่จะสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในกลุ่มกบฏ ขงเบ้งจึงได้เตือนโกเตงให้ทราบถึงอุบายของขงเบ้ง ซึ่งแม้ว่าโกเตงจะรับฟังคำเตือนของขงเบ้ง แต่ภายในใจของเขาก็หาได้เชื่อในคำเตือนของขงเบ้งทั้งหมด

หลังจากนั้นขงเบ้งก็ส่งขลุ่ยเยียนออกไปทำสัญญานำค่าของฝ่ายกบฏ และขงเบ้งก็ได้นำทหารของตนออกไปสู้กับขลุ่ยเยียน แต่ขงเบ้งกลับไม่สามารถต้านทานกำลังและฝีมือในการรบของขลุ่ยเยียนได้ จึงต้องถอยกลับค่ายไป แต่แม้ว่าขงเบ้งจะได้รับชัยชนะถึงสองครั้งแล้วก็ตาม แต่ขงเบ้งกลับสั่งให้ทหารฝ่ายของตนตั้งมั่นอยู่ในค่ายถึงสามวัน โดยที่ไม่ได้นำทหารออกไปสู้กับฝ่ายกบฏเลย นั่นเพราะขงเบ้งต้องการสร้างความประมาทให้เกิดขึ้นกับกองทัพกบฏ เมื่อครบสามวันแล้ว ขงเบ้งจึงค่อยสั่งให้เดียวเอ็ก อองเป้งเป็นปีกซ้ายขวาว่า ฟຽນนี้ให้คุมทหารไปตั้งขุมอยู่ในป่าทั้งสองข้างทาง ถ้ายกที โกเตงยกมาก็ให้เร่งรบกระหนาบแล้วจับทหารทั้งสองเหล่ามาให้ได้ แล้วแกล้งพูดทำนองว่า พวกโกเตงถึงจับตัวได้ก็ไม่ได้ให้ฆ่า แต่ถ้าเป็นพวกขงเบ้งหากจับได้ให้ฆ่าเสีย เมื่อเดียวเอ็กและอองเป้งสามารถจับทหารของขงเบ้งและโกเตงได้ตามที่ขงเบ้งต้องการแล้ว ขงเบ้งทั้งสองก็นำตัวบรรดาเชลยศึกกลับมาให้ขงเบ้งที่ค่าย ซึ่งเมื่อขงเบ้งสอบสวนทหารของฝ่ายขงเบ้งต่างก็แกล้งบอกว่าตนเป็นทหารของฝ่ายโกเตง เพื่อรักษาชีวิตของตนไว้ ฝ่ายขงเบ้งเมื่อได้ยินเช่นนั้น ก็แกล้งเชื่อตามที่ทหารฝ่ายขงเบ้งบอก ต่อจากนั้นเมื่อขงเบ้งสอบสวนทหารฝ่ายโกเตงก็พยายามสร้างความรำคาญโดยการบอกว่า ขงเบ้งนั้นกลัวความผิด จึงได้ใช้ให้คนมาบอกเราว่าจะขอตัดศีรษะของโกเตงและจูโงมา ให้หวังจะแก้โทษ แต่เห็นว่าโกเตงเป็นคนซื่อตรง กลัวจะมีอันตราย จึงฝากไปบอกโกเตงด้วยว่าให้ระวังตัวไว้ด้วย จากนั้นเมื่อทหารของโกเตงนำความเช่นนี้ไปบอกกับโกเตง จึงทำให้โกเตงตกใจมากที่สหายซึ่งร่วมกันก่อกบฏด้วยกันมีเจตนาเช่นนี้ ต่อมาโกเตงยังได้ทราบอีกว่าทหารของขงเบ้งที่รอดชีวิตมาได้ นั้นเป็นเพราะบอกกับขงเบ้งว่าเป็นทหารของโกเตง จึงทำให้โกเตงยิ่งสงสัยขงเบ้งมากขึ้นไปอีก

หลังจากนั้นขงเบ้งก็ได้สั่งให้ทหารจับตัวทหารฝ่ายโกเตงมาให้ได้ เมื่อได้ตัวแล้วตอนที่มัดตัวส่งมาให้เรา ก็ให้บอกว่ามันเป็นทหารฝ่ายขงเบ้ง เมื่อจับทหารฝ่ายโกเตงได้แล้วทหารฝ่ายขงเบ้งก็แกล้งพูดว่านี่เป็นทหารฝ่ายขงเบ้ง ทหารโกเตงที่ถูกจับมัดมาต่างก็เถียงว่าพวกตนเป็นทหารฝ่ายโกเตง พร้อมกับจะไปจับตัวทหารฝ่ายขงเบ้งมาให้ด้วย ขงเบ้งจึงได้ฝากจดหมายที่แกล้งเขียนสั่งให้ขงเบ้งตัดศีรษะของโกเตงกับจูโงมาฝ่ายทหารของโกเตง เมื่อรับจดหมายมาจากขงเบ้งแล้วรีบนำไปมอบให้กับโกเตงทันที และเมื่อโกเตงได้อ่านจดหมายฉบับนี้ พร้อมกับได้ทราบเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นแล้ว สายสัมพันธ์ระหว่างโกเตงกับขงเบ้งก็

ขาดสะบั้นลงทันที โโกเตงรีบดำเนินการสังหารยงคิทันที ต่อจากนั้นก็นำศีรษะของยงคิไปมอบให้กับขงเบ้ง ฝ่ายขงเบ้งเองก็รีบดำเนินการขึ้นไปทันที นั่นก็คือ การกำจัดจูโป โดยบอกว่าจูโปมีหนังสือมาถึงเรา ว่าการที่โกเตงจะเข้ามาหาขงเบ้งแต่โดยดีนั้น อาจทำให้ขงเบ้งระแวงสงสัย จึงต้องตัดศีรษะยงคิมาเพื่อให้ ขงเบ้งคลาย ซึ่งเมื่อขงเบ้งยอมตายใจแล้วก็ยอมที่จะสามารถตัดหัวขงเบ้งได้ทุกเวลา พร้อมกับโยนหนังสือ ของจูโปให้โกเตงดูด้วย ดังนั้นแล้วเมื่อโกเตงต้องการจะพิสูจน์ถึงความจริงใจของคนที่มีต่อขงเบ้ง จึงได้ ไปตัดศีรษะของจูโปมาให้กับขงเบ้งอีกครั้งหนึ่ง

วิเคราะห์

ในการศึกครั้งนี้ เพื่อปราบกบฏกลุ่มยงคิ จูโปและโกเตง โดยเมื่อขงเบ้งรู้ว่ากบฏกลุ่มนี้ เกิดจาก การรวมตัวของเจ้าเมืองทั้งสาม ขงเบ้งจึงได้พยายามหาอุบายให้เจ้าเมืองทั้งสามเกิดบาดหมางกันจากภายใน ซึ่งเมื่อขงเบ้งสามารถยุยงจนทำให้จูโปนั้นเกิดความระแวงต่อยงคิและโกเตงได้สำเร็จแล้ว จึงแสร้งบอกให้ จูโปไปตัดศีรษะเพื่อนทั้งสอง และเมื่อจูโปสามารถสังหารเพื่อนทั้งสองได้แล้ว ก็กลายมาเป็นขุนนางของ แคว้นสวู่ กลอุบายการปราบกบฏในครั้งนี้ของขงเบ้งจึงประสบความสำเร็จได้โดยไม่ต้องสูญเสียทหาร หรืออาวุธใดๆไปเป็นจำนวนมากนัก

เหตุการณ์

9.2 การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องปะทะกับเกียงอุยนั้น เพราะขงเบ้งต้องการเกียง อุยมาเป็นขุนศึกของตน ดังนั้นในระหว่างที่ขงเบ้งซึ่งจับแฮหัวหลิมไว้เป็นเชลย ขงเบ้งได้แสร้งกล่าวกับแฮ หัวหลิมเป็นทำนองว่า ตนเองต้องการที่จะสั่งประหาร แฮหัวหลิม แต่เกียงอุยซึ่งตอนนี้ได้แปรพักตร์มาทำ การกับฝ่ายขงเบ้งแล้วได้ขอชีวิตของแฮหัวหลิมไว้ ดังนั้นจึงขอให้แฮหัวหลิมเดินทางไปยังเมืองเอ็กก้วน เพื่อพาตัวเกียงอุยกลับมาหาขงเบ้ง ฝ่ายแฮหัวหลิมซึ่งมองเห็นอิสรภาพชีวิตของตนอยู่ตรงหน้า เมื่อได้ยิน เช่นนั้น จึงเอ่ยปากรับคำขงเบ้งอย่างแข็งขัน ดังนั้น ขงเบ้งจึงได้สั่งทหารเตรียมเครื่องแต่งกายชุดใหม่ รวมทั้งให้ม้ากับแฮหัวหลิมเพื่อใช้เดินทางไปยังเมืองเอ็กก้วน และเนื่องจากแฮหัวหลิมเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับพระเจ้าโจยอย คำพูดต่างๆที่แฮหัวหลิมพูดก็ย่อมมีน้ำหนักแห่งความ น่าเชื่อถือ ฉะนั้น เมื่อแฮหัวหลิมเดินทางออกจากค่ายของขงเบ้ง ทหารของฝ่ายสวู่ซึ่งปลอมตัวเป็น ชาวเมืองเอ็กก้วนก็ยังแสร้งทำเป็นบอกกับแฮหัวหลิมในทำนองว่า เกียงอุยทรยศและเปิดประตูเมืองให้ยุย เอียนเคลื่อนทัพเข้าไปตั้งอยู่ในเมืองเอ็กก้วนแล้ว เมื่อแฮหัวหลิมมั่นใจแล้วว่าเกียงอุยได้ไปเข้าร่วมกับฝ่าย ของขงเบ้งจริงๆ ก็รีบเดินทางไปยังเมืองเทียนชุยและแจ้งต่อม้าจู้ให้ทราบถึงการทรยศของเกียงอุยทันที

เมื่อบุคคลที่มีฐานันดรศักดิ์เช่นเสหัวหลิมกล่าวออกมาเช่นนี้ ม้าจุ่นและขุนนางในเมืองเทียนชุยจำนวนหนึ่ง จึงเชื่อไปตามคำพูดของเสหัวหลิม ดังนั้นเมื่อเกียงอูยตัวจริงหนีกลับมายังเมืองเทียนชุยแล้วจึงไม่สามารถเข้าไปในเมืองได้ เนื่องจากว่าทุกคนในเมืองนี้ ได้เข้าใจว่า เกียงอูยทรยศต่อเว่ยไปแล้ว นอกจากนั้นม้าจุ่น ผู้เป็นเจ้าของเมืองเทียนชุย ก็ยังสั่งให้ทหารบนกำแพงระดมยิงลูกธนูมายังเกียงอูยอีกด้วย เมื่อเกียงอูยไม่สามารถเข้าไปในเมืองได้เทียนชุยได้ จึงตัดสินใจไปหาเลียงเจียน แต่เลียงเจียนคงจะทราบข่าวที่ว่าเกียงอูยได้ทรยศต่อเว่ยไปแล้ว จึงไม่อนุญาตให้เกียงอูยเข้าไปในเมืองเซียงทังเช่นกัน นอกจากนั้นเลียงเจียนยังสั่งให้ทหารระดมยิงธนูเพื่อขับไล่เกียงอูยอีก ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่าเกียงอูยตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเช่นนี้แล้ว จึงยื่นมือเข้าช่วยเหลือ และกล่าวขอร้องเพื่อโน้มน้าวใจเกียงอูยจนเกียงอูยยินยอมเป็นข้ารับใช้ของพระเจ้าเล่าเสี้ยนทันที

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้ เพราะขงเบ้งต้องการเกียงอูยมาเป็นขุนศึกของตน จึงได้แสร้งบอกเสหัวหลิมที่ตนสามารถจับตัวมาเป็นเชลยว่า ตอนนี้เกียงอูยได้ทรยศต่อเว่ยและได้เข้าร่วมกับขงเบ้งแล้ว เสหัวหลิมที่รักชีวิตและถูกขงเบ้งได้ง่ายอยู่แล้วเมื่อได้ยินเช่นนั้น จึงรีบปากและรีบเดินทางไปบอกกับม้าจุ่น เจ้าเมืองเทียนชุยทันที เนื่องจากเสหัวหลิมนั้นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับพระเจ้าโจยอยและเป็นถึงแม่ทัพของฝ่ายเว่ย ดังนั้นแล้วคำพูดต่างๆของเสหัวหลิมจึงทำให้ม้าจุ่นและขุนนางคนอื่นๆในเมืองเทียนชุยต่างหลงเชื่อและคิดว่าเกียงอูยนั้นมีใจทรยศจริง จากนั้นเมื่อเกียงอูยเดินทางกลับมาที่เมืองเทียนชุยจึงไม่สามารถเข้าไปในเมืองได้ รวมทั้งยังถูกทหารบนกำแพงระดมยิงธนูไล่ ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่าเกียงอูยตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายเช่นนี้แล้ว จึงรีบยื่นมือเข้าช่วยเหลือ และกล่าวพยายามกล่าวโน้มน้าวใจเกียงอูย จนในที่สุดก็ได้เกียงอูยมาเป็นขุนศึกของฝ่ายตน

10. จักจั่นลอกคราบ

เหตุการณ์

10.1 การบุกกิสานครั้งที่ 2 ขงเบ้งนั้นถูกกองทัพของโจจินปิดล้อมอยู่ที่กิสาน จึงทำให้เกิดภาวะการณ์ขาดแคลนเสบียงอาหารขึ้น ชุนเสีจึงได้วางแผนเอาดินประสิวบรรจุขึ้นเกวียน จากนั้นก็เอาหญ้าและฟางปิดไว้ แล้วคุมทหารให้ขึ้นเกวียนไปทำทีจะลำเลียงส่งให้แก่โจจิน และคิดว่าในขณะที่ขงเบ้งขาดเสบียงอยู่นั้น เมื่อเห็นเสบียงถูกลำเลียงมากก็ต้องจะให้ทหารมาตีเอาไปเป็นแน่ เมื่อนั้นชุนเสีก็จะสั่งให้ทหารเอาเกาทัณฑ์เพลิงยิงเข้าไปให้เพลิงติดขึ้นเผาเสบียงเสีย ทว่าขงเบ้งกลับรู้ทันอุบายของชุนเสีและ

วางแผนซ่อนอุบายของขุนเล่ห์ทันที โดยสั่งว่าเมื่อม้าดำสามารถล้อมเกวียนเสบียงของขุนเล่ห์ได้แล้ว ก็ให้สังหารของตุนจุดไฟเผาองเสบียงของขุนเล่ห์ และเมื่อภายในเกวียนเหล่านี้ได้บรรจุเชื้อเพลิงและวัตถุระเบิดต่างๆเอาไว้ บรรดาทหารของขุนเล่ห์ซึ่งติดอยู่กลางที่ล้อมนั้นจึงต้องเสียชีวิตและบาดเจ็บจากวัตถุไวไฟเหล่านี้ ต่อมาเมื่อเดียวสองกับงักหลิมนำทหารของเว่ยมาโจมตีที่ค่ายของขงเบ้งนั้น ก็ถูกม้าตบกับเดียวหวังซึ่งซุ่มทหารรออยู่นอกค่ายโจมตี จนต้องถอยทัพออกมาจากค่ายของขงเบ้ง จากนั้นเดียวสองกับงักหลิมยังถูกกองทัพของขุนศึกกองปืนกับง้อซึ่งตั้งรออยู่โจมตีซ้ำเติมอีกด้วย แต่เมื่อเดียวสองกับงักหลิมกลับมาถึงค่ายของตนกลับพบว่ากวนหินและเตียวเปาสามารถยึดค่ายของตนไปได้แล้ว ดังนั้นขุนศึกทั้งสองจึงต้องพาทหารหนีไปยังค่ายของโจจิ้น แต่แม้ว่าฝ่ายสลู่จะได้รับชัยชนะอย่างงดงามในสงครามครั้งนี้ แต่ขงเบ้งก็ตระหนักดีถึงปัญหาการขาดเสบียงของตน ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงได้ตัดสินใจเดินทางกลับเมืองฮันตั้ง

วิเคราะห์

ในการบุกกิสานครั้งที่ 2 นี้ ขงเบ้งรู้ว่าตอนนี้กองทัพของตนกำลังขาดแคลนเสบียงอย่างมาก จึงคิดจะถอยทัพกลับแคว้นสลู่ ทว่ากลับถูกกองทัพของโจจิ้นปิดล้อมอยู่ที่กิสาน ฝ่ายโจจิ้นซึ่งรู้ว่ากองทัพของขงเบ้งกำลังขาดแคลนอาหาร โจจิ้นกับขุนเล่ห์จึงร่วมกันวางแผนให้ขงเบ้งมานุกแย้งชิงเกวียนลำเสบียงของฝ่ายตน โดยที่ความจริงแล้วเกวียนได้บรรจุเชื้อเพลิงและวัตถุระเบิดต่างๆเอาไว้ เพื่อหมายทำลายกองทัพของขงเบ้งให้หมดสิ้น ขงเบ้งที่รู้ทันแผนการนี้ของขุนเล่ห์จึงได้ออกอุบายซ่อนแผนของขุนเล่ห์ จนทำให้ฝ่ายสลู่ได้รับชัยชนะอย่างงดงามในสงครามครั้งนี้ แต่แม้ว่าขงเบ้งจะได้รับชัยชนะ กลับต้องรีบถอนทัพกลับทันที เนื่องจากรู้ถึงปัญหาการขาดเสบียงของตนและหากจีนรบต่อไปก็จะได้รับความสูญเสียเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องถอยทัพกลับเสียก่อน

เหตุการณ์

10.2 การบุกกิสานครั้งที่ 4 ขงเบ้งวางแผนถอยทัพกลับเสฉวน ด้วยเหตุมาจากสุมาอี้ได้พบกับก๊ออัน ซึ่งเป็นพนักงานคุมเสบียงเก่าของขงเบ้ง เนื่องมาจากถูกขงเบ้งลงโทษด้วยการโบยอย่างหนักจึงได้แปรพักตร์มาอยู่กับสุมาอี้ สุมาอี้จึงได้วางแผนให้ก๊ออันเดินทางกลับเสฉวน และแกล้งปล่อยข่าวลือขึ้นในหมู่ชั้นที่พระเจ้าเล่าเสี้ยนว่า ขงเบ้งคิดตั้งตัวเป็นกบฏเพื่อชิงราชบัลลังก์ ทำให้พระเจ้าเล่าเสี้ยนเกิดความวิตกกังวลขึ้น และในที่สุดก็มีหนังสือเรียกให้ขงเบ้งนำกองทัพกลับมายังเสฉวน

ฝ่ายขงเบ้งเมื่อได้รับหนังสือรับสั่งเช่นนี้แล้ว ก็จำเป็นต้องถอยทัพกลับ ถึงแม้จะรู้สึกเสียดายมากที่ต้องทิ้งความได้เปรียบในการทำศึกครั้งนี้ไป ซึ่งขงเบ้งทราบดีว่าหากตนเองรีบถอยทัพกลับโดยที่ไม่ได้

เตรียมการป้องกันการโจมตีตลบล้างแล้ว สุมาอี้ซึ่งเฝ้ารอเวลานี้อยู่ก็คงนำกำลังทหารบุกเข้าโจมตีกองทัพของตนอย่างแน่นอน ดังนั้นขงเบ้งจึงได้คิดอุบายสำหรับการถอยในครั้งนี้ เพื่อลวงสุมาอี้คือ ในขณะที่ถอยนี้จะแบ่งทหารลำเลียงเป็นห้ากองย่อย และเมื่อหยุดพักรอนแรมที่ใด ก็จะให้ก่อเตาไฟหุงต้มเพิ่มขึ้นที่นั่น ทวีจำนวนขึ้นทุกแห่งไป ซึ่งเมื่อสุมาอี้ตามมาเห็นก็จะนึกว่าขงเบ้งได้รับกำลังหนุนจากเมืองเสฉวนเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ดังนั้นเมื่อสุมาอี้ได้รับรายงานจากกองสอดแนมว่า พอรอยกองไฟหุงต้มเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ สุมาอี้จึงหยุดการนำกองทัพออกติดตามกองทัพของฝ่ายสวี่ทันที เพราะกลัวว่าขงเบ้งจะชุมนุมทหารโจมตีกองทัพของตนไว้

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้ขงเบ้งต้องรีบถอนทัพกลับเสฉวน เพราะมีหนังสือเรียกตัวจากพระเจ้าเล่าเสี้ยน แต่ขงเบ้งก็รู้ดีว่าการถอยทัพกลับโดยที่ไม่ได้วางแผนให้ดีเสียก่อน อาจถูกทัพของข้าศึกโจมตีตลบล้างเอาได้ ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงได้คิดอุบายลวงสุมาอี้ คือสำหรับการถอยในครั้งนี้จะแบ่งทหารออกเป็นห้ากองย่อย และเมื่อไปพักแรมอยู่ที่ใดก็ให้ก่อไฟหุงต้มเพิ่มขึ้นที่นั่น ทวีจำนวนขึ้นทุกแห่งไป ซึ่งเมื่อสุมาอี้ตามมาเห็นก็รอยกองไฟหุงต้มเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ จะคิดว่าทัพของขงเบ้งได้รับกำลังหนุนจากเสฉวน และจะหยุดการติดตามกองทัพของขงเบ้งไปเอง ซึ่งจากอุบายลวงสุมาอี้ในครั้งนี้ก็ทำให้กองทัพของขงเบ้งสามารถถอยทัพกลับเสฉวนได้อย่างปลอดภัย และไม่ถูกทัพของสุมาอี้ตามมาตี

เหตุการณ์

10.3 การบุกกิสานครั้งที่ 6 ก่อนที่ขงเบ้งจะสิ้นชีวิต ก็ได้วางแผนลวงสุมาอี้เพื่อทำให้กองทัพเคลื่อนกลับเชิงโต้ได้อย่างปลอดภัย โดยขงเบ้งได้เอารูปหุ่นของตนขึ้นรถศึกประจำกองทัพ และหากสุมาอี้ติดตามการถอยครั้งนี้แล้ว ก็ให้แปรขบวนเข้าปะทะโดยปรกติ แล้วให้ซักรถศึกที่บรรทุกรูปหุ่นนี้ออกมาที่หน้ากองทัพ สุมาอี้จะหวาดกลัวแล้วถอยทัพกลับไปเอง จากนั้นทหารฝ่ายสวี่จึงถูกสั่งให้ขึ้นไปบนเขาภิสาน แล้วจุดดอกไม้เพลิงทิ้งลงมาให้เป็นดาวตก เพื่อลวงว่าขงเบ้งนั้นตายแล้ว จะได้หลอกให้สุมาอี้เข้าโจมตีสุมาอี้ไม่กล้าจึงได้แต่สั่งให้ทหารสอดแนมไปสืบข่าวว่าขงเบ้งตายจริงหรือไม่ให้แน่ใจก่อน เมื่อทราบแน่นอนว่าไม่ตายจึงนำทหารเร่งออกติดตาม เมื่อตามไปถึงก็เห็นกองทัพซักรถศึกเป็นทองไม่รู้ร้อน แต่ทันใดนั้นก็กลับเกิดเสียงประทัดและเสียงโห่ร้องดังขึ้นจนทหารที่เดินเฝ้าอยู่ข้างหน้าแปรกระบวนหันหน้าเข้าหาทัพเว่ยทันที และตรงกลางกระบวนนั้นก็คือ ขงเบ้ง สุมาอี้จึงคิดว่าตนคงต้องกลขงเบ้งเข้าให้ พร้อมกับสุมาอี้กับสั่งถอยทัพและพยายามจะถอยไม่ให้เสียกระบวน แต่ความพยายามนั้นก็กลับไร้ผลเพราะเกียงอุย

ได้ควมมำลงมำจากเนินเขาร่วมกับตะโกนว่า “สุมาอ้ออย่าหนีเลย เข้ากลางเบ้งอย่างดินไม่ออกแล้ว” เพราะคำประกาศนี้ทำให้ทหารเว่ยทุกคนที่ได้ยินต่างพากันทิ้งอาวุธหนีเอาตัวรอด

ภาพที่ 8 เนินทุ่งอ้อจ้งหยวน สมรภูมিরบครั้งสุดท้ายของขงเบ้งในการนำทัพ
ที่มา : <http://leebapa.blog.163.com/blog/static/1109681382014598212273/>

วิเคราะห์

ก่อนที่ขงเบ้งจะเสียชีวิตนั้น ขงเบ้งได้วางกลลวงสุมาอ้อ เพื่อที่จะให้กองทัพของตนสามารถเดินทางกลับเมืองเซงโตได้อย่างปลอดภัย ซึ่งขงเบ้งได้สั่งให้เอาหุ่นรูปของตนเองวางไว้บนรถศึกประจำกองทัพ จากนั้นเมื่อทัพของสุมาอ้อติดตามมา ก็ให้แปรขบวนเข้าปะทะตามปรกติ สุมาอ้อก็จะตกใจเพราะคิดว่าขงเบ้งที่น่าจะเสียชีวิตไปแล้ว ยังมีชีวิตอยู่และคงจะวางแผนลวงให้ทัพสุมาอ้อนั้นเข้าโจมตีเป็นแน่ ด้วยเหตุนี้สุมาอ้อจะต้องสั่งให้ทัพของตนถอยทัพกลับไป เพราะกลัวจะต้องกลของขงเบ้งอย่างแน่นอน

11. ชี้นม่อนดำต้นไผ่

เหตุการณ์

ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน เพราะหลังจากเล่าปี่ตาย บรรดาที่ปรึกษาต่างก็เสนอความคิดแก่พระเจ้าโจผีให้โจมตีเสฉวนทันที ซึ่งพระเจ้าโจผีก็เห็นชอบ แต่สุมาอ้อกลับท้วงว่าลำพังกำลังคนถึงจะยกไป

ให้หมดทั้งเมืองก็ไม่สามารถเอาชนะได้ จึงได้ความคิดของตนเองว่าจะใช้อุบายเกลี้ยกล่อมเจ้าวานหัวเมืองใหญ่ๆ 4 เมือง ให้ยกทัพเข้าไปสู่เสฉวน 4 ทาง ซึ่งแผนการของสุมาอี้ก็คือ

1. ให้ห่อปี เจ้าเมืองเสฉวนตั้งรุกรทางทิศตะวันตก

2. ให้เบ้งเฮก เจ้าเมืองหม่านตั้งรุกรทางทิศใต้

3. ให้เบ้งตัด เจ้าเมืองชงหยงรุกรทางทิศเหนือ

4. ให้ซุนกวน ผู้ครองกังตั้งรุกรทางทิศตะวันออก

5. ให้ทหารจากสุโตร์บุกไปตรงที่หัวใจ คือ เสฉวน ซึ่งหากไปได้พร้อมกันทั้งห้าทางด้วยกำลังคนห้าสิบล้านนี้ ถึงแม้ขงเบ้งจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญามากเพียงไร ก็จะต้องพ่ายแพ้แก่เราอย่างแน่นอน เมื่อขงเบ้งทราบข่าวจากคนสนิทแล้ว จึงได้คิดหาอุบายป้องกันการศึกไว้ดังนี้

ทิศตะวันตก ส่งม้าเหียวออกไปตั้งสกัด เพราะขงเบ้งรู้ว่า ห่อปีนั้นมีจุดอ่อน คือกลัวม้าเหียว

ทิศใต้ ที่เบ้งเฮกเจ้าเมืองหม่านตั้งรุกรมานั้น ได้ส่งอุยเอี้ยนไป เพราะชาวหม่านอ่องนั้นยังห่างความเจริญ ผู้คนยังไม่ค่อยฉลาด ตลอดจนเบ้งเฮกเองด้วย ขงเบ้งได้ให้อูยเอี้ยนออกไปตั้งทัพรับ แล้วให้ทำวงเวียนไว้สองข้างทั้งซ้ายทั้งขวา ให้ทหารคุมกันเดินเป็นพวกๆ เดินจากซ้ายขวา เดินจากขวาไปซ้าย วันละเจ็ดแปดกลับทุกวัน เบ้งเฮกก็จะเสียขวัญนี้กว่ากำลังของตนน้อยกว่า ก็จะถอยทัพกลับไปเอง

ทิศเหนือ เบ้งตัดเจ้าเมืองชงหยงนั้น เดิมทีเป็นทูตอยู่ที่เสฉวน แต่เบ้งตัดทำผิด คือ ไม่ยกไปช่วยกวนอูในเวลาที่ยกทัพขึ้น เมื่อกวนอูตาย เบ้งตัดกลัวผิดจึงหนีไปอยู่กับโจผี แต่ระหว่างที่เบ้งตัดอยู่ในสำนักเล่าปี่นั้นได้รักใคร่กับนายทหารผู้ใหญ่ของเล่าปี่ที่ชื่อ ลิเจียม ขงเบ้งจึงได้ทำหนังสือเป็นของลิเจียมตัดพ้อว่ากล่าวไปยังเบ้งตัด เบ้งตัดเมื่อได้รับหนังสือจากเพื่อน ก็คงอดสุใจยกทัพกลับเสฉวนกลางทาง

ส่วนทางทิศตะวันออก ขงเบ้งตระหนักดีว่า การที่จะต่อสู้กับกังตั๋งนั้นไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ เพราะหากฝ่ายเราทำสงครามกับฝ่ายซุนกวนแล้ว ก็จะทำให้เกิดสงครามติดพันขึ้นใน ซึ่งในท้ายที่สุดเมื่อฝ่ายใดได้รับชัยชนะ พระเจ้าโจผีก็คงจะนำกองทัพของฝ่ายเว่ยโจมตีซ้ำเติม และก็จะทำให้ฝ่ายเว่ยได้รับชัยชนะในที่สุด ซึ่งความจริงในข้อนี้ ขงเบ้งคิดว่าตนเองก็คงจะทราบดีเช่นกัน และคงรอคอยว่าเมื่อไรที่กองทัพทั้งสองทางนั้นเข้ามาโจมตีเมือง ซุนกวนจะค่อยยกทัพตามมา ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงไม่ได้เตรียมกองทัพไว้รับศึกฝ่ายซุนกวนเลย

ขงเบ้งนั้นสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับกองทัพของซุนกวนที่จะไม่เคลื่อนทัพเข้ามาโจมตีเมืองเสฉวนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นกองทัพทั้งสี่กองของพระเจ้าโจผีก็ต้องพ่ายแพ้ต่อแผนการการตั้งรับของขงเบ้งทั้งหมด นอกจากนั้นขงเบ้งยังใช้วิกฤตในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย โดยขงเบ้งได้ส่งเตงจี้ไปเป็นทูตเจริญสัมพันธไมตรีกับซุนกวนอีกด้วย เนื่องจากว่าความสัมพันธ์ระหว่างเสฉวนกับก๊กตั้งที่ได้ตกต่ำลงไปในช่วงปลายรัชสมัยพระเจ้าเล่าปี่ เนื่องจากมาจากความตายของกวนอูและเดียวฮุย

วิเคราะห์

ทางทิศตะวันตก ที่ห่อปีจะยกทัพมานั้น ขงเบ้งได้ใช้ “อุบายชี้ต้นหมอนดำต้นไผ่” คือการส่งม้าเถียวซึ่งมีหน้าที่ลาดตระเวนอยู่แถวนั้น ไปตั้งสกิด เพราะขงเบ้งรู้ว่าห่อปีนั้นกลัวม้าเถียวเหมือนหนูกัวแมว และหากจะไปซุกเอากวนอูกับเดียวฮุยมารวมกัน ก็ไม่กลัวเหมือนม้าเถียว เพราะฉะนั้นเมื่อห่อปียกทัพมาเห็นม้าเถียวแล้ว ก็จะต้องถอยกลับไปอย่างไม่ต้องสงสัย

12. ขึ้นบ้านชักบันได

เหตุการณ์

12.1 กลเผาทุ่งพกบ๋อง ทำลายทัพแฮหัวตุ้น เมื่อกองสอดแนมของเมืองซินเอี๋ยนำข่าวมาแจ้งให้กับเล่าปี่ทราบว่า แฮหัวตุ้นได้ยกทัพหน้าของโจโฉเดินทางตรงมายังเมืองซินเอี๋ยแล้ว ขงเบ้งจึงเร่งตรวจสอบถึงภูมิประเทศของเมืองซินเอี๋ย แล้วก็พบว่าสภาพภูมิประเทศของทุ่งพกบ๋อง อันเป็นบริเวณที่กองทัพของแฮหัวตุ้นต้องเคลื่อนทัพผ่าน เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่จะซุ่มโจมตีได้ เนื่องจากว่าทางขวาของทุ่งมีเทือกเขากีสานตั้งอยู่ ส่วนทางซ้ายก็เป็นป่าอันหลิม นอกจากนั้นทุ่งพกบ๋องเองก็เป็นทุ่งหญ้าแห้งที่เหมาะสมจะเป็นเชื้อเพลิงอีกด้วย ดังนั้นขงเบ้งจึงสั่งให้กวนอูนำทหารจำนวนหนึ่งพันนายไปซุ่มที่เขากีสาน และให้เดียวฮุยนำทหารอีกหนึ่งพันนายไปซุ่มไว้ที่ป่าอันหลิม พร้อมกับสั่งไว้ว่า ถ้ากองทัพของแฮหัวตุ้นผ่านเข้ามาแล้ว ก็อย่าพึ่งนำกองทัพออกโจมตีศัตรู แต่ให้รอจนกระทั่งเห็นเปลวเพลิงสว่างขึ้นมาทางทิศใต้ จึงค่อยสั่งให้ทหารซึ่งซุ่มอยู่นั้นเคลื่อนกำลังเข้าบดขยี้ศัตรู นอกจากขงเบ้งจะสั่งให้กวนอูและเดียวฮุยทำเช่นนั้นแล้ว ขงเบ้งยังมีคำสั่งเรียกตัวจูล่งให้มาทำหน้าที่เป็นกองล่ออีกด้วย โดยขงเบ้งได้กำชับจูล่งเอาไว้ว่า ให้ทำการรบกับแฮหัวตุ้นโดยไม่ต้องหวังในชัยชนะ แต่ให้ทำเป็นแพ้ เพื่อล่อให้แฮหัวตุ้นนำกองทัพติดตามเข้าไปในทุ่งพกบ๋อง เพื่อที่ขงเบ้งจะได้สั่งให้กวนบ่ิงกับเล่าฮองจุดไฟเผาทุ่งพกบ๋องขึ้น

หลังจากที่ขุนพลต่างๆของเล่าปี่ได้นำกำลังทหารไปประจำอยู่ในตำแหน่งต่างๆตามที่ขงเบ้งได้วางแผนเอาไว้แล้ว ในวันรุ่งขึ้นเส้าหัวตั้นก็นำกองทัพผ่านเข้ามาในเส้นทางที่ขงเบ้งคาดการณ์เอาไว้ ดังนั้น จูล่งจึงนำกองทหารจำนวนน้อยของตนไปรบต่อเส้าหัวตั้นให้เคลื่อนกำลังทหารเข้ามาในทุ่งพกบ้อง จึงทำให้กองทัพของเส้าหัวตั้นต้องพ่ายแพ้อย่างยับเยิน ในขณะที่กองทัพของเล่าปี่เสียกำลังทหารไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้ขงเบ้งได้สั่งให้จูล่งเป็นกองล้อมรอบกองทัพของเส้าหัวตั้นเข้ามาในทุ่งพกบ้อง ทางด้านซ้ายของทุ่งก็สั่งให้กวนอูชุมนุมกองกำลังอยู่ที่เขากีสาน ส่วนทางด้านขวาก็ให้เตียวหุยชุมนุมกำลังไว้ที่ป่าอันหลิม เมื่อกองทัพของเส้าหัวตั้นเคลื่อนกำลังทหารตามจูล่งเข้ามาในทุ่งพกบ้องแล้ว ก็ให้กวนเป้งกับเล่าฮองจุดไฟเผาทุ่งพกบ้องขึ้นจากทางด้านหลัง เมื่อไฟถูกจุดขึ้นแล้ว กวนอูกับเตียวหุยค่อยนำทัพออกมาจากที่ชุมนุมตัว ฉะนั้นแล้วกองทัพของเส้าหัวตั้นจึงต้องพ่ายแพ้ให้กับทัพของเล่าปี่ ทั้งๆที่มีกำลังทหารน้อยกว่า เนื่องจากถูกกองทัพของขงเบ้งล้อมเอาไว้หมดทุกทาง

เหตุการณ์

12.2 คราวศึกที่เมืองซินเอี๋ย แม้ว่าขงเบ้งสามารถทำลายกองทัพของเส้าหัวตั้นได้แล้ว แต่โจโฉกลับไม่ล้มเลิกความพยายามที่จะทำลายกองทัพของเล่าปี่ ดังนั้นแล้วโจโฉจึงได้ยกกองทัพมาโจมตีเมืองซินเอี๋ยของเล่าปี่อีกครั้ง เมื่อขงเบ้งรู้ดังนั้นจึงได้วางแผนตอบโต้ไว้คือ สั่งให้จูล่งเสาะเชื้อเพลิงขึ้นไปบนหลังคาบ้านเรือนของชาวซินเอี๋ย ซึ่งในตอนนี้ได้ร้างผู้คนไปแล้ว ต่อจากนั้นก็ให้จูล่งนำทหารสามกองไปชุมนุมอยู่นอกกำแพงเมือง กล่าวคือในทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตก นอกจากนั้นขงเบ้งก็สั่งให้ทหารสามกองนี้ของจูล่งเตรียมลูกธนูซึ่งผูกเชื้อเพลิงติดเอาไว้ด้วย จากนั้นขงเบ้งก็สั่งให้กวนอูนำทหารจำนวนหนึ่งพันนายไปทำทวนกันแม่น้ำไว้ที่คลองแปะโฮ เพื่อที่ว่าจะได้เปิดทวนบ่ให้กระแสน้ำจากคลองแปะโฮไหลบ่ามาท่วมกองทัพของโจโฉ ที่หนีเพลิงไหม้ออกมาจากเมืองซินเอี๋ย ส่วนเตียวหุยนั้น ขงเบ้งสั่งให้ไปตั้งทัพรอไว้ที่บริเวณปลายคลองแปะโฮ เพื่อรอโจมตีกองทัพของโจโฉที่หนีน้ำลงมา นอกจากนี้ยังให้บิฮองกับเล่าฮองก็ประดับธงเขียวกับธงสีแดงไว้ในกองทหารแต่ละกอง และให้กองทหารของตนเคลื่อนกองทัพสลับไปมาเพื่อที่ว่าเมื่อโจหยินเห็นจะได้หยุดรออยู่ที่ทุ่งฉวยโม่กองจะเข้าเมืองฉวยโม่ เพราะอุบายนี้จะสำเร็จได้ต้องถ่วงเวลาจนถึงจนกลางคืนเท่านั้น

เมื่อโจหยินได้นำทัพหน้าของโจโฉมาถึงทุ่งฉนวนแล้ว ก็หยุดอยู่ที่ฉนวนตามที่ตั้งขึงคาคการณ์ไว้ เพราะพบกับทหารของขงเบ้งและกลัวว่าขงเบ้งจะทำกลลอบฆาตกรรมเอาไว้ในที่แห่งนี้ แต่เมื่อถึงเวลาตีสิบสองและตีสิบสองก็สั่งให้ทหารเคลื่อนทัพหนีกองทัพของโจหยินไปจนหมดสิ้น โจหยินจึงสามารถเคลื่อนทัพต่อไปถึงเมืองซินเอี๋ย ซึ่งเมื่อมาถึงที่เมืองซินเอี๋ย โจหยินก็พบว่ากลายเป็นเมืองร้างไปแล้ว นอกจากนั้นประตูเมืองทั้งสี่ด้านยังเปิดเอาไว้ด้วย โจหยินจึงได้เคลื่อนทัพเข้าไปตั้งอยู่ในเมืองซินเอี๋ย และพักกองทัพอยู่ในเมืองแห่งนี้เลย ดังนั้นในช่วงเวลาตีสิบสองคืนนั้น จูล่งก็สั่งให้ทหารทั้งสามหน่วยของตนระดมยิงธนูเพลิงเข้าไปในเมือง ฝ่ายโจหยินเมื่อเห็นว่าเปลวเพลิงลุกติดไปทั่วเมืองเช่นนี้แล้ว ก็ทราบในทันทีว่าตนเองพลาดทำให้กับอุบายของขงเบ้งเสียแล้ว ดังนั้นโจหยินจึงพาทหารที่เหลือตีฝ่าเปลวเพลิงและกองทัพของเล่าปี่ออกมาจากเมืองซินเอี๋ย แต่แม้ว่าโจหยินจะหลบหนีออกมาจากกองเพลิงได้สำเร็จ แต่ก็ต้องถูกโจมเตีเจียมเส้นทางหลบหนี คือกวนอูเปิดท่อบนเพื่อบังน้ำจากคลองแปะโหลกลงมาท่วมต่อจากนั้นเมื่อโจหยินหนีลงมาที่ปลายน้ำ ก็ต้องถูกกองทัพของเดียวหุยตีกลับขึ้นมาอีกครั้ง ดังนั้นกองทัพของโจหยินที่มีกำลังทหารมากถึงสิบหมื่นนาย จึงมีทหารรอดกลับไปหาโจโฉเพียงไม่กี่นายเท่านั้น

วิเคราะห์

เนื่องจากเมืองซินเอี๋ยในตอนนี้ได้กลายเป็นเมืองร้างไปแล้ว ขงเบ้งจึงได้สั่งให้จูล่งสาธิตเพลิงไปบนหลังคาบ้าน และเมื่อกองทัพหน้าของโจโฉเคลื่อนทัพเข้ามา ก็ให้ระดมยิงธนูซึ่งติดเชื้อเพลิงไว้เข้าไปเพื่อให้เปลวเพลิงลุกติดไปทั่วเมือง จากนั้นขงเบ้งก็สั่งให้กวนอูนำทหารจำนวนหนึ่งพันนาย ไปทำท่อบังน้ำไว้ที่คลองแปะโหล เพื่อที่ว่าจะได้เปิดท่อบังน้ำให้กระแสน้ำจากคลองแปะโหลไหลบ่ามาท่วมกองทัพของโจโฉ ที่หนีเพลิงไหม้ออกมาจากเมืองซินเอี๋ย ส่วนเดียวหุยนั้น ขงเบ้งสั่งให้ไปตั้งทัพรอไว้ที่บริเวณปลายคลองแปะโหล เพื่อรอโจมตีกองทัพของโจโฉที่หนีน้ำลงมาถึงปลายน้ำ ถูกตีกลับขึ้นมาอีกครั้ง ดังนั้นแล้วกองทัพของโจโฉ จึงถูกจัดการจนมีทหารรอดชีวิตกลับไปหาโจโฉเพียงไม่กี่นายเท่านั้น เพราะถูกอุบายของขงเบ้งตัดทั้งทางรุกและทางถอยเอาไว้ทุกทาง

เหตุการณ์

12.3 ขงเบ้งยึดเสฉวน คราวศึกล้มเตียวหิมแม่ทัพใหญ่แห่งเสฉวนที่เมืองลกเสี๋ย กล่าวคือเมื่อขงเบ้งได้สำรวจสภาพทางภูมิศาสตร์โดยรอบเมืองลกเสี๋ยแล้ว ก็พบว่าจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการเข้าโจมตีครั้งนี้อยู่ที่ “สะพานกิม้งันเกี้ยวไป” ซึ่งเป็นสะพานที่อยู่ทางทิศตะวันออกของเมือง โดยขงเบ้งได้สั่งให้เล่าปี่รวมทั้งขุนพลต่างๆ ไปชุมนุมอยู่ในจุดสำคัญซึ่งอยู่ห่างจากสะพานออกมา นอกจากนั้นขงเบ้งก็ยัง

มอบหมายหน้าที่อันสำคัญให้กับจูล่งอีกด้วย ซึ่งก็คือทำหน้าที่เป็นหน่วยกองโจรในการรื้อสะพาน ดังนั้นเมื่อขงเบ้งได้เตรียมอุบายที่จะใช้โจมตีเมืองลกเสียไว้พร้อมแล้ว ขงเบ้งก็กับทหารอีกประมาณสามสิบนายก็ทำหน้าที่เป็นกองล่อให้เตียวหิม ซึ่งป็นนายทัพคนสำคัญในเมืองลกเสียนำกำลังทหารติดตามออกมา

ฝ่ายเตียวหิมเมื่อเห็นว่าขงเบ้งนำทหารเพียงสามสิบนายมาร้องค่าทำทนายอยู่ที่หน้าประตูเมืองเตียวหิมก็เกิดความประมาทและนำกำลังทหารออกไปจับขงเบ้งทันที ซึ่งก็เป็นที่แน่นอนว่า เมื่อขงเบ้งเห็นว่าเหตุการณ์ได้ดำเนินไปตามแผนการที่ตนวางเอาไว้แล้ว ขงเบ้งก็สั่งให้ทหารทั้งสามสิบนายนั้นหนีไปทางสะพานกิมจันเกี้ยวไป ฝ่ายจูล่งเมื่อเห็นว่าเตียวหิมพร้อมด้วยทหารของฝ่ายเสฉวนไล่ตามขงเบ้งผ่านสะพานกิมจันเกี้ยวไปไปแล้ว เขาก็สั่งให้ทหารของตนรื้อสะพานออกทันที

ดังนั้นเมื่อเตียวหิมถูกเล่าปีและขุนพลต่างๆของเล่าปีออกมาจากที่ชุมนุมโจมตีแล้ว เตียวหิมก็สั่งให้ทหารถอยกลับเข้าไปในเมืองลกเสียเสีย แต่เมื่อสะพานกิมจันเกี้ยวป้ถูกจูล่งรื้อออกไปแล้ว เตียวหิมกับบรรดาทหารต่างๆจึงไม่สามารถหนีกลับเข้าไปในเมืองได้ และในที่สุดเตียวหุยก็สามารถจับตัวเตียวหิมได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นแล้วอุบายทำลายสะพานของขงเบ้งในครั้งนี้ ก็ทำให้กองทัพของเล่าปีสามารถเคลื่อนทัพเข้ายึดครองเมืองลกเสียได้อย่างง่ายดาย

วิเคราะห์

ในครั้งนี้ขงเบ้งกับทหารสามสิบนายได้ทำหน้าที่เป็นกองล่อให้เตียวหิมออกมาจากเมืองลกเสีย จากนั้นสั่งให้ทหารทั้งสามสิบนายนั้นหนีไปทางสะพานกิมจันเกี้ยวไป ฝ่ายจูล่งเมื่อเห็นว่าเตียวหิมพร้อมด้วยทหารของฝ่ายเสฉวนไล่ตามขงเบ้งผ่านสะพานกิมจันเกี้ยวไปไปแล้ว เขาก็สั่งให้ทหารของตนรื้อสะพานออกทันที ดังนั้นเมื่อเตียวหิมถูกเล่าปีและขุนพลต่างๆของเล่าปีออกมาจากที่ชุมนุมโจมตีแล้ว เตียวหิมก็สั่งให้ทหารถอยกลับเข้าไปในเมืองลกเสียเสีย แต่เมื่อสะพานกิมจันเกี้ยวป้ถูกจูล่งรื้อออกไปแล้ว เตียวหิมกับบรรดาทหารต่างๆจึงไม่สามารถหนีกลับเข้าไปในเมืองได้ และในที่สุดเตียวหุยก็สามารถจับตัวเตียวหิมได้อย่างง่ายดาย

เหตุการณ์

12.4 การบุกกิสานครั้งที่ 6 คราวศึกที่เขาเฮาโลกักนั้น ขงเบ้งได้สั่งให้ม้าดำไปสร้างค่ายเก็บเสบียงแห่งใหม่ที่เขาเฮาโลกัก โดยที่ภายในค่ายแห่งนี้มีเชื้อเพลิงและสารไวไฟซ่อนเอาไว้เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นเพื่อให้แผนการในครั้งนี้สมจริงมากขึ้น ขงเบ้งก็ได้สั่งให้โกเสียนำขบวนโคยนต์ขันเสบียงมาที่

ค่ายแห่งนี้ด้วย ดังนั้นเมื่อทหารของสุมาอี้สามารถชิงเอาเสบียงอาหารจากโคยนต์ของโกเสียงได้หลายครั้งแล้ว สุมาอี้จึงเกิดความประมาทและตัดสินใจสั่งเคลื่อนพลออกโจมตีกองทัพของขงเบ้งทันที โดยสุมาอี้ได้แบ่งกำลังทหารออกเป็นสองกองทัพ ซึ่งสุมาอี้ได้ส่งให้กองทัพที่หนึ่งไปโจมตีค่ายใหญ่ของขงเบ้งที่เขาเกิสาน ส่วนตัวสุมาอี้รวมทั้งบุตรชายทั้งสอง ซึ่งก็คือสุมาซุและสุมาเจียว ก็นำกองทัพอีกหน่วยหนึ่งไปโจมตีค่ายเสบียงที่เขาโลก๊ก

ฝ่ายขงเบ้งเมื่อเห็นว่าสุมาอীনำกำลังทหารออกมาโจมตีตนเองเช่นนี้แล้ว เขาก็แบ่งทหารของตนออกเป็นสามกอง โดยกองแรกมีหน้าที่ป้องกันค่ายใหญ่ที่เขาเกิสาน ส่วนกองทัพที่สองนั้นขงเบ้งให้ลอบไปโจมตีค่ายของสุมาอี้ และกองทัพที่สามซึ่งเป็นของขงเบ้งนั้น ก็ซุ่มรอกองทัพของสุมาอี้อยู่ที่ชอกเขาเฮาโลก๊ก และด้วยแผนการอันรัดกุมเช่นนี้ของขงเบ้ง ก็ทำให้สุมาอี้และบุตรชายทั้งสองของเขาตกลงไปในหลุมพรางของขงเบ้งอย่างง่ายดาย โดยเมื่อขงเบ้งเห็นว่าสุมาอี้และขบวนทหารเคลื่อนทัพเข้ามาในค่ายซึ่งเขาซุ่มรออยู่แล้ว ขงเบ้งก็สั่งให้ทหารโยนคบเพลิงลงไป ในค่ายแห่งนี้ทันที ดังนั้นแล้วเมื่อภายในค่ายแห่งนี้เต็มไปด้วยเชื้อเพลิงและวาร์ไวไฟชนิดต่างๆ เปลวเพลิงอันร้อนแรงจึงลุกโชนขึ้นคลอกสุมาอี้และทหารของเขาทั้งหมด ทว่าโชคชะตาของสุมาอื่ยังคงยังไม่ถึงที่สุด เนื่องจากว่ามีฝนตกลงมาอย่างหนักจนกระทั่งน้ำท่วมสูงถึงหนึ่งศอกและทำให้เปลวเพลิงทั้งหลายมอดดับไป

ภาพที่ 9 ขงเบ้งเผาทัพของสุมาอี้ในหุบเขาเฮาโลก๊ก จากจากซีรีส์จีน เรื่อง “สามก๊ก”

ที่มา : <http://www.thaisamkok.com>

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้ขงเบ้งได้วางแผนล่อสุมาอี้ให้เดินทัพเข้ามาชิงเสียบึงที่เขาเฮาโล่ก๊ โดยที่เขาเฮาโล่ก๊แห่งนี้เป็นที่ราบกว้าง ล้อมรอบด้วยภูเขาสูงชัน และตรงช่องทางที่จะเข้าออกนั้นก็เดินได้เพียงม้าเรียงหนึ่ง และที่สำคัญค่ายเก็บเสียบึงแห่งนี้ขงเบ้งก็ยังได้เตรียมเชื้อเพลิงและสารไวไฟเอาไว้มากมาย ฉะนั้นเมื่อทัพของสุมาอี้ได้เดินทัพเข้ามาที่เขาเฮาโล่ก๊เพื่อชิงเสียบึงของขงเบ้งแล้ว ขงเบ้งก็สั่งให้ทหารของตนโยนคบเพลิงลงไปในค่ายแห่งนี้ทันที ด้วยเหตุนี้ภายในเขาแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยเปลวเพลิงที่ลุกโชนคลอกสุมาอี้และทหารของเขาทั้งหมด

13. กลเปิดเมือง

เหตุการณ์

การบุกกิสานครั้งที่ 1 ขงเบ้งได้ทำกลลวงทัพสุมาอี้ที่เมืองเสเสียบ โดยในศึกครั้งนี้ขงเบ้งได้ชะงักการรุกรอกอยู่ที่เขากิสาน และคาดหมายความคิดของสุมาอี้ว่า คงจะล่องเข้าไปตั้งสภคคอยู่ที่ตำบลเกเตงปิดตันทาง นั้นเพราะเกเตงเป็นหอคอยเมืองฮันตั้ง ที่มีรัศมีครอบครองเส้นทางลำเลียงกองทัพสญ ขงเบ้งจึงยอมให้ทหาร 25,000 นายแถมม้าเจ็ดพร้อมทั้งองเป้ง ทว่าม้าเจ็ดกลับพ่ายแพ้และได้เสียบเกเตงแก่สุมาอี้ ส่วนองเป้งภายหลังได้ส่งแผนการตั้งค่ายให้แก่ขงเบ้ง พอเห็นแผนการตั้งค่าย ขงเบ้งจึงได้สั่งการให้ลอยทันที โดยหลังจากที่ขงเบ้งได้จัดวางยุทธวิธีในการถอยกองทัพส่วนหนึ่งไปยังฮันตั้งแล้ว ขงเบ้งก็ได้นำทหารอีกห้าพันนายเข้าไปตั้งทัพในเมืองเสเสียบที่สุมาอี้กำลังจะยกทัพมาถึง

เมื่อขงเบ้งตั้งทัพอันน้อยนิกอยู่ในเมืองเสเสียบแล้ว สุมาอี้ก็เคลื่อนกองทัพที่มีกำลังพลมหาศาลมาถึงเมืองเสเสียบทันที ดังนั้นขงเบ้งจึงต้องทำอุบายหลอกสุมาอี้ เพื่อเพิ่มเวลาให้กองทัพของสญสามารถถอยทัพกลับฮันตั้งได้ทัน

เมื่อทหารมาบอกขงเบ้งว่า สุมาอี้ยกทหารมาแล้ว ขงเบ้งจึงขึ้นไปดูบนเชิงเทิน ก็เห็นทหารของสุมาอี้ยกกำลังมาเป็นจำนวนมากประหนึ่งว่าจะเหยียบเมืองเสเสียบให้ราบ จึงให้ทหารร้อยองตรงที่ปักไว้บนกำแพงนั้นเสียบ แล้วให้เปิดประตูเมืองไว้ทั้งสี่ด้าน สั่งให้ทหารและชาวบ้านกวาดทางประตูเมืองไว้ทั้งสี่ด้านอยู่ประตูละยี่สิบคน แล้วก็สั่งให้ทหารไปหลบซุ่ม ห้ามไม่ให้พูดจาถัน หากมีใครพูดจาจะนำตัวไปตัดศีรษะเสียบ ตั้งแล้วขงเบ้งก็แต่งตัวอำโงงพาเด็กน้อยสองคนขึ้นไปบนหอรบ ให้เด็กคนหนึ่งถือกระบี่ คนหนึ่ง

ถือแฉ่ ยืนอยู่ทั้งสองข้าง แล้วตั้งกระถางธูปบูชาไว้ข้างหน้า จากนั้นจึงขึ้นไปเล่นกระจับปี่อยู่บนกำแพงเมืองเพื่อแสดงถึงความสบายใจ แม้ว่าภายในใจของขงเบ้งจะกำลังตื่นระทึกด้วยความหวาดกลัวอยู่ก็ตาม

ภาพที่ 10 ขงเบ้งนั่งเล่นกระจับปี่อยู่บนเชิงเทิน

ที่มา : <http://www.scoop.it/t/bhubate-writes/p/1358851261/2012/03/05/->

ด้วยเหตุนี้เอง แทนที่สุมาอี้จะนำกองทัพเข้าโจมตีเมืองเสฉี สุมาอี้กลับระแวงไปว่า ขงเบ้งคงจะชุมนุมทหารไว้ภายในเมืองเป็นจำนวนมาก และการที่ขงเบ้งกระทำเช่นนี้ก็เพื่อล่อให้ตนเองเข้าไปในเมืองนั่นเอง ดังนั้นแล้วเมื่อสุมาอี้มีความคิดเช่นนี้ เขาก็สั่งให้ทหารลอยทัพออกจากเมืองเสฉี และเดินทัพผ่านไปยังเขาบูกองสันทันที

วิเคราะห์

ในศึกคราวนี้ ถือเป็นศึกที่ขงเบ้งเสียเปรียบมากในเรื่องของกำลังพล ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงได้วางกลยุทธ์ของสุมาอี้ที่มีจำนวนมหาศาล โดยการนำกำลังทหารที่เหลืออยู่จำนวนเล็กน้อยของตนเข้าไปในเมืองเสฉี จากนั้นก็สั่งให้ทหารรื้อถอนธงที่ปักไว้บนกำแพงนั้นเสีย แล้วให้เปิดประตูเมืองไว้ทั้งสี่ด้านสั่งให้ทหารและชาวบ้านกวาดทางประตูเมืองไว้ทั้งสี่ด้านอยู่ประตูละยี่สิบคน แล้วก็สั่งให้ทหารไปหลบซุ่มห้ามไม่ให้พูดจากัน เมื่อทัพของสุมาอี้เดินทางมาถึง ขงเบ้งก็ขึ้นไปเดินเชิงเทินและเล่นกระจับปี่ด้วยความสบายใจ สุมาอี้จึงคิดไปว่าขงเบ้งคงจะชุมนุมทหารจำนวนมากไว้ในเมืองมากเป็นแน่ การเปิดประตูเมืองทั้งสี่

ไว้และขึ้นไปเล่นกระบี่บนเชิงเทียนด้วยความสบายใจ ก็ทำขึ้นเพื่อล่อเราให้เข้าไปในเมือง ดังนั้นแล้ว
สุมาอี้จึงตั้งถ้อยทัพของตนกลับทันที เพราะเกรงว่าหากตนเข้าไปในเมืองคงจะต้องกลของขงเบ้งเข้า

14. กลไ้ศึก

เหตุการณ์

14.1 ขงเบ้งวางแผนยุทธศาสตร์ระหว่างม้าเฉียว ขงเบ้งจึงได้เลือกติดสินบนเอียวสง ขุนนางในเมืองฮันต๋ง เพราะขงเบ้งรู้ว่าขุนนางคนนี้เป็นคนโลภ นอกจากนั้นขงเบ้งยังแนะนำให้เล่าปี่ส่งจดหมายฉบับหนึ่งไปให้กับเตียวล่อด้วย ซึ่งเนื้อความในจดหมายเขียนว่า “ตัวเล่าปี่นั้นยกกองทัพมาครั้งนี้จะตีเอาแต่เมืองเสฉวน เพื่อหวังจะช่วยแก้แค้นเล่าเจี้ยงให้ที่ฆ่ามารดาเตียวล่อ และหากตัวเล่าปี่ได้เมือง เสฉวนแล้วจะตั้งใจบำรุงเตียวล่อให้ขึ้นเป็นเจ้าเมืองฮันต๋งให้จงได้” แต่แม้ว่าในตอนแรกที่เตียวล่อได้รับจดหมายฉบับนี้จากเล่าปี่ จะมีความแคลงใจในเจตนาของเล่าปี่ก็ตาม แต่ด้วยความช่วยเหลือของเอียวสงที่ช่วยกล่าววาทย์ของเล่าปี่ว่าเป็นถึงญาติของพระเจ้าเหี้ยนเต้ เตียวล่อจึงหลงเชื่อในข้อความของเล่าปี่ และมีคำสั่งเรียกตัวม้าเฉียวให้กลับมาจากด่านแฮบ้งก้วน แต่ม้าเฉียวกลับไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่ง เนื่องจาก ม้าเฉียวต้องการที่จะเอาชนะเตียวหุยกับกองทัพของเล่าปี่ให้ได้เสียก่อน และเมื่อม้าเฉียวไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของเตียวล่อเช่นนี้ เอียวสงซึ่งรับสินบนของเล่าปี่มาแล้ว จึงได้กล่าวให้ร้ายม้าเฉียวกับเตียวล่อว่า ม้าเฉียวนั้นมีใจคิดทรยศ ขอให้เตียวล่อระวังตัวไว้ให้ดี นอกจากนี้เอียวสงยังให้คนรับใช้ของตนไปปล่อยข่าวลือในเมืองฮันต๋งว่า ม้าเฉียวคิดจะทรยศ ด้วยการไปตีเมืองเสฉวนมาเป็นของตนเอง ดังนั้นเมื่อข่าวลือเช่นนี้ทราบมาถึงเตียวล่อ เตียวล่อจึงได้เรียกตัวเอียวสงเข้ามาปรึกษาถึงวิธีการที่จะแก้ปัญหานี้ ซึ่งเอียวสงก็ได้แนะนำให้เตียวล่อส่งหนังสือคาดโทษไปให้ม้าเฉียว นอกจากนั้นยังแนะนำให้เตียวล่อสั่งให้นายด่านต่างๆที่ประจำอยู่รอบเมืองฮันต๋ง รักษาป้องกันด่านไว้ให้ดี เพื่อป้องกันม้าเฉียวนำกำลังทหารเข้าโจมตี เมื่อเตียวล่อส่งหนังสือคาดโทษมาให้กับม้าเฉียว ก็ทำให้ม้าเฉียวเกิดความท้อแท้ในการรบ และตัดสินใจนำทัพกลับเมืองฮันต๋งทันที

ภาพที่ 11 ด้านแฮ้งก้วน

ที่มา : <http://www.thaisamkok.com/>

วิเคราะห์

เนื่องจากขงเบ้งต้องการตัวม้าเถียวมาเป็นทหารของฝ่ายตน จึงได้ติดสินบนเอียวสงขุนนางในเมืองฮันต้ง เพราะขงเบ้งรู้ว่าเอียวสงนั้นเป็นคนโลภ เอียวสงซึ่งตอนนี้ถูกขงเบ้งซื้อตัวไว้แล้ว จึงได้กล่าวให้ยกย่องสรรเสริญเล่าปี่ให้เตียวล้อเจ้าเมืองฮันต้งฟัง ส่วนม้าเถียวก็กลับกล่าวให้ร้ายว่าม้าเถียวนั้นมีใจคิดทรยศ จนทำให้เตียวล้อมีหนังสือเรียกตัวม้าเถียวกลับเมือง รวมทั้งยังให้คนรับใช้ของตนไปปล่อยข่าวลือให้เมืองว่าม้าเถียวนั้นต้องการไปตีเมืองเสฉวนมาเป็นของตัวเอง ฉะนั้นเมืองม้าเถียวได้รับหนังสือเรียกตัวกลับเมืองและมีข่าวลือว่าตนมีใจทรยศต่อฮันต้ง ก็เกิดความท้อแท้ในการรบและยอมไปเข้าร่วมกับฝ่ายของขงเบ้งทันที

เหตุการณ์

14.2 ขงเบ้งปล่อยข่าวลือจนทำให้โจยอยปลดสุมาอี้จากการเป็นแม่ทัพ เมื่อคราวที่สุมาอี้ยกทัพมาตั้งรับที่เสเหลียง อันเป็นเมืองหน้าด่านของแคว้นเว่ย ก็ทำให้ขงเบ้งริบคิดที่จะกำจัดบุคคลผู้นี้ออกไปทันที เพราะสุมาอี้คนนี้เป็นขุนนางหน้าใหม่ของกษัตริย์เซโจ ทว่าด้วยสติปัญญาและความสามารถของคณูนี้ นั้น ก็ได้ทำให้ฐานะตำแหน่งของเขาพุ่งเกินหน้าเกินตาพวกขุนนางเก่าๆ ไปอย่างรวดเร็ว จนเป็นถือเป็นหนึ่งในสามขุนนางผู้ใหญ่ของแคว้นเว่ย นอกจากนี้เมื่อคราวที่พระเจ้าโจผีใกล้จะตายก็ได้เรียกเข้ามาสั่งเสวยราชการแผ่นดินและฝากฝังโจยอย โดยมีความคิดว่าโจยอยซึ่งเป็นหลานชายของโจโฉ ที่เพิ่งขึ้นครองราชย์

เป็นกษัตริย์แคว้นเวียงค้ำใหม่กับความเติบโตของสุมาอี้ซึ่งพุ่งปราดๆขึ้นมาสู่ตำแหน่งเสนาบดีผู้ใหญ่ โดยเร็ว ย่อมเป็นชนวนให้พวกขุนนางที่อยู่ในราชวงศ์โจ มีจิตริษยาสุมาอี้บ้างไม่มากนักน้อย ขงเบ้งจึงให้คนเอาใบประกาศแยกกันออกไปเที่ยวติดตามเมืองสำคัญๆหลายแห่งของแคว้นเวียง คความว่า “ สุมาอี้ขอชักชวนให้ราษฎรทั้งหลายรำลึกถึงพระคุณของพระเจ้าโจโฉปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์โจ ด้วยเมื่อโจโฉใกล้จะถึงกาลมรณะนั้น เคยปรารภไว้เป็นที่เปิดเผยว่า จะยกราชสมบัติให้แก่โจสิด หากมีผู้ยุยงขัดขวางด้วยอุบาย ราชสมบัติจึงได้เปลี่ยนมือมาได้แก่โจสิดผู้เป็นบิดาของโจยอย ซึ่งไม่ใช่ความปรารถนาที่แท้จริงของโจยอย แต่บัดนี้โจสิดตายแล้ว กลับยังยกสมบัติให้กลับโจยอย ซึ่งเป็นเสมอลูกเล็กเด็กแดงน้อยอีก เห็นทีว่าจะไม่สามารถรักษาราชสมบัติไปได้ตลอด แผ่นดินรังแต่จะเกิดจลาจล ผู้คนจะเดือดร้อนเสียเปล่า ดังนั้นสุมาอี้จึงต้องส่งสุมาลีไปกำจัดโจยอยเอาสมบัติมาให้แก่โจสิด ซึ่งเป็นทายาทอันชอบธรรมตามคำริเดิมของโจโฉ ในประกาศตอนท้ายยังได้กำชับเป็นถ้อยคำของสุมาอี้ว่า ‘ ผู้ใดเห็นหนังสือนี้แล้วไม่ทำตามเราเมื่อสำเร็จราชการแล้ว จะตัดศีรษะเสียให้สิ้นทั้งโคตร’ ”

ประกาศที่ได้ปรากฏขึ้นตามประตูเมืองสำคัญๆอย่างพร้อมเพรียงเช่นนี้ ได้ทำให้โจยอยรู้สึกวิตกกังวลอย่างเป็นอย่างมาก เพราะการตั้งสุมาอี้ให้เป็นแม่ทัพใหญ่ ถือพลทหารมากมายไปตั้งรับข้าศึกอยู่ที่เมืองเสเหลียง และ เป็นจำนวนที่มากพอจะสามารถจะต่อรับกับแคว้นสฉู่ แต่นั่นย่อมหมายถึงว่าถ้า สุมาอี้จะนำหน่วยกำลังอันนั้นหันบุกเข้าแคว้นเวียงเอง ก็ย่อมเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายดายดายเช่นกัน ในราชสำนักของโจยอยเองต่างก็พากันเกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้น เพราะฉะนั้นในที่ประชุมขุนนางชั้นผู้ใหญ่ แม้จะมีเสียงท้วงขึ้นว่า เรื่องนี้อาจเป็นอุบายของแคว้นศัตรู แต่เสียงเดียวสองเสียงก็ไม่สามารถต้านทานอีกหลายๆเสียงที่มีใจริษยาสุมาอี้ก่อนไม่ได้ ซึ่งผลจากการประชุม คือโจยอยยกพลทหารไปที่เสเหลียง แล้วถอดสุมาอี้แม่ทัพผู้สามารถของพระองค์ลงเป็นไพร่ แล้วให้ไปทำมาหากินที่บ้านเก่าด้วยตัวพระองค์เอง แล้วแต่งตั้งให้โจหิวเชื้อพระวงศ์ ไปเป็นแม่ทัพรักษาเสเหลียง เมืองหน้าด่านแทนสุมาอี้

วิเคราะห์

ในคราวศึกที่ขงเบ้งยกทัพมาที่เมืองเสเหลียงและมีสุมาอี้เป็นแม่ทัพอยู่นั้น ตัวขงเบ้งถึงแม้จะยังไม่เคยปะมือกับสุมาอี้จริงๆจริงจังมาก่อน แต่ก็พอจะรู้ถึงสติปัญญาและความสามารถของสุมาอี้ดี เนื่องจากคนผู้นี้ใช้เวลาเพียงแค่วันเดียวก็สามารถทำให้ฐานะตำแหน่งของตนพุ่งเกินหน้าเกินตาพวกขุนนางเก่าๆไปอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่หนึ่งในสามขุนนางผู้ใหญ่ของแคว้นเวียง ฉะนั้นขงเบ้งจึงได้คิดอุบายรีบกำจัดคนผู้นี้ออกไป โดยได้สั่งให้คนเอาใบประกาศไปติดทั่วเมืองสำคัญๆว่า สุมาอี้ตอนนี้กำลังส่งสุมาลีไปและจะพยายามหาทางกำจัดโจยอยเพื่อคืนบัลลังก์ที่แท้จริงให้แก่โจสิด พระเจ้าโจยอยและบรรดาขุนนางเมื่อ

รู้ข่าวเช่นนั้น ต่างก็หลงเชื่อในข่าวลือนั้น จนพระเจ้าโจยอยถึงกลับมีคำสั่งถอดสุมาอี้ของการเป็นแม่ทัพ เมืองเสเหลียง และกลายเป็นประชาชนธรรมดา แล้วแต่งตั้งโจหิวไปเป็นแม่ทัพที่เมืองเสเหลียงแทน

เหตุการณ์

14.3 การบุกกิสานครั้งที่ 6 ของเบ้งออกอุบายให้แต้บุนไปเป็นไส้ศึก ซึ่งเริ่มแรกนั้นสุมาอี้ได้วางแผนโจมตีขงเบ้งก่อน โดยการส่งสายลับแต้บุนให้แสร้งทำเป็นแปรพักตร์มาอยู่ฝ่ายเดียวกับขงเบ้ง ซึ่งเหตุผลที่แต้บุนแปรพักตร์มาก็คือ ตนเองนั้นรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่สุมาอี้กับ จินล่งมักจะพุดจาคุหมั่นตน แม้ว่าเหตุผลของแต้บุนจะมีความน่าเชื่อถือ แต่ขงเบ้งก็คงยังไม่เชื่อในถ้อยคำเพียงเท่านี้ของแต้บุน ดังนั้นแต้บุนจึงต้องทำการลวงขงเบ้งอีกครั้ง กล่าวคือเมื่อขุนพลจินล่งนำกำลังทหารมาทำรบแต้บุนอยู่ที่หน้าค่ายของขงเบ้ง แต้บุนจึงอาสาขงเบ้งนำกำลังทหารออกไปรบกับจินล่งทันที

เมื่อการต่อสู้กันระหว่างแต้บุนและจินล่งเกิดขึ้นมาจากการตกลงไว้ก่อนแล้ว ดังนั้นเมื่อจินล่งต่อสู้กับแต้บุนได้เพียงหนึ่งเพลง จินล่งก็ทำเป็นชักม้าหนีและแผลงตัวปนไปในหมู่ทหารของตน จากนั้นแต้บุนก็ได้นำศิระของจินล่งไปมอบให้กับขงเบ้ง โดยกล่าวอ้างว่าเป็นศิระของจินล่ง แต่ไม่ว่าศิระนี้จะไปของใครก็ตาม การที่แต้บุนทำการรบโดยหวังพิชิตใจขงเบ้งเช่นนี้ ก็ไม่สามารถทำให้ขงเบ้งเชื่อใจในอุบายของแต้บุนได้ โดยขงเบ้งได้ให้เหตุผลไว้ว่า ในเมื่อจินล่งเป็นทหารเอก ก็คงไม่มีทางแพ้ต่อแต้บุนอย่างง่ายดายเช่นนี้ นอกจากนี้ขงเบ้งเองก็รู้ว่าจินล่งมีหน้าตาเป็นเช่นใด เมื่อขงเบ้งรู้ทันในแผนการของแต้บุนเช่นนี้แล้ว แต้บุนก็จำเป็นต้องสารภาพผิดออกมา และเมื่อเหตุการณ์ได้เป็นไปเช่นนี้แล้ว ขงเบ้งจึงได้พบโอกาสที่จะซ่อนอุบายของสุมาอี้กลับไปทันที โดยขงเบ้งได้บังคับให้แต้บุนเขียนจดหมายนัดวันและเวลาให้สุมาอীনำกำลังทหารกลับมาโจมตีค่ายขงเบ้ง ต่อจากนั้นขงเบ้งก็สั่งให้คนที่เขาไว้วางใจนำจดหมายนี้ไปส่งให้สุมาอี้

เมื่อจดหมายถูกส่งไปให้สุมาอี้แล้ว ทางฝ่ายสุมาอี้ก็เข้าใจว่าแผนการของตนสำเร็จผลแล้ว เขาก็สั่งให้จินล่งทำหน้าที่เป็นกองหน้าลอบไปโจมตีค่ายของขงเบ้งในเวลาเที่ยงคืน ส่วนตนเองนั้นก็ยกทัพตามไปเป็นกองหลัง โดยที่ภายในใจของสุมาอีนั้นเต็มไปด้วยความยินดีกับชัยชนะที่รออยู่เพียงแค่อึดใจ แต่เมื่อจินล่งบุกเข้าไปในค่ายขงเบ้งแล้ว กลับไม่พบทหารของฝ่ายสวณอนหลับอยู่ในค่าย แต่กลับช่มกรรอกองทัพของสุมาอี้ที่นอกค่ายแทน ดังนั้นแล้วเมื่อทัพหน้าของสุมาอี้หลงกลของขงเบ้งและเคลื่อนทัพเข้ามาอยู่ภายในบริเวณค่ายของขงเบ้งแล้ว กองทัพทหารของสวณที่ช่มรอรออยู่นอกค่ายก็โห่ร้องและบุกเข้าโจมตีกองทัพของจินล่งทันที ส่วนกองหลังที่สุมาอีนำทัพมานั้น แม้ว่าจะยังไม่ได้เคลื่อนทัพเข้าโจมตีค่ายของขงเบ้ง แต่เพียงอยู่กับอยู่เย็นก็ได้้นำกำลังทหารที่ช่มรอรออยู่นอกโจมตีตลบหลังกองทัพของสุมาอี้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เองแม้ว่าสุมาอี่จะสามารถตีฝ่าวงล้อมของกองทัพศัตรูออกไปได้ แต่เขาก็ต้องสูญเสียเงินลง รวมทั้งกำลังพลไปอีกเป็นจำนวนมาก

วิเคราะห์

สำหรับแผนการของขงเบ้งในครั้งนี้ ความจริงแล้วสุมาอี่ได้ส่งแต่บุนหันให้เข้าเป็นไส้ศึกของฝ่ายขงเบ้งก่อน ทว่าขงเบ้งกลับรู้ทันในแผนการ ด้วยความกลัวตายแต่บุนหันจึงได้สารภาพความจริงทั้งหมดออกมา ทำให้ขงเบ้งสามารถหาช่องทางในการซ่อนแผนของสุมาอี่กลับไป โดยขงเบ้งได้บังคับให้แต่บุนเขียนจดหมายนัดวันและเวลาให้สุมาอี่ไปลอบโจมตีค่ายของขงเบ้ง และเมื่อสุมาอี่ได้รับจดหมายแล้ว เขาก็เข้าใจว่าแผนการของตนสำเร็จผลแล้ว จึงได้นำกำลังทหารออกโจมตีค่ายของขงเบ้งตามวันและเวลาที่แต่บุนนัดไว้ทันที ด้วยเหตุนี้เมื่อกำลังทหารของสุมาอี่บุกมาถึงค่ายของฝ่ายตน จึงไม่พบกำลังทหารที่นอนหลับอยู่ตามที่แต่บุนกล่าวไว้ในจดหมาย แต่กลับพบกองทัพของขงเบ้งที่รอซุ่มโจมตีทัพของสุมาอี่ที่นอกค่ายแทน

15. กลอุบาย

เหตุการณ์

15.1 ขงเบ้งวางแผนกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน เพราะหลังจากเล่าปี่ตาย บรรดาที่ปรึกษาต่างก็เสนอความคิดแก่พระเจ้าโจผีให้โจมตีเสฉวนทันที ซึ่งพระเจ้าโจผีก็เห็นชอบ แต่สุมาอี่กลับท้วงว่ากำลังคนถึงจะยกไปให้หมดทั้งเมืองก็ไม่สามารถเอาชนะได้ จึงได้ความคิดของตนเองว่าจะใช้อุบายเกลี้ยกล่อมจ้าววานหัวเมืองใหญ่ๆ 4 เมือง ให้ยกทัพเข้าไปสู่เสฉวน 4 ทาง ซึ่งแผนการของสุมาอี่นั้นคือ

1. ให้ห่อปี เจ้าเมืองเสียวตั้งรุกทางทิศตะวันตก
2. ให้เบ้งเฮก เจ้าเมืองหม่านตั้งรุกทางทิศใต้
3. ให้เบ้งตัด เจ้าเมืองชงหยงรุกทางทิศเหนือ
4. ให้ซุนกวน ผู้ครองกังตั้งรุกทางทิศตะวันออก

5. ให้ทหารจากฮูโต่รุกไปตรงที่หัวใจ คือ เสฉวน ซึ่งหากไปได้พร้อมกันทั้งห้าทางด้วยกำลังคนห้าสิบหมื่นนี้ ถึงแม้ขงเบ้งจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญามากเพียงไร ก็จะต้องพ่ายแพ้แก่เราอย่างแน่นอน เมื่อขงเบ้งทราบข่าวจากคนสนิทแล้ว จึงได้คิดหาอุบายป้องกันการศึกไว้ดังนี้

ทิศตะวันตก ส่งม้าเหียวออกไปตั้งสกัด เพราะขงเบ้งรู้ว่า ห่อปีนนั้นมีจุดอ่อน คือกลัวม้าเหียว

ทิศใต้ ที่เบ้งเฮกเจ้าเมืองหม่านอ๋องยกมานั้น ได้ส่งอุยเอียนไป เพราะชาวหม่านอ๋องนั้นยังห่างความเจริญ ผู้คนยังไม่ค่อยฉลาด ตลอดจนเบ้งเฮกเองด้วย ขงเบ้งได้ให้อุยเอียนออกไปตั้งทัพรับ แล้วทำวงเวียนไว้สองข้างทั้งซ้ายทั้งขวา ให้ทหารคุมกันเดินเป็นพวกๆ เดินจากซ้ายขวา เดินจากขวาไปซ้าย วันละเจ็ดแปดกลับทุกวัน เบ้งเฮกก็จะเสียวัวนึกว่ากำลังของตนน้อยกว่า ก็จะถอยทัพกลับไปเอง

ทิศเหนือ เบ้งตัดเจ้าเมืองชงหยงนั้น เดิมที่เป็นทูตอยู่ที่เสฉวน แต่เบ้งตัดทำผิด คือ ไม่ยกไปช่วยกวนอูในเวลาที่ยกทัพขึ้น เมื่อกวนอูตาย เบ้งตัดกลัวผิดจึงหนีไปอยู่กับโจผี แต่ระหว่างที่เบ้งตัดอยู่ในสำนักเล่าปี่นั้นได้รักใคร่กับนายทหารผู้ใหญ่ของเล่าปี่ที่ชื่อ ลิเจียม ขงเบ้งจึงได้ทำหนังสือเป็นของลิเจียมตัดพ้อว่ากล่าวไปยังเบ้งตัด เบ้งตัดเมื่อได้รับหนังสือจากเพื่อน ก็คงอดสูใจยกทัพกลับเสียดกลางทาง

ส่วนทางทิศตะวันออก ขงเบ้งตระหนักดีว่า การที่จะต่อสู้กับกังต๋งนั้นไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ เพราะหากฝ่ายเราทำสงครามกับฝ่ายซุนกวนแล้ว ก็จะทำให้เกิดสงครามติดพันขึ้นใน ซึ่งในท้ายที่สุดเมื่อฝ่ายใดได้รับชัยชนะ พระเจ้าโจผีก็คงจะนำกองทัพของฝ่ายเว่ยโจมตีเข้าตี และก็จะทำให้ฝ่ายเว่ยได้รับชัยชนะในที่สุด ซึ่งความจริงในข้อนี้ ขงเบ้งคิดว่าซุนเองก็คงจะทราบดีเช่นกัน และคงรอคอยว่าเมื่อไรที่กองทัพทั้งสี่ทางนั้นเข้ามาโจมตีเมือง ซุนกวนจะค่อยยกทัพตามมา ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงไม่ได้เตรียมกองทัพไว้รับศึกฝ่ายซุนกวนเลย

ขงเบ้งนั้นสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับกองทัพของซุนกวนที่จะไม่เคลื่อนทัพเข้ามาโจมตีเมืองเสฉวนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นกองทัพทั้งสี่กองของพระเจ้าโจผีก็ต้องพ่ายแพ้ต่อแผนการการตั้งรับของขงเบ้งทั้งหมด นอกจากนั้นขงเบ้งยังใช้วิกฤตในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย โดยขงเบ้งได้ส่งเตงจิ๋ไปเป็นทูตเจริญสัมพันธไมตรีกับซุนกวนอีกด้วย เนื่องจากว่าความสัมพันธ์ระหว่างเสฉวนกับกังต๋งที่ได้ตกต่ำลงไปในช่วงปลายรัชสมัยพระเจ้าเล่าปี่ เนื่องจากมาจากความตายของกวนอูและเตียวหุย

วิเคราะห์

ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน โดยได้วางกลยุทธ์สกัดข้าศึกไว้อย่างซับซ้อน ดังนี้

ทิศตะวันตก ส่งม้าเหียวออกไปตั้งสกัด เพราะขงเบ้งรู้ว่า ห่อปีนนั้นมีจุดอ่อน คือกลัวม้าเหียว

ทิสได้ ที่เบ้งเฮกเจ้าเมืองหม่านอ่องยกมานั้น ได้ส่งอุยเอียนไป เพราะชาวหม่านอ่องนั้นยังห่าง ความเจริญ ผู้คนยังไม่ค่อยฉลาด ตลอดจนเบ้งเฮกเองด้วย ขงเบ้งจึงได้ให้อุยเอียนออกไปตั้งทัพรับ แล้วทำวง เวียนไว้สองข้างทั้งซ้ายทั้งขวา ให้ทหารคุมกันเดินเป็นพวกๆ เดินจากซ้ายขวา เดินจากขวาไปซ้าย วันละ เจ็ดแปดกลับทุกวัน เบ้งเฮกก็จะเสียวัวฉุนกว่ากำลังของตนน้อยกว่า ก็จะถอยทัพกลับไปเอง

ทิสเหนือ เบ้งตัดเจ้าเมืองชงหยงนั้น เดิมทีเป็นทูตอยู่ที่เสฉวน แต่เบ้งตัดทำผิด คือ ไม่ยกไปช่วย กวนอูในเวลาที่ยกทัพขึ้น เมื่อกวนอูตาย เบ้งตัดกลัวผิดจึงหนีไปอยู่กับโจผี แต่ระหว่างที่เบ้งตัดอยู่ในสำนักเล่า ปี่นั้นได้รักใคร่กับนายทหารผู้ใหญ่ของเล่าปี่ที่ชื่อ ลิเจียม ขงเบ้งจึงได้ทำหนังสือเป็นของลิเจียมตัดพ้อว่า กล่าวไปยังเบ้งตัด เบ้งตัดเมื่อได้รับหนังสือจากเพื่อน ก็คงอดสุใจยกทัพกลับเสฉวนกลางทาง

ส่วนทางทิศตะวันออก ขงเบ้งตระหนักดีว่า การที่จะต่อสู้กับกั๋งตั้งนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ เพราะ หากฝ่ายเราทำสงครามกับฝ่ายซุนกวนแล้ว ก็จะทำให้เกิดสงครามติดพันขึ้นใน ซึ่งในท้ายที่สุดเมื่อฝ่ายใด ได้รับชัยชนะ พระเจ้าโจผีก็คงจะนำกองทัพของฝ่ายเว่ยโจมตีซ้ำเติม และก็จะทำให้ฝ่ายเว่ยได้รับชัยชนะใน ที่สุด ซึ่งความจริงในข้อนี้ ขงเบ้งคิดว่าซุนเองก็คงจะทราบดีเช่นกัน และคงรอคอยว่าเมื่อไรที่กองทัพทั้ง สี่ทางนั้นเข้ามาโจมตีเมือง ซุนกวนจะค่อยยกทัพตามมา ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงไม่ได้เตรียมกองทัพไว้รับศึก ฝ่ายซุนกวนเลย

ขงเบ้งนั้นสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับกองทัพของซุนกวนที่จะไม่เคลื่อนทัพเข้ามาโจมตีเมืองเสฉวน ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นกองทัพทั้งสี่กองของพระเจ้าโจผีก็ต้องพ่ายแพ้ต่อแผนการการตั้งรับของขงเบ้ง ทั้งหมด นอกจากนั้นขงเบ้งยังใช้วิกฤตในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย โดยขงเบ้งได้ส่งเตงจี้ให้ไปเป็น ทูตเจริญสัมพันธไมตรีกับซุนกวนอีกด้วย

เหตุการณ์

15.2 การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่เมืองลำอั้นนั้น ฝ่ายแฮหัวหลิมนั้นได้ตั้งค่ายมั่นอยู่แต่ใน เมืองลำอั้น ขงเบ้งจึงได้ใช้อุบายในการล่อให้แฮหัวหลิมเปิดประตูเมืองออกมาทำการรบ โดยขงเบ้งได้วาง แผนการสร้างหน่วยทำงานขึ้นมาสามหน่วย คือหน่วยแรกเป็นทหารสองนายที่จะนำข่าวลงไปแจ้งให้กับ ม้าจุ่นและ ชูยเหลียง ส่วนหน่วยที่สอง คืออุยเอียน กวนหิน และเตียวเปา และหน่วยที่สาม คือตัวขง เบ้งเอง ซึ่งได้สั่งให้ทหารนำท่อนฟืนและเชื้อเพลิงต่างๆไปเผากำแพงเมืองลำอั้น

จากนั้นเมื่อทหารของขงเบ้งนำข่าวลวงไปแจ้งให้ซุยกุหลาบเจ้าเมืองฮันตั้งทราบ ว่า “เสหัวหลิมถูกกองทัพของฝ่ายศัตรูล้อมอยู่ที่เมืองลั่วอันนั้น ซุยกุหลาบอาจจะไม่เชื่อในข่าวนี้ทันที แต่ข้อความลวงซึ่งมีต่อไปว่า “เสหัวหลิมได้จุดเพลิงในเมืองขึ้น เพื่อแจ้งข่าวการถูกปิดล้อมนี้มาให้ซุยกุหลาบทราบ” ก็ทำให้น้ำหนักของความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากว่าซุยกุหลาบก็คงจะมองเห็นสัญญาณไฟนี้มาจากเมืองลั่วอันจริงๆ ดังนั้นซุยกุหลาบจึงนำกำลังทหารออกจากเมืองฮันตั้งไปช่วยเสหัวหลิม โดยที่เขาได้ทิ้งทหารไว้เฝ้าเมืองเพียงสี่พันนายเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองการที่ขงเบ้งจุดไฟที่เมืองลั่วอัน จึงเป็นการทำเพื่อให้แผนการของตนมีความแนบเนียนมากขึ้น

เมื่อซุยกุหลาบเคลื่อนกำลังทหารออกจากเมืองฮันตั้งแล้ว กวนฮินกับเตียวเป่าซึ่งมาชุมนุมรอซุยกุหลาบอยู่ตามคำสั่งของขงเบ้งก็นำกำลังทหารออกโจมตีกองทัพของซุยกุหลาบทันที ซึ่งด้วยความสามารถทางการรบและการนำทัพของขุนพลทั้งสองนายนี้ ก็ทำให้กองทัพของซุยกุหลาบถูกทำลายอย่างย่อยยับในทันที แต่กระนั้นซุยกุหลาบกับทหารอีกประมาณหนึ่งร้อยนายก็สามารถหนีการจับกุมของกวนฮินและเตียวเป่ากลับไปเมืองฮันตั้งได้สำเร็จ แต่ในขณะที่ซุยกุหลาบกำลังถอนหายใจอยู่ที่หน้าประตูเมืองฮันตั้งด้วยความโล่งอกที่สามารถหนีกลับมาได้นั้น ซุยกุหลาบก็ต้องตกใจอย่างสุดขีด เมื่อตนเองและกองทัพกลุ่มเล็กๆของตนถูกทหารบนกำแพงเมืองระดมยิงด้วยลูกธนูลงมา พร้อมกับอุบายประสาธน์ของขงเบ้งที่นำกำลังรบหลักออกไปจากเมืองนั่นเอง ดังนั้นเมื่อซุยกุหลาบไม่สามารถกลับเข้าเมืองได้ ประกอบกับขงเบ้ง กวนฮิน และเตียวเป่านำกำลังทหารติดตามมาอีก ซุยกุหลาบจึงต้องตัดสินใจยอมจำนนให้กับขงเบ้ง และเมื่อขงเบ้งสามารถจับตัวซุยกุหลาบได้แล้ว ขงเบ้งก็ส่งซุยกุหลาบเข้าไปเกลี้ยกล่อมเอียวเหลง เจ้าเมืองลั่วอัน เพื่อให้เอียวเหลงช่วยเป็นไส้ศึกอยู่ในเมืองให้

เมื่อซุยกุหลาบเข้าไปในเมืองลั่วอันได้แล้วนั้น ซุยกุหลาบก็ไม่ได้ทำตามที่ขงเบ้งต้องการ นอกจากนั้นยังวางแผนร่วมกับเสหัวหลิมและเอียวเหลงเพื่อซ่อนแผนของขงเบ้งด้วย โดยแผนการที่เอียวเหลงจะนำไปใช้จับตัวขงเบ้ง คือเอียวเหลงจะเปิดประตูรับขงเบ้งเข้ามา แล้วเอียวเหลงก็จะยกทหารออกล้อมจับตัวขงเบ้งเอาไว้ จากนั้นเอียวเหลงก็ส่งซุยกุหลาบก็จะออกไปหาขงเบ้งที่ค่าย แล้วบอกกับขงเบ้งว่า ซุยกุหลาบกับเอียวเหลงวางแผนจะจับตัวเสหัวหลิมส่งไปให้ขงเบ้ง แต่ทหารน้อยกลัวจะทำสำเร็จ จึงให้ซุยกุหลาบมาบอกว่า เวลาในวันนี้จะเปิดประตูเมืองออกรับ ให้ขงเบ้งยกทหารเข้าไป พวกเราจะช่วยกันจับตัวเสหัวหลิมได้จึงได้ เมื่อขงเบ้งได้ยินซุยกุหลาบพูดดังนั้นก็เสงี่ยมใจที่ซุยกุหลาบกับเอียวเหลงจะเป็นไส้ศึกให้ แต่กระนั้นขงเบ้งเองก็ทราบดีว่าการที่ซุยกุหลาบกล่าวกับตนเช่นนี้เป็นอุบายที่จะซ่อนกลของ

ตน คังนั้นแล้วขงเบ้งจึงคิดที่จะตอบโต้ซุยกุหลาบพร้อมกับจะได้พิชิตเมืองลำอินไปในครั้งเดียวกัน โดยอุบายที่ขงเบ้งนำมาใช้ คือส่งทหารของตนเข้าไปในเมืองตามที่เอียวเหลงต้องการ แต่กองทัพจำนวนหนึ่งร้อยนายนี้ก็ประกอบไปด้วยทหารของซุยกุหลาบและขงเบ้งปะปนกันอยู่ เพื่อไม่ให้ซุยกุหลาบเกิดความสงสัย นอกจากนั้นขงเบ้งยังให้กวนหินและเตียวเปาปลอมเป็นทหารไปปนกับทหารกองนี้ด้วย ฝ่ายซุยกุหลาบแม้ว่าจะเกิดอุปสรรคขึ้นกับแผนการของตน เนื่องจากว่าขงเบ้งไม่ได้นำกองทัพเข้าไปในเมืองลำอินด้วยตนเอง แต่ซุยกุหลาบก็สามารถแก้ปัญหานี้ได้ คือเมื่อตนเองพร้อมด้วยทหารทั้งหนึ่งร้อยนายเดินทางมาถึงลำอินแล้ว ซุยกุหลาบก็ยิงธนูซึ่งมีจดหมายลับถึงเอียวเหลงผูกติดอยู่ด้วยเข้าไปในเมืองความว่า “ขงเบ้งได้ให้ทหารปนกับทหารเข้าเกลี้ยกล่อมร้อยหนึ่งเข้ามาช่วยทำการ ส่วนขงเบ้งจะยกตามมาภายหลัง”

เมื่อเอียวเหลงและเส้าหวิหลิมได้ทราบข้อความเช่นนี้แล้ว ก็สั่งให้ทหารเปิดประตูเมืองให้ซุยกุหลาบ ดังนั้นเมื่อซุยกุหลาบพร้อมด้วยทหารทั้งหนึ่งร้อยเข้าไปในเมืองลำอินได้แล้ว กวนหินก็รีบฉวยโอกาสสังหารเอียวเหลง ส่วนเตียวเปานั้นก็เอาทวนแทงซุยกุหลาบตาย ต่อจากนั้นกวนหินและเตียวเปาก็ออกรบไล่ขึ้นในเมืองลำอิน พร้อมกับเปิดประตูเมืองทั้งสี่ด้านออกรับทัพขงเบ้ง ทำให้เอียวเหลงสามารถยึดเมืองลำอินได้อย่างง่ายดาย

วิเคราะห์

ขงเบ้งจึงได้ใช้อุบายในการล่อให้เส้าหวิหลิมเปิดประตูเมืองออกมาทำการรบ โดยขงเบ้งได้สร้างหน่วยงานขึ้นมาสามหน่วย คือ

หน่วยแรกเป็นทหารสองนายที่จะนำข่าวลวงไปแจ้งให้กับม้าจุ่นและซุยกุหลาบ

ส่วนหน่วยที่สอง คืออู๋เอียน กวนหิน และเตียวเปา ซึ่งมาชุมนุมรอซุยกุหลาบอยู่ตามคำสั่งของขงเบ้ง ก็นำกำลังทหารออกโจมตีกองทัพของซุยกุหลาบทันที

หน่วยที่สาม คือตัวขงเบ้งเอง ซึ่งได้สั่งให้ทหารนำท่อนฟืนและเชื้อเพลิงต่างๆ ไปเผากำแพงเมืองลำอิน

เมื่อซุยกุหลาบเข้าไปในเมืองลำอินได้แล้วนั้น ซุยกุหลาบกลับไม่ได้ทำตามที่ขงเบ้งต้องการ นอกจากนั้นยังวางแผนร่วมกับเส้าหวิหลิมและเอียวเหลงเพื่อซ้อนแผนของขงเบ้งด้วย ขงเบ้งเองก็ทราบดีว่าการที่ซุยกุหลาบกล่าวกับตนเช่นนี้เป็นอุบายที่จะซ้อนกลของตน ดังนั้นแล้วขงเบ้งจึงคิดที่จะตอบโต้ซุยกุหลาบพร้อมกับจะได้พิชิตเมืองลำอินไปในครั้งเดียวกัน โดยอุบายที่ขงเบ้งนำมาใช้ คือส่งทหารของตนเข้าไปใน

เมืองตามที่เอียวหลงต้องการ แต่กองทัพจำนวนหนึ่งร้อยนายนี้ก็ประกอบไปด้วยทหารของซุ่ยเหลียงและ
ขงเบ้งปะปนกันอยู่ เพื่อไม่ให้ซุ่ยเหลียงเกิดความสงสัย นอกจากนั้นขงเบ้งยังให้กวนหินและเตียวเปาปลอม
เป็นทหารไปปนกับทหารกองนี้ด้วย เมื่อเอียวหลงและแฮหัวหลิมได้ทราบข้อความเช่นนี้แล้ว ก็สั่งให้
ทหารเปิดประตูเมืองให้ซุ่ยเหลียง ดังนั้นเมื่อซุ่ยเหลียงพร้อมด้วยทหารทั้งหมดร้อยเข้าไปในเมืองลำอันได้
แล้ว กวนหินก็รีบฉวยโอกาสสังหารเอียวหลง ส่วนเตียวเปานั้นก็เอาทวนแทงซุ่ยเหลียงตาย ต่อจากนั้น
กวนหินและเตียวเปาก็ก่อจลาจลขึ้นในเมืองลำอัน พร้อมกับเปิดประตูเมืองทั้งสี่ด้านออกรับทัพขงเบ้ง

เหตุการณ์

15.3 การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องรบกับโจจิ้นนั้น ขงเบ้งซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้า
ไว้แล้วว่า เมื่อตนนำกำลังเข้าปล้นค่ายของโจจิ้น โจจิ้นจะต้องทำการซ่อนแผนตน โดยการนำกำลังทหารมา
โจมตีค่ายของตนเองอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ขงเบ้งจึงได้คิดหาอุบายเพื่อจะซ่อนแผนโจจิ้นอีกที คือขงเบ้ง
ได้แบ่งกองทัพของตนออกเป็นสี่กองทัพดังนี้

กองทัพที่หนึ่ง เป็นของจูล่งและอู๋เอี้ยน ซึ่งกองทัพนี้ทำหน้าที่เป็นกองล่อ เพื่อให้ทหารของโจจิ้น
เข้าใจว่า กองทัพหลักของขงเบ้งได้เคลื่อนทัพออกไปจากค่ายแล้ว แต่ในความจริงนั้น ขงเบ้งได้สั่งให้
กองทัพนี้ไปซุ่มรอโจมตีทหารของโจจิ้นอยู่ที่แตกหนีจากค่ายขงเบ้งไป

กองทัพที่สอง เป็นกองทัพของม้าค่าย เตียวเอ๊ก เตียวหงี อองเป้ง ซึ่งขงเบ้งให้ซุ่มรอกองทัพของ
โจจิ้นอยู่นอกค่าย

กองทัพที่สาม เป็นของกวนหินและเตียวเปา ซึ่งขงเบ้งให้ไปซุ่มรอกองทัพของโจจิ้นที่เขากิสาน

กองทัพที่สี่เป็นของขงเบ้งเอง ซึ่งหลังจากที่ขงเบ้งจัดการวางแผนการรบเสร็จแล้ว ขงเบ้งก็เคลื่อน
พลไปรอโจมตีกองทัพของโจจิ้นอยู่นอกค่ายเช่นกัน โดยทหารกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในค่ายก็มีหน้าที่จุดเพลิงเป็น
สัญญาณบอกให้ขงเบ้งและกองทัพต่างๆที่ซุ่มอยู่นอกค่ายรู้ว่า กองทัพของโจจิ้นบุกเข้ามาในค่ายแล้ว

เมื่อขงเบ้งแสร้งทำทีเป็นว่าตนเองยกทัพออกไปจากค่ายแล้ว แต่แท้ที่จริงกลับกลายเป็นการซุ่มรอ
โจมตีอยู่รอบค่าย ดังนั้นเมื่อแผนการของขงเบ้งมีความรัดกุมอย่างมาก จึงทำให้โจจิ้นและจูจ้านซึ่งบุกเข้าไป
ปล้นค่ายของขงเบ้งถูกกองทัพของขงเบ้งซุ่มโจมตี นอกจากนั้นการแตกพ่ายของโจจิ้นและจูจ้านเช่นนี้ ก็ได้
กลายเป็นปฐมบทของความหายนะในครั้งต่อไป เนื่องจากว่ากองทัพทั้งสามที่ขงเบ้งได้จัดเตรียมไว้นั้น
ก็ได้รุกไล่ทัพของโจจิ้นของจูจ้านไปจนถึงค่ายของโจจิ้น ซึ่งการที่โจจิ้นและจูจ้านต้องรีบถอยทัพกลับมา

เช่นนี้ ก็ทำให้โจจันและกุยห้วยเข้าใจผิดว่ากองทัพของโจจันเป็นกองทัพของขงเบ้ง ดังนั้นแล้วกองทัพของโจจันจึงต้องถูกโจมตีทั้งจากฝ่ายของขงเบ้งและจากฝ่ายของตนเอง

วิเคราะห์

ในการบุกกิสานครั้งที่ 1 โดยคราวศึกที่ขงเบ้งต้องรบกับโจจันนั้น ขงเบ้งจึงได้คิดหาอุบายเพื่อจะซ่อนแผนโจจัน โดยแบ่งกองทัพของตนออกเป็นสี่กองทัพ ดังนี้

กองทัพที่หนึ่ง เป็นของจูถ่งและอุยเอี้ยน ซึ่งกองทัพนี้ทำหน้าที่เป็นกองล่อ เพื่อให้ทหารของโจจันเข้าใจว่า กองทัพหลักของขงเบ้งได้เคลื่อนทัพออกไปจากค่ายแล้ว แต่ในความจริงนั้น ขงเบ้งได้สั่งให้กองทัพนี้ไปชุมนุมรอโจมตีทหารของโจจันอยู่ที่แตกหนีจากค่ายขงเบ้งไป

กองทัพที่สอง เป็นกองทัพของม้าค่าย เตียวเอ๊ก เตียวหิง อองเป้ง ซึ่งขงเบ้งให้ชุมนุมรอกองทัพของโจจันอยู่นอกค่าย

กองทัพที่สาม เป็นของกวนหินและเตียวเปา ซึ่งขงเบ้งให้ไปชุมนุมรอทัพของโจจันที่เขากิสาน

กองทัพที่สี่เป็นของขงเบ้งเอง ซึ่งหลังจากที่ขงเบ้งจัดการวางแผนการรบเสร็จแล้ว ขงเบ้งก็เคลื่อนพลไปรอโจมตีกองทัพของโจจันอยู่นอกค่ายเช่นกัน โดยทหารกลามหนึ่งที่อยู่ในค่ายก็มีหน้าที่จุดเพลิงเป็นสัญญาณบอกให้ขงเบ้งและกองทัพต่างๆที่ชุมนุมอยู่นอกค่ายรู้ว่า กองทัพของโจจันบุกเข้ามาในค่ายแล้ว

เมื่อขงเบ้งแสร้งทำทีเป็นว่าตนเองยกทัพออกไปจากค่ายแล้ว แต่แท้ที่จริงกลับกลายเป็นการชุมนุมโจมตียุ่รอบค่าย ดังนั้นเมื่อแผนการของขงเบ้งที่มีความซับซ้อนและมีความรัดกุมอย่างมาก จึงทำให้โจจันและจูจันซึ่งบุกเข้าไปปล้นค่ายของขงเบ้งถูกกองทัพของขงเบ้งซุ่มโจมตี นอกจากนี้กองทัพทั้งสามที่ขงเบ้งได้จัดเตรียมไว้ นั้น ก็ได้รุกไล่ทัพของโจจันของจูจันไปจนถึงค่ายของโจจัน ซึ่งการที่โจจันและจูจันต้องรีบถอยทัพกลับมาเช่นนี้ ก็ทำให้โจจันและกุยห้วยเข้าใจผิดว่ากองทัพของโจจันเป็นกองทัพของขงเบ้ง ดังนั้นแล้วกองทัพของโจจันจึงต้องถูกโจมตีทั้งจากฝ่ายของขงเบ้งและจากฝ่ายของตนเอง

เหตุการณ์

15.4 การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องถอยทัพจากกิสาน ถือเป็นศึกที่ขงเบ้งต้องตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายที่สุด เพราะว่าตอนนี้ทางด้านหน้าของกองทัพของขงเบ้งก็คือเมืองไปเซีย ซึ่ง

โจจีนตั้งทัพรออยู่ ส่วนที่ด้านหลังนั้นก็มีกองทัพของสุมาอี้กำลังไล่ติดตามมา โดยที่เส้นทางในการหนีของ ขงเบ้งทั้งหมดต่างก็ถูกสุมาอียึดครองไว้ตั้งแต่วันที่เกเต็งแตกแล้ว

เมื่อสถานการณ์ได้ดำเนินไปเช่นนี้แล้ว ขงเบ้งก็รู้ว่าสิ่งที่ตนต้องกระทำในตอนนี่คือการถอยทัพ แต่การถอยนั้นก็ต้องเป็นการถอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทหารด้วย เพื่อป้องกันการเกิดจลาจลขึ้นใน กองทัพของตน นอกจากนี้การถอยทัพที่ถูกต้องก็ยังช่วยลดการสูญเสียกำลังทหารของตน ที่เกิดจากการถูก ฝ่ายศัตรูติดตามมาโจมตีอีกด้วย ซึ่งวิธีในการถอยทัพของขงเบ้งครั้งนี้คือ

1. ป้องกันแนวหลังของตน โดยการส่งกวนหินและเตียวเปาไปชุมนุมอยู่ที่เขาบุกงัน เพื่อทำอุบาย หลอกสุมาอี้ ส่วนในอีกด้านหนึ่งของกองทัพนั้น ขงเบ้งก็ส่งเกียงอูและม้าดำไปทำหน้าที่ป้องกันการ โจมตีจากกองทัพโจจีน ซึ่งจะยกติดตามโจมตีออกมาจากเมืองไปเซี่ยและด่านก๊ก

2. เตรียมเสบียงอาหารให้พร้อม เนื่องจากขงเบ้งรู้ว่า สุมาอี้จะต้องโจมตีกองเสบียงและสถานที่ เก็บเสบียงของตน เพื่อให้การถอยทัพของขงเบ้งเกิดอุปสรรคมากที่สุด

3. ลดการสูญเสียของกองทัพให้มากที่สุด โดยการสั่งให้ทหารของตนที่ตั้งอยู่ในเมืองเทียนซุชู่ ล่าอิน และเสเสียชีวิตกลับไปเมืองฮันต๋ง ซึ่งแม้ว่าการที่ขงเบ้งจะมีคำสั่งเช่นนี้ จะทำให้ต้องสูญเสีย ดินแดนที่เพิ่งจะได้ไ้ใหม่ แต่การรักษาทรัพยากรบุคคลเอาไว้ก็ย่อมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

4. เพื่อเป็นการเอาใจเกียงอู ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของขงเบ้งในอนาคต ขงเบ้งจึงสั่งให้ทหารรีบไป รับตัวมารดาของเกียงอูที่เมืองเอ็กก้วน และพาหนีไปยังเมืองฮันต๋งด้วย

เมื่อขงเบ้งจัดการวางยุทธวิธีในการถอยทัพเช่นนี้แล้ว ขงเบ้งก็นำกำลังทหารห้าพันนายเข้าไปตั้งทัพ อยู่ในเมืองเสเสี่ย เมืองที่สุมาอี้กำลังจะยกทัพมาถึง

เมื่อขงเบ้งตั้งทัพอันน้อยนิดของตนอยู่ในเมืองเสเสี่ยแล้ว สุมาอี้ก็เคลื่อนทัพอันมีกำลังพลทหาร จำนวนศาลาที่เมืองแห่งนี้ทันที ดังนั้นขงเบ้งจึงต้องทำอุบายหลอกสุมาอี้ เพื่อเพิ่มเวลาในการถอยทัพ ให้กับกองทัพของตน โดยการสร้างทำเป็นเปิดประตูเมืองเสเสี่ย เพื่อล่อให้สุมาอี้เคลื่อนทัพเข้าไป นอกจากนี้เพื่อให้แผนการนี้มีน้ำหนักของความเชื่อถือ ขงเบ้งจึงขึ้นไปเล่นกระบี่อยู่บนกำแพงเมืองเพื่อ แสดงถึงความสบายใจอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองแทนที่สุมาอี้จะนำกองทัพเข้าโจมตีเมืองเสเสี่ย สุมาอี้ก็ระแวง ไปว่า ขงเบ้งคงจะซุ่มทหารไว้ภายในเมืองเป็นจำนวนมาก และการที่ขงเบ้งกระทำเช่นนี้ก็เพื่อล่อตนเองให้

เข้าไปในเมืองนั่นเอง ดังนั้นแล้วเมื่อสุมาอี้มีความคิดเช่นนี้ เขาก็สั่งให้ทหารคอยทัพออกจากเมืองเสเสี่ย และเดินทัพผ่านไปยังเขาบูกงงัน

เมื่อกองทัพของสุมาอี้เคลื่อนไปถึงบริเวณที่กวนหินและเตียวเปาชุมนุมรออยู่ ขุนพลทั้งสองนายนี้ก็เริ่มปฏิบัติหน้าที่ของตนทันที โดยการโห่ร้องทำทีว่าจะยกทหารลงมาบดขยี้กองทัพของสุมาอี้ ซึ่งแผนการเช่นนี้ของงเบ้งก็ทำให้สุมาอี้รู้สึกแน่ใจมากขึ้นไปอีกว่า ขงเบ้งจะต้องมีกำลังทหารจำนวนมากศาลชุมนุมอยู่ในเมืองเสเสี่ย รวมทั้งบริเวณโดยรอบ

ดังนั้นแล้วการคอยทัพของสุมาอี้จึงเป็นไปอย่างไร้ระเบียบ ทำให้บรรดาทหารของสุมาอี้ต้องหิวเสียบียงอาหารและอาวุธไว้มากมาย ซึ่งกวนหินและเตียวเปาก็ไม่ได้ติดตามกองทัพของสุมาอี้ต่อไป แต่เพียงแต่สั่งให้ทหารของตนเก็บเสียบียงและอาวุธที่กองทัพของสุมาอี้ทำตกไว้ ก่อนที่จะสั่งให้ทหารรีบคอยทัพกลับเข้าไปแคว้นสวู่ตามที่ขงเบ้งได้สั่งการเอาไว้

วิเคราะห์

ในการบุกกิสานครั้งที่ 1 ถือเป็นศึกที่ขงเบ้งต้องตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายที่สุด ขงเบ้งจึงรู้ว่าสิ่งที่ตนต้องกระทำคือการคอยทัพจากกิสาน แต่การคอยนั้นก็ต้องเป็นการคอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทหารด้วย เพื่อป้องกันการเกิดจลาจลขึ้นในกองทัพของตน นอกจากนั้นการคอยทัพที่ถูกต้องก็ยังช่วยลดการสูญเสียกำลังทหารของตน ที่เกิดจากการถูกฝ่ายศัตรูติดตามมาโจมตีอีกด้วย ซึ่งวิธีในการคอยทัพที่ขงเบ้งวางแผนในครั้งนี้คือ

1. ป้องกันแนวหลังของตน โดยการส่งกวนหินและเตียวเปาไปชุมนุมอยู่ที่เขาบูกงงัน เพื่อทำอุบายหลอกสุมาอี้ ส่วนในอีกด้านหนึ่งของกองทัพนั้น ขงเบ้งก็ส่งเกียงอูและม้าดำไปทำหน้าที่ป้องกันการโจมตีจากกองทัพโจจิ้น ซึ่งจะยกติดตามโจมตีออกมาจากเมืองไปเซียและด่านกีกัก

2. เตรียมเสียบียงอาหารให้พร้อม เนื่องจากขงเบ้งรู้ว่า สุมาอี้จะต้องโจมตีกองเสียบียงและสถานที่เก็บเสียบียงของตน เพื่อให้การคอยทัพของขงเบ้งเกิดอุปสรรคมากที่สุด

3. ลดการสูญเสียของกองทัพให้มากที่สุด โดยการสั่งให้ทหารของตนที่ตั้งอยู่ในเมืองเทียนชุยล่าถอย และเสเสี่ยคอยทัพกลับไปเมืองฮันตั้ง ซึ่งแม้ว่าการที่ขงเบ้งจะมีคำสั่งเช่นนี้ จะทำให้ต้องสูญเสียดินแดนที่เพิ่งจะได้ใสใหม่ แต่การรักษาทรัพยากรบุคคลเอาไว้ก็ย่อมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

4. เพื่อเป็นการเอาใจเกียจอุย ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของขงเบ้งในอนาคต ขงเบ้งจึงสั่งให้ทหารรีบไปรับตัวมารดาของเกียจอุยที่เมืองเอ็กก้วน และพาหนีไปยังเมืองฮันตั้งด้วย

เมื่อขงเบ้งจัดการวางยุทธวิธีในการลอบทัพบ่่นนี้แล้ว ขงเบ้งก็นำกำลังทหารห้าพันนายเข้าไปตั้งทัพบ่อยู่ในเมืองเสเสี่ย เมืองที่สุมาอี้กำลังจะยกทัพบ่มาถึง

เมื่อขงเบ้งตั้งทัพบ่อันน้อยนึคของตนอยู่ในเมืองเสเสี่ยแล้ว สุมาอี้ก็เคลื่อนทัพบ่อันมีกำลังพลทหารจำนวนศาลมาที่เมืองแห่งนี้ทันที ดังนั้นขงเบ้งจึงต้องทำอุบายหลอกสุมาอี้ เพื่อเพิ่มเวลาในการลอบทัพบ่ให้กับกองทัพของตน โดยการสร้างทำเป็นเปิดประตูเมืองเสเสี่ย เพื่อล่อให้สุมาอี้เคลื่อนทัพบ่เข้าไป นอกจากนั้นเพื่อให้แผนการนี้มีน้ำหนักของความเชื่อถือ ขงเบ้งจึงขึ้นไปเล่นกระบี่ป้ออยู่บนกำแพงเมืองเพื่อแสดงถึงความสบายใจอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองแทนที่สุมาอี้จะนำกองทัพเข้าโจมตีเมืองเสเสี่ย สุมาอี้ก็ระวางไปว่า ขงเบ้งคงจะชุมนุมทหารไว้ภายในเมืองเป็นจำนวนมาก และการที่ขงเบ้งกระทำเช่นนี้ก็เพื่อล่อตนเองให้เข้าไปในเมืองนั่นเอง ดังนั้นแล้วเมื่อสุมาอี้มีความคึคเช่นนี้ เขาก็สั่งให้ทหารลอบทัพบ่ออกจากเมืองเสเสี่ย และเดินทัพบ่ผ่านไปยังเขาบูกองสัน

เมื่อกองทัพบ่ของสุมาอี้เคลื่อนไปถึงบริเวณที่กวนหึนและเตียวเปาซุ่มรออยู่ ขุนพลทั้งสองนายนี้ก็เริ่มปฏิบัติหน้าที่ของตนทันที โดยการโห้ร้องทำที่ว่าจะยกทหารลงมาบดขยี้กองทัพของสุมาอี้ ซึ่งแผนการเช่นนี้ของขงเบ้งก็ทำให้สุมาอี้รู้สึกแน้ใจมากขึ้ไปอีกว่า ขงเบ้งจะต้องมีกำลังทหารจำนวนมหาศาลซุ่มอยู่ในเมืองเสเสี่ย รวมทั้งบริเวณโดยรอบ

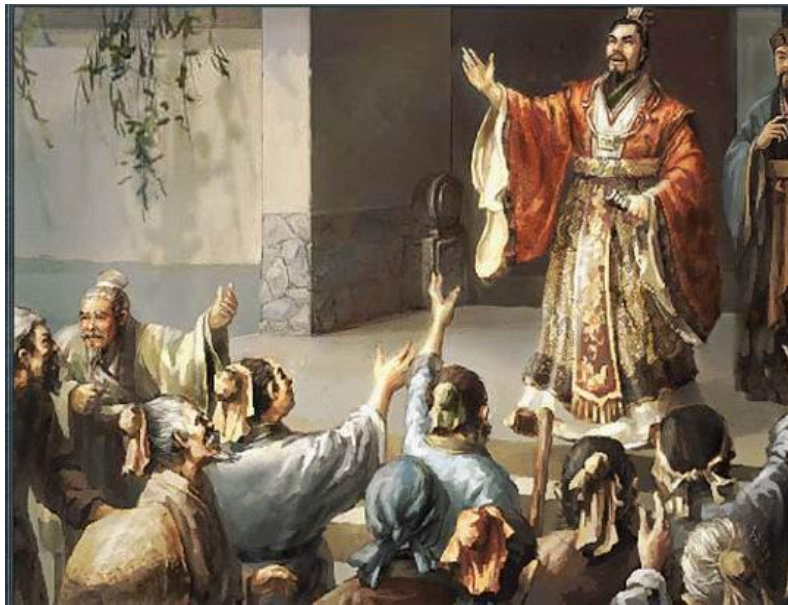
ดังนั้นแล้วการลอบทัพบ่ของสุมาอี้จึงเป็นไปอย่างไร้ระเบียบ ทำให้บรรดาทหารของสุมาอี้ต้องหึงเสบียงอาหารและอาวุธไว้มากมาย ซึ่งกวนหึนและเตียวเปาก็ไม่ได้คึคตามกองทัพของสุมาอี้ต่อไป แต่เพียงแต่สั่งให้ทหารของตนเก็บเสบียงและอาวุธที่กองทัพของสุมาอี้ทำตกไว้ ก่อนที่จะสั่งให้ทหารรีบลอบทัพบ่กลับเข้าไปแคว้นสวุ่ตามที่ขงเบ้งได้สั่งการเอาไว้

16. หนึคคือยอดกลยุทธ

เหตุการณึ

คราวคึคที่เมืองชินเอี้ยนั้น แม้ขงเบ้งสามารถทำลายทัพบ่ของแฮหัวตุนได้แล้ว ทว่าโจโจก็ยังไม่ล้มเลิกความพยายามที่จะทำลายกองทัพของเล่าปึ่ให้ได้ ดังนั้นแล้วโจโจจึงได้ยกกองทัพมาโจมตีเมืองชินเอี้ยอีกรั้ง โดยที่ในคั้งนี้โจโจจ้คกองทัพออกเป็นสี่กอง และกองหลวงอีคองหนึงซึ่งมีกำลังทหาร

ทั้งหมดเกือบห้าสิบล้านนาย ดังนั้นเมื่อขงเบ้งรู้ว่ากองทัพของโจโฉที่ยกมาโจมตีเมืองซินเอี๋ยในครั้งนี้มีกำลังมากถึงเพียงนี้ ขงเบ้งจึงได้เสนอให้เล่าปี่รีบย้ายไปอยู่ที่เมืองอ้วนเซี๋ย ซึ่งมีชัยภูมิและเสบียงอาหารบริบูรณ์กว่า นอกจากนี้ขงเบ้งยังสั่งให้ทหารประกาศให้ชาวเมืองได้ทราบว่า เล่าปี่พร้อมด้วยนายทหารและขุนนางทั้งหลายกำลังจะอพยพไปอยู่ที่เมืองอ้วนเซี๋ย เพื่อทำการต่อสู้กับกองทัพของโจโฉ ดังนั้นแล้วชาวเมืองซินเอี๋ยคนใดที่ต้องการจะติดตามเล่าปี่ไปด้วยก็ให้เตรียมตัวออกเดินทางไปกับเล่าปี่

ภาพที่ 12 เล่าปี่อำลาประชาชนเมืองซินเอี๋ย

ที่มา : <http://www.yodyut.com/topic.php?topic=2915>

เมื่อขงเบ้งประกาศให้ชาวเมืองซินเอี๋ยได้ทราบเช่นนี้แล้ว ก็คงมีชาวเมืองสมัครใจอพยพไปกับเล่าปี่เป็นจำนวนมาก ซึ่งก็เป็นไปตามที่ขงเบ้งต้องการ เพราะในการต่อสู้กับกองทัพของโจโฉด้วยกำลังทหารเพียงอย่างเดียวนั้นเป็นไปได้ เนื่องจากว่ากองทัพของโจโฉมีกำลังทหารมากกว่ากองทัพของเล่าปี่หลายเท่า

แต่แม้ว่าในการต่อสู้เพียงครั้งเดียวกับทัพหน้าของโจโฉจะไม่สามารถทำให้โจโฉถอยกลับไปตีเมืองสุโตะได้ แต่อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการใช้เวลาให้เล่าปี่สามารถถอยทัพไปตั้งมั่นอยู่ที่เมืองอ้วนเซี๋ยได้ทันและหลังจากการถอยในครั้งนั้นพร้อมกับความช่วยเหลือของขงเบ้ง เล่าปี่จึงมีโอกาสดำรงเจ้าเมืองเกงจิวและมณฑลเสฉวนที่กว้างใหญ่ไพศาลและยังเต็มไปด้วยทรัพยากรต่างๆอันมีค่าเป็นจำนวนมากในภายหลังด้วย

วิเคราะห์

ในศึกครั้งนี้โจโฉได้ยกกองทัพมาโจมตีเมืองซินเอี๋ยของเล่าปี่ โดยที่โจโฉจัดกองทัพออกเป็นสี่กอง และกองหลวงอีกกองหนึ่งซึ่งมีกำลังทหารทั้งหมดเกือบห้าสิบล้านนาย ดังนั้นเมื่อขงเบ้งรู้ว่ากองทัพของโจโฉที่ยกมาโจมตีเมืองซินเอี๋ยในครั้งนี้มีกำลังมากถึงเพียงนี้ ขงเบ้งจึงได้เสนอให้เล่าปี่รีบย้ายหนีไปอยู่ที่เมืองฮ้วนเซีย ซึ่งมีชัยภูมิและเสบียงอาหารบริบูรณ์กว่าทันที ซึ่งจากการถอยของขงเบ้งในครั้งนี้จึงทำให้เล่าปี่มีโอกาสดำรงเจ้าเมืองเกงจิวและมณฑลเสฉวนที่กว้างใหญ่ไพศาลและยังเต็มไปด้วยทรัพยากรต่างๆ อันมีค่าเป็นจำนวนมากในภายหลังด้วย

ภาพที่ 13 เล่าปี่ได้ครองเสฉวน

ที่มา : <http://www.thaisamkok.com/>

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ เป็นตำราพิชัยสงครามที่โด่งดังและมีชื่อเสียงมากในสมัยจีนโบราณ เพราะเป็นตำราที่ได้รวบรวมเอากลยุทธ์การสู้รบในลักษณะต่างๆและในสถานการณ์ทางการศึกในระยะเวลาต่างๆ เอาไว้อย่างค่อนข้างครบถ้วน โดย 36 กลยุทธ์ เราสามารถแบ่งกลยุทธ์ต่างๆได้เป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ 1.กลยุทธ์ชนะศึก 2.กลยุทธ์เผชิญศึก 3.กลยุทธ์เข้าตี 4.กลยุทธ์ติดพัน 5.กลยุทธ์ร่วมรบ 6.กลยุทธ์ยามพ่าย ซึ่ง 36 กลยุทธ์นั้นนับว่าเป็นตำราพิชัยสงครามที่มีการใช้ในการทำศึกของจีนมาแทบทุกยุคสมัย

ส่วนในเรื่อง “สามก๊ก” นั้น ขงเบ้งหรือจูกัดเหลียงก็ถือเป็นยอดเสนาธิการอันชาญฉลาด และเป็นตัวละครที่สำคัญมากในวรรณกรรม เพราะขงเบ้งนั้นมีความสามารถในการวางกลยุทธ์ทางการทหารที่ซับซ้อนและรู้จักการเลือกใช้กลยุทธ์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์การทำศึกของขงเบ้งกับ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ โดยการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ รวมถึงมีความสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะเน้นศึกษาเฉพาะการศึกที่ขงเบ้งมีส่วนร่วมในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” เปรียบเทียบกับกลยุทธ์ในตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะเท่านั้น โดยเลือกวิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสารและใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนา รวมทั้งอธิบายจากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งจะอาศัยหลักฐานด้านเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ความหมายของกลยุทธ์และพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ วรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” ประวัติความเป็นมาของขงเบ้งและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับตำราพิชัยสงคราม 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ ผู้วิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่ขงเบ้งเลือกใช้ขึ้นมีความสอดคล้องกับ 36 กลยุทธ์จำนวน 16 กลยุทธ์ ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับจำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกใช้ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ

ลำดับที่	36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	จำนวนครั้งที่ขงเบ้งเลือกนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะมาใช้ในการศึก	รายชื่อการทำศึกต่างๆของขงเบ้ง
1.	ล้อมเว่ยช่วยเจ้า	1	ขงเบ้งนำเมืองไปติดสินบนซุนกวน
2.	ยืมดาบฆ่าคน	1	ขงเบ้งออกอุบายให้ซุนกวนรบกับโจโฉ
3.	รอซ้ายามเปลี่ย	1	การบุกกิสานครั้งที่ 4
4.	มีในไม่มี	3	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน โดยการส่งอุยเอี้ยนไปตั้งสกัด, การบุกกิสานครั้งที่ 5 ขงเบ้งออกอุบายเพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวข้าวที่ทุ่งหลงเส, การบุกกิสานครั้งที่ 6 ขงเบ้งสร้างโคยนต์เพื่อเอาเสบียงมาจากทัพของสุมาอี้
5.	หลี่ตายแทนถาว	1	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ในคราวศึกที่ขงเบ้งต้องปะทะกับเกียงอุย
6.	ล่อเสือออกจากถ้ำ	1	การบุกกิสานครั้งที่ 3 ขงเบ้งออกอุบายให้ทัพของสุมาอี้ตามตีทัพของตน
7.	แสร้งปล่อยเพื่อจับ	1	สงครามระหว่างขงเบ้งและเบ้งเฮก
8.	ถอนฟันใต้กระโถ	1	ขงเบ้งออกอุบายดึงตัวม้าเถียวมาเป็นทหาร
9.	กวนน้ำจับปลา	2	การปราบกบฏกลุ่มขงคี จูโพ และโกเตง, การบุกกิสานครั้งที่ 4 ศึกระหว่างขงเบ้งกับเกียงอุย
10.	จักจั่นลอกคราบ	3	การบุกกิสานครั้งที่ 2 คราวศึกที่ขงเบ้งถูกกองทัพของโจจิ้นปิดล้อมอยู่ที่กิสาน, การบุกกิสานครั้งที่ 4 ขงเบ้งวางแผนดรอยทัพกลับเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 6 วางกลลวงสุมาอี้เพื่อเคลื่อนทัพกลับเซงโต
11.	ซี้ตันหมอนดำตันไหว	1	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน โดยการส่งม้าเถียวไปตั้งสกัด

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับการศึกษาที่ขงเบ้งมีส่วนร่วมใน
วรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” (ต่อ)

ลำดับที่	36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ	จำนวนครั้งที่ ขงเบ้งเลือกนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ มาใช้ในการศึก	รายชื่อการทำศึกต่างๆของขงเบ้ง
12.	ขึ้นบ้านชักบันได	4	กลเผาทุ่งพกบ้อง ทำลายทัพแฮหัวตุ้น, คราวศึกที่เมืองซินเอี๋ย, คราวศึกล้อมเตียวหิมแม่ทัพใหญ่แห่งเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 6 คราวศึกที่เขาเฮาโล่ก๊ก
13.	กลเปิดเมือง	1	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ขงเบ้งทำกลลวงทัพสุมาอี้ที่เมืองเสเสี๋ย
14.	กลไล่ศึก	3	การบุกกิสานครั้งที่ 1 ขงเบ้งวางแผนยุติสงครามระหว่างม้าเจี๋ย, ขงเบ้งปล่อยข่าวลือจนทำให้โจยอยปลดสุมาอี้จากการเป็นแม่ทัพ, การบุกกิสานครั้งที่ 6 ขงเบ้งออกอุบายให้แต้บุนไปเป็นไล่ศึก
15.	กลลูกโซ่	4	ขงเบ้งวางกลยุทธ์เพื่อรักษาเสฉวน, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่เมืองลำอัน, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่ขงเบ้งต้องรบกับโจจิ้น, การบุกกิสานครั้งที่ 1 คราวศึกที่ขงเบ้งต้องถอยทัพจากกิสาน
16.	หนี่ค้อยอดกลยุทธ์	1	คราวศึกที่เมืองซินเอี๋ย

ซึ่งจากการศึกษาพบว่าใน 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะนั้น กลยุทธ์ขงเบ้งนำมาใช้ในการศึกมากที่สุดคือกลยุทธ์ขึ้นบ้านชักบันไดและกลยุทธ์ลูกโซ่ เนื่องจากกลยุทธ์ขึ้นบ้านชักบันไดเป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ได้เมื่อเรามีกำลังทหารเป็นจำนวนมากหรือในคราวที่มีจำนวนทหารเพียงเล็กน้อย เพราะจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของกลยุทธ์นี้ คือพยายามหาอุบายหลอกล่อข้าศึกให้บุกเข้ามาโจมตีเรา ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยข่าวลือหรือจงใจให้ข้าศึกตามโจมตีของเราก็ตาม จากนั้นเราก็หาทางปิดล้อมทั้งทางรุกและทางถอยของข้าศึกเสีย ข้าศึก เมื่อถูกล้อมจากทุกทิศทางโจมตีเข้ามา ข้าศึกส่วนใหญ่ต่างก็จะตื่นตระหนกและวิ่งหนี

จนทำให้กองทัพเสียรูปกระบวนทัพไป ฉะนั้น ถึงแม้ว่ากองทัพของข้าศึกจะมีจำนวนที่มากกว่าเรา ก็ยังสามารถจะพ่ายแพ้ต่อเราได้ ส่วนกลลวงโชนั้น เป็นการใช้กลอุบายต่อกันตั้งแต่สองกลอุบายขึ้นไปในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน โดย กลยุทธ์นี้ที่ส่วนใหญ่จะใช้เมื่อถึงคราวคับขัน โดยถึงแม้ในศึกคราวนี้เราจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่มาก แต่หากนำกลลวงโชนั้นมาใช้อย่างระมัดระวังและรอบคอบ ก็สามารถบุกโจมตีจนทำให้ข้าศึกให้ต้องถอนทัพหนีได้ หรือไม่ก็เป็นการซื้อเวลาให้กองทัพเราฝ่ายหนึ่งเพื่อไปตั้งหลักและค่อยกลับมาเอาชนะในภายหลัง

แต่แม้ว่าขงเบ้งจะไม่ได้นำกลยุทธ์จาก 36 กลยุทธ์มาใช้ในการศึกทั้งหมดนั้น แต่ขงเบ้งก็สามารถเลือกใช้กลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์ได้ถูกต้องตามสถานการณ์และมีความเหมาะสมสำหรับการศึกในแต่ละครั้งได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในเรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง ‘สามก๊ก’ กับ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.ควรมีการศึกษาถึงการนำ 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ท่านอื่นๆ อีก โดยอาจจะศึกษาบุคคลสำคัญจากประเทศอื่นๆ เช่น อเล็กซานเดอร์มหาราช นโปเลียน โบนาปาร์ต จูเลียส ซีซาร์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น

2.ควรมีการศึกษาถึงกลยุทธ์และการทำศึกของขงเบ้งให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยอาจเปรียบเทียบกับตำราพิชัยสงครามสำคัญอื่นๆ อีก เช่น ตำราพิชัยสงครามซุนวู หรือตำราพิชัยสงครามของเครา ฟอน ครอสวิทซ์

3.ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการทำศึกของขงเบ้งในวรรณกรรมเรื่อง “สามก๊ก” กับในประวัติศาสตร์จริงด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

- ช้องทิพย์ มีแก้ว. (2554). วาทศิลป์ของขงเบ้งในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน). สงขลา : ทักษิณ.
- จกลีวเฮียบ. (2551). สามก๊ก ฉบับวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- เฉลิมศักดิ์ น้อยศรี. (2544). สามก๊ก : ตำนานการเมืองการปกครอง. กรุงเทพฯ : รามคำแหง.
- ณรงค์ชัย ปัญญานนทชัย. (2500). คำนำอินไซด์สามก๊ก (ฉบับอ่านสามก๊กอย่างไรให้แตกฉาน). กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- ณรงค์ชัย ปัญญานนทชัย. (2550). บันทึกประวัติศาสตร์ สามก๊กจี้หรือซันกั้วจิว. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- บุญศักดิ์ แสงระวี. (2533). 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะในการสัประยุทธ์ทุกปริมณฑล. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- บุญศักดิ์ แสงระวี. (2552). 36 กลยุทธ์สู่ชัยชนะ ภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- ประดิษฐ์ พีระมาน. (2555). มหาพิชัยสงคราม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. (2552). ขงเบ้งชี้ทางรวย. กรุงเทพฯ : คุณธรรม.
- ไป่หลี่หมิง[นามแฝง]. (2554). อ่านความคิด “ขงเบ้ง” . พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ฅ ดา.
- พิศุทธิ์ อัครพิพัฒน์กุล. (2543). การเมืองในวรรณกรรมสามก๊ก. กรุงเทพฯ : รามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- เล่าชวนหัว[นามแฝง]. (2536). เปิดหน้ากาขงเบ้ง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เค็ดไตไทย.
- วิฑูธ อ่องสกุล. (2557). กลยุทธ์คืออะไร. กรุงเทพฯ : บัวเงิน.

วิรัชญา คล้ายบัว. (2554). ผู้นำทางการเมือง เชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของ
ขงเบ้ง. (กรุงเทพฯ : รามคำแหง).

วี เซโฮและเลน ลู. (2552). กลยุทธ์การลงทุนของนักธุรกิจจีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : ชรรักษ์
การพิมพ์.

สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย. (2556). 36 กลอุบาย. กรุงเทพฯ : มติชน.

สาละ บุญคง. (2558). อ่านยุทธวิธีกลศึก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

WangXuanming. (2540). สนุกกับ 36 กลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

ฐานข้อมูลออนไลน์

Chutimonunny[นามแฝง]. (2555). ความเป็นมา เรื่อง สามก๊ก. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558
เข้าถึงได้จาก <https://chutimonunny.wordpress.com>

Cambridge dictionary online. (2558). "Meaning of strategy in the English dictionary". เข้าถึงเมื่อ
20 พฤศจิกายน 2558. เข้าถึงได้จาก <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/strategy>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – สกุล : นางสาว อักษรารักษ์ กมลพัฒนาะ

วัน เดือน ปีเกิด : 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2537

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาชั้นประถมจากโรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมจากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2558 ปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม